

Bundel – Ledenraadsvergadering van 11 februari 2026

- 1 Opening
- 2 Inventarisatie rondvraag
- 3 Vaststellen agenda
- 4 Beslispunten
- 4.a Benoeming plv. lid Kamer voor het Notariaat
  - 4.a. Voordracht plv. lid Kamer voor het notariaat Den Haag
- 4.b Governanceverklaring ledenraadsleden en ringbestuur
  - 4.b. Notitie Governanceverklaring ledenraadsleden en ringbestuur
  - 4.b. Bijlage I – Verordening tot wijziging van de Verordening ledenraad 2015
  - 4.b. Bijlage II – Verordening ledenraad 2015 (doorlopende tekst)
  - 4.b. Bijlage III – Modelreglement ringbestuur
- 4.c Wijzigingsvoorstel Reglement benoeming en aftreden van leden van het bestuur – NAZENDING
- 5 Bespreekpunten
- 5.a Wijzigingen in de samenwerkingsovereenkomst en het reglement Geschillencommissie Notariaat en de Verordening Klachten- en geschillenregeling
  - 5.a. Notitie Wijziging samenwerkingsovereenkomst Geschillencommissie
  1. samenwerkingsovereenkomst Gc Notariaat schoon
  2. samenwerkingsovereenkomst Gc Notariaat track changes
  3. overeenkomst mbt de Geschillencommissie notariaat SGC – 1 maart 2013
  4. Reglement Gc Notariaat schoon
  5. Reglement Gc Notariaat track changes
  6. verordening tot wijziging van de verordening klachten en geschillenregeling
  7. verordening klachten en geschillenregeling (doorlopende tekst)
- 5.b Aanpassing regeling uitbetaling gelden naar Nederlandse/ buitenlandse rekeningen (BUD)
- 5.c Beleidsregel Integere Beroepsuitoefening
  - 5.c. Notitie Beleidsregel Integere beroepsuitoefening
- 6 Mededelingen ledenraad
- 6.a CvA en portefeuilles
- 6.b Delen reacties vanuit ringen op 17-11 toegezonden evaluatie-document NotarisID
- 7 Mededelingen bestuur
- 7.a Verslag portefeuillehouders
  - Portefeuilleverdeling bestuur:*
  - Barbara van Kampen, voorzitter*
    - *Algemene zaken*
    - *Belangenbehartiging en communicatie*
  - Jan Janssens, plaatsvervangend voorzitter*
    - *Digitalisering*
    - *Belangenbehartiging en communicatie*
  - Jeroen Prinsen, penningmeester*
    - *Financiën*
    - *Pensioen*
  - Ingeborg Braun, lid*
    - *Kwaliteitsbevordering (WNA)*
    - *Toegang tot het recht*
    - *Pensioen*
  - Yves Pierre Vrijhof, lid*
    - *Futurepro(o)f (beroepsopleiding notariaat)*
    - *Digitalisering*
  - Karen Verkerk, lid*
    - *Internationaal*
    - *Futurepro(o)f (beroepsopleiding notariaat)*
    - *Kwaliteitsbevordering*
    - *Pensioen*
  - Vacature, lid*
    - *Futurepro(o)f (beroepsopleiding notariaat)*
    - *Toegang tot het recht*
- 7.b Aanpassing Strategische Agenda 26-28 (van 2025/2027 naar 2026/2028) en jaarplan 2026

202601208 Jaarplan 2026 vs 03

202601123 Strategische agenda 26-28 tekstversie 2.0

- 7.c Overname portefeuille Iris Hoogendam door Yves Pierre Vrijhof
- 8 Verslag vorige vergadering d.d. 19 november 2025
- 8.a Conceptnotulen d.d. 19 november 2025
  - 2025.11.19 Conceptnotulen LR d.d. 19-11-2025_voor vergadering
  - Verdeling buddy ringen per 19-11-2025
  - 20251114 Presentatie continuïteitsvraagstuk notariaat
- 9 Rondvraag
- 10 Inventarisatie agendapunten volgende vergadering d.d. 6 mei 2026
- 10.a Analyse spoedlijn
- 10.b Aanpassing regeling uitbetaling gelden naar Nederlandse/ buitenlandse rekeningen (BUD)
- 11 Sluiting

Datum : 11 februari 2026
Agendapunt : 4.a.
Onderwerp : Voordracht plv. lid Kamer voor het notariaat Den Haag
Van : **Ringen Den Haag en Rotterdam**

Status : ☐ ter informatie ☐ ter bespreking ☒ **ter beslissing**

Vraag aan de ledenraad

Wil de ledenraad notaris mr. Meindert Krans, op voordracht van de ringbesturen van de ringen Den Haag en Rotterdam, per 1 maart 2026 benoemen tot plaatsvervangend lid van de Kamer voor het notariaat in het ressort Den Haag?

Toelichting

- Per 19 november jl. is mr. Merel Zwankhuizen benoemd tot vast lid van de Kamer voor het notariaat in het ressort Den Haag.
- Voorafgaand aan deze benoeming was zij plaatsvervangend lid van deze Kamer.
- Als gevolg van haar benoeming tot vast lid is een vacature ontstaan voor de functie van plaatsvervangend lid van de Kamer voor het notariaat in het ressort Den Haag.
- Op grond van artikel 94, zevende lid, van de Wet op het notarisambt (Wna) worden benoemingen en ontslagen door de ledenraad vastgesteld.
- De ringbesturen van Den Haag en Rotterdam hebben aangekondigd een voordracht te doen voor een nieuw plaatsvervangend lid van de Kamer voor het notariaat.
- Zij dragen thans de heer mr. Meindert Krans voor om per genoemde datum te worden benoemd tot plaatsvervangend lid van deze Kamer.

Datum : 11 februari 2026
Agendapunt : 4.b.
Onderwerp : Governanceverklaring ledenraadsleden en ringbestuur
Van : **De voorzitter**

Status : ☐ ter informatie ☐ ter bespreking ☒ **ter beslissing**

Vraag aan de ledenraad

Kunt u instemmen met:

1. de Verordening tot wijziging van de Verordening ledenraad 2015; en
2. het aangepaste modelreglement ringbestuur?

Toelichting:

1. Verordening Ledenraad 2015

Aanleiding

In eerdere vergaderingen van de ledenraad is gesproken over governance en compliance. Daarbij is vastgesteld dat aan nieuwe leden van de ledenraad geen governanceverklaring wordt voorgelegd.

Om toekomstige onduidelijkheden of lastige besluitvorming te voorkomen, is tijdens de ledenraadsvergadering van 2 juli 2025 de wens uitgesproken om ook voor leden van de ledenraad een governanceverklaring te ontwikkelen.

Uitwerking

Concepten van een governanceverklaring zijn besproken tijdens de ledenraadsvergaderingen van 24 september en 19 november 2025. Tijdens de vergadering van 19 november 2025 is vervolgens geconcludeerd dat er geen behoefte bestaat aan een separate governanceverklaring. Wel is verzocht te verkennen of een governancebepaling kan worden opgenomen in bestaande regelgeving, vergelijkbaar met het reglement inzake de werkwijze van het bestuur, waarin een governancebepaling is opgenomen voor bestuursleden van de KNB.

Om die reden wordt voorgesteld een nieuw artikel toe te voegen aan de Verordening ledenraad 2015. Dit voorstel is opgenomen in de agendabundel van 11 februari 2026, zowel in de vorm van een wijzigingsverordening als in een doorlopende tekst.

De toevoeging beoogt een praktisch en proportioneel governancekader te bieden, dat enerzijds tegemoetkomt aan de wens van enkele leden voor een governanceverklaring en anderzijds rekening houdt met zorgen over complexiteit.

Tevens sluit deze aanpak aan bij de wijze waarop governance voor het KNB-bestuur is geregeld.

De tijdens eerdere vergaderingen gemaakte opmerkingen zijn verwerkt in het definitieve concept, dat is opgenomen in de agendabundel van 19 november 2025 (zowel in een schone versie als met track changes).

Planning en vervolgprocedure

Indien de ledenraad instemt met het voorstel, wordt de conceptwijzigingsverordening toegezonden aan alle leden. Zij krijgen acht weken de gelegenheid om hierop te reageren. Vervolgens kan de ledenraad de wijzigingsverordening definitief vaststellen.

Na vaststelling ondertekent de voorzitter de verordening en zendt de KNB deze ter goedkeuring aan de minister. Na goedkeuring volgt publicatie in de Staatscourant en kan de regeling in werking treden.

2. Model reglement ringbestuur

Een vergelijkbare governancebepaling is opgenomen in het modelreglement ringbestuur. Indien de ledenraad instemt met de voorgestelde tekst, kan het aangepaste modelreglement worden gepubliceerd op de website van de KNB. De ledenraad kan vervolgens aanbevelen dat ringbesturen gebruikmaken van dit geactualiseerde modelreglement.

Bijlagen:

- Bijlage I - Verordening tot wijziging van de Verordening ledenraad 2015
- Bijlage II - Verordening ledenraad 2015 (doorlopende tekst)
- Bijlage III - Modelreglement ringbestuur

Verordening tot wijziging van de Verordening ledenraad 2015

De ledenraad van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie KNB;

Overwegende dat het gewenst is nadere regelen te stellen met betrekking tot het functioneren van de ledenraad;

Gelet op artikel 77 van de Wet op het notarisambt;

Gezien het ontwerp van het bestuur met bijbehorende toelichting;

Gelet op de adviezen van de kamers van toezicht;

Gelet op de adviezen van de ringen;

stelt de navolgende verordening vast:

I

De Verordening ledenraad 2015 wordt als volgt gewijzigd.

Na artikel 5 wordt een nieuw artikel 6 ingevoegd dat komt te luiden als volgt:

Artikel 6

1. Ledenraadsleden zijn verplicht omstandigheden of belangen te melden die mogelijk een conflict met het algemeen of publiek belang kunnen opleveren, of die een afbreukrisico voor het notariaat of de ledenraad kunnen vormen.
2. Een dergelijke melding wordt gedaan aan de voorzitter van de ledenraad, die beoordeelt of tijdelijk terugtreden aangewezen is. Bij twijfel kan de voorzitter overleg voeren met de secretaris van de ledenraad of de vacaturecommissie.
3. Indien de melding afkomstig is van de voorzitter, wordt deze gedaan aan de plaatsvervangend voorzitter, die de procedure zoals onder lid 2 volgt.

Artikel 6 borgt de integriteit en transparantie van de ledenraad. Ledenraadsleden melden belangen of omstandigheden die mogelijk conflicteren met het algemeen of publiek belang, of het vertrouwen in het notariaat kunnen schaden. De voorzitter beoordeelt of tijdelijk terugtreden nodig is. Meldingen van de voorzitter worden door de plaatsvervangend voorzitter behandeld. Bij twijfel kan de voorzitter van de ledenraad overleg voeren met de secretaris van de ledenraad en/of de vacaturecommissie. Zo worden enerzijds de belangen van de betrokkene op grond van privacy beschermd, maar kan gelijktijdig in twijfel gevallen de situatie toch van meerdere kanten belicht worden.

(Toelichting van [datum] 2026)

II

De bestaande artikelen 6 tot en met 8 worden vernummerd tot de artikelen 7 tot en met 9.

III

Deze verordening treedt in werking met ingang van [datum] of zoveel later als de termijn van tien dagen publicatie in de Staatscourant is verstreken als bedoeld in artikel 91, tweede lid, van de Wet op het notarisambt.

Vastgesteld door de ledenraad op [datum] en getekend door de voorzitter van de ledenraad, goedgekeurd door de Minister van Veiligheid en Justitie besluit van [datum].

Verordening ledenraad 2015

De ledenraad van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie KNB;

Overwegende dat het gewenst is regelen te stellen met betrekking tot het functioneren van de ledenraad;

Gelet op artikel 77 van de Wet op het notarisambt;

Gezien het ontwerp van het bestuur met bijbehorende toelichting;

Gelet op de adviezen van de kamers van toezicht;

Gelet op de adviezen van de ringen;

stelt de navolgende verordening vast:

Verordening van de KNB van 9 april 2015, Stcrt. 2015, 9652, vastgesteld door de ledenraad op 28 januari 2015 en goedgekeurd door de Minister van Veiligheid en Justitie bij brief van 18 maart 2015, inw.tr. 20 april 2015 en gewijzigd bij Verordening tot wijziging van de verordening ledenraad 2015 van 19 september 2018, Stcrt. 2018, 63272, goedgekeurd door de Minister voor Rechtsbescherming bij besluit van 30 oktober 2018, inw.tr. 22 november 2018 en gewijzigd bij Verordening tot wijziging van de verordening ledenraad 2015 van <DATUM>, Stcrt. <JAAR EN NUMMER>, goedgekeurd door de Minister voor Rechtsbescherming bij besluit van <DATUM>, inw.tr. <DATUM>.

•

~~Deze verordening vervangt de Verordening ledenraad van 1 oktober 2000.~~

De ledenraad is een centraal onderdeel van de organisatie van de KNB. De wetgever ziet de ledenraad als schakel tussen de leden en het bestuur van de KNB.

De ledenraad heeft drie taken. De eerste taak is het zorg dragen voor de vaststelling van het algemene beleid van de KNB. De tweede taak is het vaststellen van de verordeningen van de KNB. De derde taak is de benoeming van het bestuur van de KNB en het houden van toezicht op het bestuur.

Bij de zorg voor de vaststelling van het beleid vervult de ledenraad tegenover het bestuur van de KNB een zelfstandige rol. Een lid van de ledenraad kan daarom niet tevens lid zijn van het bestuur. De ledenraad kan over de vaststelling van het beleid in overleg treden met het bestuur en hij kan het bestuur in verband hiermee om inlichtingen vragen, adviseren of opdragen een onderzoek uit te voeren naar onderwerpen die de ledenraad in verband met de vervulling van zijn taak van belang acht (artikel 68 Wet op het notarisambt (WNA)). Artikel 64 lid 4 WNA verplicht het bestuur om het jaarlijks verslag van zijn werkzaamheden om advies te zenden aan de ledenraad.

Wat betreft het vaststellen van de verordeningen kan de functie van de ledenraad gezien worden als die van wetgever in overleg met het bestuur van de KNB. Zo moet de ledenraad over de voorstellen van verordeningen overleggen met het bestuur na

daarover het advies van de ringbesturen te hebben ingewonnen. De voorstellen van verordeningen worden door het bestuur aan de ledenraad gedaan. Ook kunnen ten minste vijf leden van de ledenraad een dergelijk voorstel doen.

Het bestuur van de KNB wordt door de ledenraad benoemd. De ledenraad benoemt ook de voorzitter en zijn plaatsvervanger uit de leden van het bestuur voor een termijn van twee jaren. De ledenraad kan leden van het bestuur schorsen of ontslaan wegens gebrek aan vertrouwen in hun taakvervulling of wegens andere gegronde redenen.

De ledenraad bestaat uit de voorzitters van de ringbesturen en een gewoon lid uit elke ring. De plaatsvervanger van de voorzitter is tevens plaatsvervangend lid van de ledenraad.

De benoeming en het aftreden van de gewone leden en hun plaatsvervangers is geregeld in de Verordening Ringen omdat deze leden door de ringvergadering worden gekozen. Blijkens artikel 74 WNA kunnen de leden van de ledenraad door de ringvergadering die hen heeft benoemd worden geschorst of ontslagen als de ringvergadering het vertrouwen in hun wijze van taakvervulling heeft verloren of wegens andere gegronde redenen.

De ledenraad wordt geregeld in de artikelen 67 t/m 76 van de WNA. Artikel 77 WNA bepaalt dat bij verordening nadere regels worden gesteld betreffende de benoeming en het aftreden van de leden, en voorts betreffende zijn werkzaamheid, de wijze van vergaderen, de besluitvorming en de wijze waarop in de vergadering wordt gestemd, alsmede de wijze waarop aan de leden van de KNB kennis wordt gegeven van zijn besluiten.

(Toelichting van 28 januari 2015)

Inhoud

Artikel 1

(ongewijzigd)

1. De voorzitter van de ledenraad roept – al dan niet op verzoek van het bestuur van de KNB – de ledenraad bijeen om te vergaderen.
2. De voorzitter stelt de plaats, de datum en de tijd van de vergadering vast en deelt deze tenminste vijf dagen voor de vergadering schriftelijk mee aan de leden van de ledenraad, aan het ringbestuur en aan het bestuur van de KNB.
3. Bij de oproeping tot de vergadering worden de te behandelen onderwerpen vermeld.

4. Een voorstel van een lid van de ledenraad, van het bestuur van de KNB of van één van de ringen moet om op de agenda van de ledenraad geplaatst te worden ten minste vijftien dagen voor de dag van de vergadering schriftelijk bij de voorzitter worden ingediend.
5. Voorstellen die later worden ingediend kunnen alleen worden behandeld met goedkeuring van een volstreekte meerderheid van de ter vergadering aanwezige leden. Deze voorstellen kunnen slechts aangenomen worden met ten minste twee derde van de geldig uitgebrachte stemmen.
6. De plaatsvervangend voorzitter treedt op in de plaats van de voorzitter hetzij in overleg met de voorzitter hetzij bij zijn afwezigheid.
7. In geval van afwezigheid van zowel de voorzitter als de plaatsvervangend voorzitter treedt een door de ledenraad aangewezen ledenraadslid op als waarnemend voorzitter.
8. Hij die de vergadering voorziet kan zich laten vertegenwoordigen in de ledenraad door een ander lid van het ringbestuur waarvan hij onderdeel uitmaakt of door een ander ledenraadslid van zijn ring. De vergaderrechten van de voorzitter gaan dan over op zijn vertegenwoordiger.
9. De fungerend voorzitter kan een externe aanwijzen om op te treden als voorzitter.

Artikel 75 Wna verplicht het bestuur van de KNB om ten minste eenmaal per jaar de ledenraad bijeen te roepen om te beraadslagen over het jaarlijkse verslag van de werkzaamheden van het bestuur en over de verantwoording van het financieel beleid, waaronder begrepen de ontwerp begroting van de KNB voor het komende jaar. Andere vergaderingen van de ledenraad worden blijkens de tweede zin van artikel 75 Wna bijeengeroepen zo dikwijls als het bestuur dit nodig acht en voorts indien tenminste zes leden van de ledenraad hier schriftelijk om verzoeken onder opgave van de te behandelen onderwerpen. Hoewel de ledenraad in de gedachtegang van de wetgever alleen kan vergaderen na een daartoe gedane oproep van het bestuur van de KNB is het wenselijk om ook te voorzien in een vergadering van de ledenraad als het bestuur nalaat die oproep te doen.

In deze regeling is opgenomen dat de vergadering tenminste vijf dagen voor de vergadering wordt aangekondigd. Dit betreft een minimum dat enkel zal worden benut als sprake is van spoed. De data van reguliere vergaderingen zijn bij de ledenraadsliden al tijdig bekend en het uitgangspunt is dat zij ongeveer twee weken voor de geplande

vergadering over de stukken voor die vergadering kunnen beschikken. Dit is ook de reden dat in het vierde lid van deze regeling is opgenomen dat voorstellen 15 dagen voor de dag van de vergadering schriftelijk bij de voorzitter van de ledenraad moeten zijn ingediend.

Voor de voorzitter van de ledenraad is een belangrijke rol weggelegd voor wat betreft de organisatie van de vergadering. Dit geldt uiteraard ook voor de vergadering zelf. De voorzitter bepaalt de vergaderorde tijdens de vergadering en heeft de leiding over de vergadering. Zo verleent en ontnemt de voorzitter het woord aan de aanwezigen.

De rol van voorzitter van de ledenraad kan met zich meebrengen dat het lastig is om zowel als voorzitter als als ledenraadslid te functioneren. In het kader kan het nuttig zijn om enkel als voorzitter te fungeren en een andere ringbestuurder dan wel een door de ring aangewezen ledenraadslid als plaatsvervanger aan te wijzen. Indien de voorzitter hiervoor kiest dan kan de voorzitter niet inhoudelijk mee discussiëren en heeft de voorzitter in zijn functie ook geen stemrecht. Dit komt toe aan zijn vertegenwoordiger.

(Toelichting van 28 januari 2015)

Artikel 2

(ongewijzigd)

1. De ring wordt vertegenwoordigd door twee ledenraadsleden of hun plaatsvervangers.
2. Elke ring heeft zoveel stemmen als het aantal leden van de ring waartoe zij behoort bij de aanvang van het betreffende ordejaar. Deze stemmen worden gelijk verdeeld over de vertegenwoordigers van de ring in de ledenraad.
3. Een ledenraadslid of zijn plaatsvervanger kan zich, middels schriftelijke mededeling aan de voorzitter van de ledenraad, door een bestuurslid van zijn eigen ring of ander ledenraadslid laten vertegenwoordigen.

Bij de totstandkoming van de Wet op het notarisambt is in de memorie van toelichting op pagina 53 opgemerkt dat aangezien het aantal notarissen en kandidaat-notarissen per arrondissement verschilt, ook het aantal stemmen dat een lid van de ledenraad kan uitbrengen per ring moet verschillen. Daarom is bepaald dat per ring het aantal stemmen gelijk is aan het aantal leden van de ring per 1 oktober van elk jaar. Dit aantal wordt door het bureau van de KNB vastgesteld aan de hand van de ledenadministratie.

De vertegenwoordiging van een ring kan de stemmen uitbrengen op de wijze die zij wenselijk acht. Ieder ledenraadslid vertegenwoordigt de helft van de stemmen van zijn ring. Ledenraadsleden van één ring kunnen afzonderlijk besluiten om met hun stemmen

voor of tegen te stemmen of zich van stemming te onthouden. Indien een ring een oneven aantal stemmen heeft dan heeft de ringvoorzitter of zijn plaatsvervanger één stem meer dan het andere ledenraadslid van de ring. Aan het uitgangspunt dat een ring vertegenwoordigd moet worden door een notaris en een kandidaatnotaris of toegevoegd notaris wordt geen afbreuk gedaan door de bepaling dat elke ring wordt vertegenwoordigd door twee ledenraadsleden of hun plaatsvervangers. Volgens artikel 67 Wna heeft ieder lid een plaatsvervanger.

(Toelichting van 28 januari 2015)

Artikel 3

(ongewijzigd)

1. Besluiten worden genomen en verkiezingen geschieden bij volstreckte meerderheid van stemmen, tenzij deze verordening anders bepaalt.
2. Indien bij een verkiezing van personen niemand de volstreckte meerderheid heeft verkregen, heeft een tweede stemming plaats tussen de twee personen op wie de meeste stemmen zijn uitgebracht. Bij staking van stemmen over andere aangelegenheden van verkiezing van personen is het voorstel verworpen.
3. Stemming geschiedt op een wijze die door de voorzitter van de ledenraad wenselijk en, mede gezien de aard van het onderwerp, gepast wordt geacht.
4. De voorzitter van de ledenraad kan afzien van een stemming en constateren dat een voorstel is aangenomen of verworpen, tenzij één van de leden van de ledenraad hier bezwaar tegen heeft.

De wijze van stemmen zal afhangen van het onderwerp en de aard daarvan. Het is derhalve aan de voorzitter van de vergadering om te bezien wat gezien de vergaderorde de beste wijze is om duidelijkheid te krijgen over het genomen besluit.

Het is van belang dat de ledenraadsleden duidelijk is wat van hen verwacht wordt. Daarom dient voor de bespreking van een agendapunt altijd duidelijk te zijn of met betrekking tot een agendapunt een besluit wordt verwacht. Als hier onduidelijkheid over is, zal de voorzitter van de ledenraad aan diegene die het voorstel inbrengt vragen om aan te geven of een besluit van de ledenraad over het voorstel wordt verwacht.

Het is mogelijk voor ledenraadsleden om een amendement op een voorstel in te brengen tijdens de vergadering. In die gevallen zal de voorzitter van de ledenraad eerst het amendement in stemming brengen. Indien het amendement wordt aangenomen dan zal de voorzitter het geamendeerde voorstel in stemming brengen.

(Toelichting van 28 januari 2015)

Artikel 4

(ongewijzigd)

De besluiten worden door het bestuur van de KNB met instemming van de voorzitter van de ledenraad zo spoedig mogelijk bekend gemaakt, hetzij schriftelijk, al dan niet door publicatie in een periodiek van de KNB dat aan alle leden wordt toegezonden, hetzij met behulp van datacommunicatie.

Het is van belang dat de leden van de KNB zo snel mogelijk op de hoogte zijn van de besluiten die door de ledenraad genomen zijn. In dit kader is het van belang dat de voorzitter van de ledenraad weet hoe door het bestuur over de besluitvorming in de ledenraad wordt gecommuniceerd. Derhalve dient de mededeling van de besluiten van de ledenraad door het bestuur van de KNB plaats te vinden met instemming van de voorzitter van de ledenraad.

(Toelichting van 28 januari 2015)

Artikel 5

(ongewijzigd)

1. De ledenraad kan zich onder zijn verantwoordelijkheid ter voorbereiding en/of uitvoering van zijn taken en van door hem te nemen of genomen besluiten doen bijstaan door één of meer commissies, waaronder in ieder geval een vacaturecommissie en een financiële commissie.
2. De ledenraad kan voor de commissies bedoeld in lid 1 een reglement vaststellen.

Met alle maatschappelijke veranderingen kan het nuttig zijn dat de ledenraad zich bij laat staan door commissies waarin ook leden zitting hebben die geen lid zijn van de ledenraad. De ledenraad meent dat hiermee de kwaliteit van de advisering aan de ledenraad om tot gedegen besluitvorming te komen kan verbeteren. Steeds meer onderwerpen die betrekking hebben op de praktijk van de notaris, zoals ontwikkelingen op het gebied van digitalisering, hebben minder juridische kenmerken. Hierdoor moet het ook mogelijk zijn dat de ledenraad zich laat bijstaan door commissies waarin deskundigen van buiten de beroepsgroep zitting hebben. Daarnaast geldt ook voor juridische onderwerpen dat niet altijd alle deskundigheid te vinden is in de ledenraad. Dit is reden om de eis dat alleen leden vanuit de ledenraad in een commissie benoemd kunnen worden te laten vervallen.

(Toelichting van 19 september 2018)

Artikel 6 (nieuw)

1. Ledenraadsleden zijn verplicht omstandigheden of belangen te melden die mogelijk een conflict met het algemeen of publiek belang kunnen opleveren, of die een afbreukrisico voor het notariaat of de ledenraad kunnen vormen.
2. Een dergelijke melding wordt gedaan aan de voorzitter van de ledenraad, die beoordeelt of tijdelijk terugtreden aangewezen is. Bij twijfel ~~wordt de kwestie ter beoordeling voorgelegd aan~~ de voorzitter overleg voeren met de secretaris van de ledenraad ~~en/of de vacaturecommissie van de ledenraad. de gehele ledenraad.~~
3. Indien de melding afkomstig is van de voorzitter, wordt deze gedaan aan de plaatsvervangend voorzitter, die de procedure zoals onder lid 2 volgt.

Artikel 6 borgt de integriteit en transparantie van de ledenraad. Ledenraadsleden melden belangen of omstandigheden die mogelijk conflicteren met het algemeen of publiek belang, of het vertrouwen in het notariaat kunnen schaden. De voorzitter beoordeelt of tijdelijk terugtreden nodig is. Meldingen van de voorzitter worden door de plaatsvervangend voorzitter behandeld. ~~Bij twijfel kan de voorzitter van de ledenraad overleg voeren met de secretaris van de ledenraad en/of de vacaturecommissie. Zo worden enerzijds de belangen van de betrokkene op grond van privacy beschermd, maar kan gelijktijdig in twijfel gevallen de situatie toch van meerdere kanten belicht worden.~~

(Toelichting van [datum] 2026)

Artikel 7

De Algemene Termijnenwet is van overeenkomstige toepassing op deze verordening.

Artikel 87

Deze verordening wordt aangehaald als de Verordening ledenraad 2015.

Artikel 98

Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 maart 2015 of zoveel later als de termijn van tien dagen na publicatie in de Staatscourant als bedoeld in artikel 92 lid 2 van de Wet op het notarisambt is verstreken en vervangt de Verordening ledenraad van 1 oktober 2000.

Vastgesteld door de ledenraad op 28 januari 2015 en getekend door de voorzitter van de ledenraad, mr. M.C. Stout en goedgekeurd door de Minister van Veiligheid en Justitie bij brief van 18 maart 2015.

Model reglement ringbestuur

Het ringbestuur kan blijkens art. 83 WNA regels stellen met betrekking tot zijn taakvervulling. Ieder ringbestuur heeft de vrijheid om een reglement vast te stellen. Aanbevolen wordt gebruik te maken van dit modelreglement.

(Toelichting december 1999)

Inhoud

Leiding vergaderingen ringbestuur; ontbreken ringbestuur (art. 1)

Artikel 1

1. De vergaderingen van het ringbestuur worden geleid door de ringvoorzitter.
2. De plaatsvervangend-ringvoorzitter treedt op in de plaats van de ringvoorzitter hetzij in overleg met de ringvoorzitter hetzij bij zijn afwezigheid.
3. In geval van afwezigheid van zowel de ringvoorzitter als de plaatsvervangend-ringvoorzitter treedt een door het ringbestuur aangewezen ander ringbestuurslid op als waarnemend ringvoorzitter.
4. Bij het ontbreken van een ringbestuur wordt zijn plaats ingenomen door het bestuur van de KNB dat zo spoedig mogelijk een ringbestuur doet kiezen.

Vergaderingen van het ringbestuur (art. 2)

Artikel 2

1. Het ringbestuur vergadert op een door de ringvoorzitter te bepalen plaats en tijd zo dikwijls als dit door de ringvoorzitter of twee ringbestuursleden nodig wordt geacht.
2. Plaats en tijd van de bestuursvergadering worden met inachtneming van een termijn van ten minste vier dagen per brief, fax of met behulp van datacommunicatie aan de ringbestuursleden opgegeven. In spoedeisende gevallen, ter beoordeling van de ringvoorzitter, kan de termijn van oproeping worden beperkt tot ten minste vierentwintig uur.
3. Bij de oproeping tot de ringbestuursvergadering worden de te behandelen onderwerpen vermeld.

4. Voorstellen die niet op de agenda voorkomen kunnen alleen worden behandeld in een ringbestuursvergadering waarin alle ringbestuursleden aanwezig of vertegenwoordigd zijn en wanneer geen van hen tegen de behandeling bezwaar maakt.
5. Het ringbestuur kan in spoedeisende gevallen, ter beoordeling van de ringvoorzitter, telefonisch vergaderen, mits geen van de ringbestuursleden daartegen bezwaar maakt.

Besluitvorming (art. 3)

Artikel 3

1. Ieder ringbestuurslid kan in de vergadering van het ringbestuur één stem uitbrengen.
2. Een ringbestuurslid kan zich door een ander ringbestuurslid ter vergadering schriftelijk doen vertegenwoordigen. Niemand kan voor zich en als gemachtigde meer dan twee stemmen uitbrengen.
3. Het ringbestuur kan besluiten nemen indien ten minste de kleinst mogelijke meerderheid van de fungerende ringbestuursleden ter vergadering aanwezig of vertegenwoordigd is, een en ander tenzij in dit reglement anders is bepaald. Besluiten van het ringbestuur worden in de ringbestuursvergadering genomen met volstrekte meerderheid van de geldig door de ringbestuursleden uitgebrachte stemmen. Bij staking van stemmen is het voorstel verworpen.
4. Besluiten van het ringbestuur kunnen ook buiten vergadering worden genomen indien alle bestuursleden daarmee instemmen.
5. Stemming geschiedt mondeling tenzij ten minste twee ringbestuursleden een schriftelijke stemming gewenst achten.
6. De ringvoorzitter kan constateren, mits zonder tegenspraak uit de ringbestuursvergadering, dat een voorstel zonder hoofdelijke stemming of bij acclamatie is aangenomen.

Slotbepalingen (art. 4-5)

Artikel 4

1. Ringbestuursleden zijn verplicht omstandigheden of belangen te melden die mogelijk een conflict met het algemeen of publiek belang kunnen opleveren, of die een afbreukrisico voor het notariaat of het ringbestuur kunnen vormen.

2. Een dergelijke melding wordt gedaan aan de ringvoorzitter, die beoordeelt of tijdelijk terugtreden aangewezen is. Bij twijfel wordt de kwestie ter beoordeling voorgelegd aan het gehele ringbestuur.

4.—3. Indien de melding afkomstig is van de ringvoorzitter, wordt deze gedaan aan de plaatsvervangend-ringvoorzitter, die de procedure zoals onder lid 2 volgt.

Dit reglement is vastgesteld in de vergadering van de ring van .....

Artikel 5

Dit reglement is vastgesteld in de vergadering van de ring van .....treedt in werking op ....

Artikel 6

treedt in werking op ....

Commentaar [Md1]: Of: Bij twijfel kan de voorzitter overleg voeren met de secretaris van de ring of de kwestie ter beoordeling voorleggen aan het gehele ringbestuur?

Vergadernotitie ledenraad

Datum : 11 februari 2026
Agendapunt : 5.a.
Onderwerp : wijziging samenwerkingsovereenkomst Geschillencommissie, reglement van de Geschillencommissie notariaat en Verordening Klachten- en geschillenregeling
Van : **Ingeborg Braun en Karen Verkerk**
Status : ☐ ter informatie ☒ **ter bespreking** ☒ **ter beslissing**

Voorstel

Kennismaken van de wijzigingen van de samenwerkingsovereenkomst met de Geschillencommissie en het reglement van de Geschillencommissie notariaat. Verder vraagt het bestuur of de ledenraad akkoord gaat met het toesturen aan de leden van de wijziging van de Verordening klachten en geschillenregeling, zodat deze een volgende ledenraadsvergadering ter vaststelling kan worden voorgelegd.

Toelichting

Op grond van artikel 55, tweede lid, is de KNB verplicht een verordening te maken waarbij een geschillencommissie wordt ingesteld. Sinds 2013 wordt door de KNB samengewerkt met Stichting de Geschillencommissie voor de uitvoering hiervan. Het KNB-bestuur kan vervolgens met betrekking tot de in die verordening behandelde onderwerpen nadere regels geven. Over het ontwerp van deze nadere regels, dat tot stand komt in overleg met de Stichting Geschillencommissies, wordt de ledenraad geraadpleegd.

In verband met het stoppen van de Consumentenbond met de tweezijdige algemene voorwaarden en daarmee hun directe betrokkenheid bij De Geschillencommissie, dienen de samenwerkingsovereenkomst en het reglement van de Geschillencommissie Notariaat te worden geüpdatet. Ook is de governance structuur van de Stichting Geschillencommissie gewijzigd. Tevens is dit moment aangegrepen om de samenwerkingsovereenkomst en het reglement waar nodig verder aan te passen.

Ook de Verordening Klachten- en geschillenregeling dient te worden aangepast om aan te sluiten bij de governance van De Geschillencommissie en de bestaande en nieuwe afspraken. Hiervoor dient de gebruikelijke procedure gevolgd te worden voor het vaststellen van een (wijzigings)verordening. Dit betekent dat de conceptverordening ter kennis wordt gebracht aan de leden zodat zij – indien zij dit wensen – hier input op kunnen leveren. De ledenraad kan dan – gehoord de leden – de verordening in een volgende ledenraadsvergadering vaststellen.

De belangrijkste wijzigingen in de **samenwerkingsovereenkomst** zijn als volgt:

- In de overeenkomst is rekening gehouden met de nieuwe governance structuur van de Stichting Geschillencommissie (contractspartij en artikel 2).
- De consumentenbond is niet langer partij. De rol die de consumentenbond eerder vervulde wordt vervuld door de stichting (artikel 2/ artikel 4).
- De artikelen met betrekking tot algemeen geldende algemene voorwaarden zijn verwijderd. Wel is opgenomen dat de KNB op zich neemt haar leden te verplichten door te verwijzen naar de Geschillencommissie Notariaat wanneer een klacht niet

naar tevredenheid van de cliënt is opgelost. Hetgeen aansluit bij de thans geldende Verordening Klachten- en geschillenregeling (artikel 6).

- Het maximale bedrag waarvoor de KNB een nakomingsgarantie heeft gegeven (€10.000) is opgenomen in de overeenkomst (artikel 7).

De belangrijkste wijzigingen in het **Reglement Geschillencommissie Notariaat** zijn als volgt:

- Het lid of de leden die voorheen door de consumentenbond werd voorgedragen, zal door het uittreden van de consumentenbond een lid zijn dat geacht wordt het perspectief van de consument te kunnen representeren (artikel 3 lid 1 onder ii).
- Een geschil dienst schriftelijk aan de commissie kenbaar gemaakt te worden door middel van een door de commissie te verstrekken en in te vullen formulier waarmee de consument verklaart de door de commissie te wijzen uitspraak als bindend te aanvaarden (artikel 9 lid 1).
- Een geschil kan, met instemming van de andere partij, door de indiener worden ingetrokken (artikel 17).

De belangrijkste wijzigingen in de **Verordening Klachten- en geschillenregeling** zijn als volgt:

- In artikel 1 wordt de terminologie gewijzigd om aan te sluiten bij de huidige governance van de Geschillencommissie.
- De verwijzingen naar de Consumentenbond zijn verwijderd, conform de afspraken met de Consumentenbond.
- In de toelichting van artikel 1 wordt het bedrag van de maximale schadevergoeding gewijzigd van € 5.000 naar €10.000 (hetgeen in overeenstemming is met het reglement van 1 maart 2022).
- De toelichting bij artikel 6 is in lijn gebracht met het reglement met betrekking tot de 'consument'-leden van de commissie en de verplichting tot geheimhouding.

Bijlagen

- Samenwerkingsovereenkomst (schoon)
- Samenwerkingsovereenkomst (track changes)
- Samenwerkingsovereenkomst origineel document uit 2013
- Reglement Geschillencommissie Notariaat (schoon)
- Reglement Geschillencommissie Notariaat (track changes)
- Verordening tot wijziging van de verordening klachten en geschillenregeling
- Verordening tot wijziging van de verordening klachten en geschillenregeling (doorlopende tekst)

de geschillencommissie

Geschillencommissie Notariaat

OVEREENKOMST MET BETREKKING TOT DE GESCHILLENCOMMISSIE NOTARIAAT

Tussen de Stichting De Geschillencommissie (hierna te noemen de Stichting)

en

de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (hierna te noemen KNB)

is het volgende overeengekomen.

1. De Stichting neemt op zich de in 2013 ingestelde Geschillencommissie Notariaat (hierna te noemen: de commissie) per 1 januari 2026 voort te zetten en in werking te houden, als bedoeld in artikel 3 van haar statuten.
2. De commissie zal werkzaam zijn volgens een reglement, waarvan een exemplaar aan deze overeenkomst is gehecht. Het reglement kan als volgt worden gewijzigd:
  - afdeling 1 (algemene bepalingen) en 4 (slotbepalingen) na gezamenlijk overleg met alle partijen;
  - afdeling 2 (bindend adviesprocedure) door de Stichting in overleg met de KNB;
  - afdeling 3 (arbitrageprocedure) door de Stichting, als opvolger van de Stichting Geschillencommissies voor Beroep en Bedrijf, in overleg met de KNB.
3. De commissie zal bij wege van bindend advies uitspraak doen in de haar voorgelegde geschillen tussen consumenten en de leden van de KNB, voor zover deze geschillen betrekking hebben op het werkgebied zoals dat is afgebakend in het reglement van de commissie.
4. De voorzitters van de commissie, alsmede de leden van de commissie die geacht kunnen worden het perspectief van consumenten te representeren, worden aangezocht en benoemd door de Stichting. De KNB verplicht zich voldoende personen voor te dragen voor benoeming door de Stichting tot lid van de commissie.
5. De KNB verplicht zich om aan de Stichting informatie te verstrekken over het lidmaatschap van haar leden ten behoeve van de geschilbeslechting door de commissie. De wijze waarop deze verplichting wordt ingevuld kunnen de KNB en de Stichting in onderling overleg nader vaststellen.
6. De KNB neemt op zich haar leden de verplichting op te leggen door te verwijzen naar de Geschillencommissie Notariaat wanneer een klacht niet naar tevredenheid van de cliënt is opgelost, zoals thans vastgesteld in de Verordening Klachten- en geschillenregeling van de KNB. De KNB neemt verder op zich om via haar website aan consumenten informatie te verstrekken over de klachten- en geschillenregeling. De KNB neemt voort op zich haar leden de verplichting op te leggen zich te

---

Geschillencommissie Notariaat

onderwerpen aan de beslissing van de commissie en die beslissing ook daadwerkelijk na te komen, tenzij het lid van de KNB het bindend advies binnen drie maanden na de verzending daarvan ter vernietiging aan de rechter voorlegt en de uitspraak vervolgens niet in stand blijft.

7. De KNB staat garant voor de nakoming van de bindende adviezen van de commissie door haar leden, tenzij het lid het bindend advies binnen drie maanden na de verzending daarvan ter vernietiging aan de rechter voorlegt. Deze garantstelling herleeft, indien het bindend advies na toetsing door de rechter in stand is gebleven en het vonnis waaruit dit blijkt, in kracht van gewijsde is gegaan.

De KNB verschaft geen nakomingsgarantie indien een geschil, conform het reglement van de commissie, vanwege faillissement en/of surseance van betaling en/of schuldsaneringsregeling en/of aantoonbare feitelijke staking van de bedrijfsactiviteiten niet wordt behandeld of de behandeling ervan wordt gestaakt.

De garantstelling door de KNB is beperkt tot € 10.000,- per bindend advies. De KNB verstrekt deze garantstelling onder de voorwaarde dat de consument die op deze garantie een beroep doet, zijn vordering op grond van het bindend advies tot maximaal het uitgekeerde bedrag aan de KNB overdraagt (cedeert) gelijktijdig met de honorering van zijn beroep op de nakomingsgarantie. Voor het meerdere heeft de KNB een inspanningsverplichting om ervoor te zorgen dat de aangesloten ondernemer het bindend advies nakomt. Deze inspanningsverplichting houdt in dat de consument wordt aangeboden zijn vordering voor het meerdere eveneens aan de KNB over te dragen, waarna deze organisatie op eigen naam en op kosten van de KNB de betaling daarvan in rechte zal vragen ter voldoening aan de consument. Of de consument wordt aangeboden dat de KNB op naam van de consument en op kosten van de KNB de (buiten)gerechtelijke incassoprocedure zal voeren, een en ander ter keuze van de KNB.

Voor een toekomstige wijziging van deze nakomingsgarantieregeling is overeenstemming met de Stichting noodzakelijk.

8.
  - a. De KNB verplicht zich voor de instandhouding van de commissie een vaste jaarlijkse bijdrage te betalen, die thans is vastgesteld op een bedrag van € 10.176,25 exclusief BTW (niveau 2025). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de CPI.
  - b. De KNB verplicht zich de kosten van door de commissie behandelde geschillen voor haar rekening te nemen, voor zover deze kosten niet worden gedekt door de klachtengelden van degene die een geschil aan de commissie heeft voorgelegd alsmede door ondernemers aan de commissie betaalde behandelingskosten.
9.
  - a. Behoudens artikel 10 kan deze overeenkomst door ieder der partijen worden opgezegd tenminste drie maanden voor het begin van een nieuw kalenderjaar, met inachtneming van een opzegtermijn van 24 maanden. De opzegging geschiedt door middel van een aangetekend schrijven aan de andere bij deze overeenkomst betrokken partij.

de geschillencommissie

Geschillencommissie Notariaat

- b. Geschillen ingediend na het eindigen van deze overeenkomst, worden niet meer in behandeling genomen. Geschillen die wel in behandeling zijn genomen voor en tot de dag van het eindigen van deze overeenkomst worden op de wijze zoals in de overeenkomst is bepaald behandeld en afgewikkeld. Ten aanzien daarvan blijven de financiële verplichtingen van de KNB ook onverkort in stand.
10. De Stichting kan haar activiteiten voor de commissie – waaronder de behandeling van geschillen - staken op het moment dat de KNB deze afspraken niet nakomt of anderszins blijkt dat kosten van instandhouding van de commissie en de behandeling van geschillen niet langer gedekt blijken te zijn. In geval van staking van haar activiteiten doet de Stichting daarvan onverwijld mededeling aan de KNB. Met de staking van de activiteiten voor de commissie is deze overeenkomst opgezegd.
11. In het geval de Stichting aan de KNB informatie verstrekt over partijen in een geschil, welke persoonsgegevens in de zin van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) bevat, is de KNB tot geheimhouding van deze persoonsgegevens verplicht en mogen deze niet voor andere doeleinden gebruikt worden.
12. Op deze overeenkomst is het Nederlands recht van toepassing.

- HANDTEKENINGENPAGINA EN BIJLAGE VOLGEN -

de geschillencommissie

Geschillencommissie Notariaat

Deze overeenkomst is ondertekend door:

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

vertegenwoordigd door ....., ...

..... d.d. ....

Stichting De Geschillencommissie

vertegenwoordigd door mr. J.P.G. Berkelaar, directeur-bestuurder

..... d.d. ....

aanhangsel:

- reglement Geschillencommissie Notariaat
- Verordening Klachten- en geschillenregeling van de KNB
- brochure Spelregels voor Notaris en Consument

de geschillencommissie

Geschillencommissie Notariaat

OVEREENKOMST MET BETREKKING TOT DE GESCHILLENCOMMISSIE NOTARIAAT ~~SGC~~

Tussen de Stichting ~~Geschillencommissies voor Consumentenzaken~~ De

Geschillencommissie (hierna te noemen de Stichting, ~~SGC~~), ~~de Vereniging~~

~~de Consumentenbond~~ (hierna te noemen ~~de Consumentenbond~~) en

de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (hierna te noemen ~~de~~

~~de~~ KNB) is het volgende overeengekomen.

1. De Stichting neemt op zich ~~omde in 2013 ingestelde Geschillencommissie Notariaat (hierna te noemen: de commissie)~~ per 1 ~~maart 2013 een Geschillencommissie in januari 2026 voort te stellingenzetten~~ en in werking te houden, als bedoeld in artikel 23 van haar statuten. ~~De naam van de Geschillencommissie zal luiden: Geschillencommissie Notariaat (hierna te noemen: de commissie).~~
2. De commissie zal werkzaam zijn volgens een reglement, waarvan een exemplaar aan deze overeenkomst is gehecht. Het reglement kan als volgt worden gewijzigd:
  - afdeling 1 (algemene bepalingen) en 4 (slotbepalingen) na gezamenlijk overleg met alle partijen;
  - afdeling 2 (bindend adviesprocedure) door ~~SGC~~ de Stichting in overleg met ~~de Consumentenbond~~ en de KNB;
  - afdeling 3 (arbitrageprocedure) door de Stichting, als opvolger van de Stichting Geschillencommissies voor Beroep en Bedrijf ~~(hierna te noemen: SGB) na, in~~ overleg met de KNB ~~en met goedkeuring van SGC.~~
3. De commissie zal bij wege van bindend advies uitspraak doen in de haar voorgelegde geschillen tussen consumenten, en de leden van de KNB, voor zover deze geschillen betrekking hebben op het werkgebied zoals bedoeld dat is afgebakend in het reglement van de commissie, ~~en de leden van de KNB.~~
  1. ~~De KNB verplicht zich om de bij haar aangesloten leden te doen opnemen in het digitale bedrijvenregister van de Stichting met gebruikmaking van de door de Stichting gefaciliteerde modaliteiten en vervolgens zorg te dragen voor verwerking van mutaties in dit register, zodat het actueel is.~~
4. De voorzitters van de commissie, alsmede de leden van de commissie die geacht kunnen worden het perspectief van consumenten te representeren, worden aangezocht en benoemd door de Stichting. De ~~Consumentenbond en de~~ KNB ~~verplichten~~ verplicht zich voldoende personen voor te dragen voor benoeming door de Stichting tot lid van de commissie.

~~2. De KNB en de Consumentenbond zetten het overleg over tweezijdige algemene~~

de geschillencommissie

~~voorwaarden zo spoedig mogelijk voort. Het doel van dit overleg is een akkoord over een basisset-AV waarin een minimum aantal zaken wordt geregeld en waarbij wordt verwezen naar websites/kantoorvoorwaarden/beroepsregels. Deze basis-AV dienen door alle notarissen te worden gebruikt, maar elke notaris mag deze aanvullen met eigen bedingen, mits deze niet in strijd zijn met de basisvoorwaarden. Getracht zal worden de inhoud van de basis AV aan te laten sluiten bij de reeds bestaande KNB-verordeningen. Ook zal worden gekeken naar mogelijk gebruik van bestaande eenzijdige algemene voorwaarden. Dit overleg zal voor 1 januari 2014 worden afgerond. Bij het evalueren van de tot stand te brengen basis AV/<3 jaar na inwerkingtreding) zal worden gezien in hoeverre uitbreiding van de basis AV wenselijk, dan wel noodzakelijk is.~~

- ~~3. Parallel aan de start van het voorwaardenoverleg wordt de in artikel 1 genoemde Geschillencommissie ingesteld, waarvan de continuïteit afhankelijk is van het totstandkomen van de in artikel 6 bedoelde basisset voor Algemene Voorwaarden voor consumenten. De Consumentenbond en de KNB brengen aan de Stichting verslag uit van de resultaten van het voorwaardenoverleg. Bij gebreke van overeenstemming over de basisset worden de werkzaamheden van de Geschillencommissie beëindigd tenzij de Consumentenbond, de KNB en de Stichting in gezamenlijk overleg anderszins besluiten.~~
5. De KNB verplicht zich om aan de Stichting informatie te verstrekken over het lidmaatschap van haar leden ten behoeve van de geschilbeslechting door de commissie. De wijze waarop deze verplichting wordt ingevuld kunnen de KNB en de Stichting in onderling overleg nader vaststellen.
- 5.6. De KNB neemt voorts op zich haar leden de verplichting op te leggen zich door te verwijzen naar de Geschillencommissie Notariaat wanneer een klacht niet naar tevredenheid van de cliënt is opgelost, zoals thans vastgesteld in de Verordening Klachten- en geschillenregeling van de KNB. De KNB neemt verder op zich om via haar website aan consumenten informatie te verstrekken over de klachten- en geschillenregeling. De KNB neemt voort op zich haar leden de verplichting op te leggen zich te onderwerpen aan de beslissing van de commissie en die beslissing ook daadwerkelijk na te komen, tenzij het lid van de KNB het bindend advies binnen drie maanden na de verzending daarvan ter vernietiging aan de rechter voorlegt en de uitspraak vervolgens niet in stand blijft.
- 6.7. De KNB staat garant voor de nakoming van de bindendadviezen van de commissie door haar leden, tenzij het lid het bindend advies binnen tweedrie maanden na de verzending daarvan ter vernietiging aan de rechter voorlegt. Deze garantstelling herleeft, indien het bindend advies na toetsing door de rechter in stand is gebleven en het vonnis waaruit dit blijkt, in kracht van gewijsde is gegaan.

De KNB verschaft: ~~geen nakomingsgarantien~~nakomingsgarantie indien ~~van één een geschil, conform het reglement~~ van de volgende situaties sprake is:

- ~~aan het lid is commissie, vanwege faillissement en/of surseance van betaling verleend of;~~
- ~~het lid is failliet verklaard en/of;~~
- schuldsaneringsregeling en/of aantoonbare feitelijke staking van de bedrijfsactiviteiten zijn feitelijk beëindigd~~niet wordt behandeld of de behandeling ervan wordt gestaakt.~~

~~Bepalend voor deze laatste situatie is de datum waarop de~~

~~bedrijfsbeëindiging in het Handelsregister is ingeschreven of een eerdere datum, waarvan de KNB aannemelijk kan maken dat de bedrijfsactiviteiten feitelijk zijn beëindigd.~~

De garantstelling ~~houdt in dat de door de KNB is beperkt tot € 10.000,- per bindend advies. De KNB verstrekt deze garantstelling onder de voorwaarde dat de consument die op deze garantie een beroep doet, zijn vordering op grond van het bindend advies tot maximaal het uitgekeerde bedrag aan de KNB overdraagt (cedeert) gelijktijdig met de honorering van zijn beroep op de nakomingsgarantie. Voor het meerdere heeft de~~ KNB een inspanningsverplichting ~~heeft~~ om ervoor te zorgen dat ~~het lidde aangesloten ondernemer~~ het bindend advies nakomt. ~~Dit betekent~~ Deze inspanningsverplichting houdt in dat de consument wordt aangeboden zijn vordering ~~voor het meerdere eveneens~~ aan de KNB over te dragen, waarna deze organisatie op ~~eigen~~ naam en ~~op~~ kosten van de KNB de betaling daarvan in rechte zal vragen ter voldoening aan de consument, ~~of. Of~~ de consument wordt aangeboden dat de KNB ~~in~~op naam van de consument en op kosten van de KNB de (buiten)gerechtelijke incassoprocedure zal voeren, een en ander ter keuze van de KNB.

- ~~4. Vóór 1 januari 2016 zal de regeling worden geëvalueerd, dus in elk geval de doorverwijzing over en weer van de Geschillencommissie en de tuchtrechter; de relatie tot de klachtenopvang bij de KNB; het alsnog kunnen kiezen voor de civiele rechter; de splitsing in bindend advies voor consumenten en arbitrage voor ondernemers, met de bijbehorende geschillencommissies; de beperking van de competentie tot € 10.000 en de schadevergoeding tot € 10.000; en de vorm van de nakomingsgarantie. De intentie van partijen met betrekking tot deze evaluatie is vastgelegd in een intentieverklaring zoals opgenomen in bijlage 1.~~

Voor een toekomstige wijziging van deze nakomingsgarantieregeling is overeenstemming met de Stichting noodzakelijk.

8. a. De KNB verplicht zich voor de instandhouding van de commissie een vaste jaarlijkse bijdrage te betalen, die thans is vastgesteld op een bedrag van ~~€ 7.500,-~~ € 10.176,25 exclusief BTW (niveau 2025). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd ~~voor inflatie. Daarnaast op basis van de CPI.~~
- b. De KNB verplicht ~~de KNB~~ zich de kosten van door de commissie behandelde ~~klachten en geschillen~~ voor haar rekening te nemen, ~~voor zover~~ voor zover deze kosten niet worden gedekt door de klachtengelden van degene die een geschil aan de commissie heeft; ~~voorgelegd alsmede door ondernemers aan de commissie betaalde behandelingskosten.~~

-3-

~~Onverminderd het bepaalde in~~

- ~~7.9.~~ a. Behoudens artikel 710 kan deze overeenkomst door ieder der partijen worden opgezegd tenminste drie maanden voor het begin van een nieuw kalenderjaar, met inachtneming van een opzegtermijn van 24 maanden. De opzegging geschiedt door middel van een aangetekend schrijven aan de andere bij deze overeenkomst betrokken partijen ~~partij~~.

de geschillencommissie

Geschillencommissie Notariaat

b. Geschillen ingediend na het eindigen van deze overeenkomst, worden niet meer in behandeling genomen. Geschillen die wel in behandeling zijn genomen voor en tot de dag van het eindigen van deze overeenkomst worden op de wijze zoals in de overeenkomst is bepaald behandeld en afgewikkeld. **Ten aanzien daarvan blijven de financiële verplichtingen van de KNB ook onverkort in stand.**

10. De Stichting kan haar activiteiten voor de commissie – waaronder de behandeling van geschillen - staken op het moment dat de KNB deze afspraken niet nakomt of anderszins blijkt dat kosten van instandhouding van de commissie en de behandeling van geschillen niet langer gedekt blijken te zijn. In geval van staking van haar activiteiten doet de Stichting daarvan onverwijld mededeling aan de KNB. Met de staking van de activiteiten voor de commissie is deze overeenkomst opgezegd.

In Aldus overeengekomen te 's-Gravenhage op 1 maart 2013

11. Aanhangsel: _____ het geval de Stichting aan de KNB informatie verstrekt over partijen in een geschil, welke persoonsgegevens in de zin van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) bevat, is de KNB tot geheimhouding van deze persoonsgegevens verplicht en mogen deze niet voor andere doeleinden gebruikt worden.

12. Op deze overeenkomst is het Nederlands recht van toepassing.

- HANDTEKENINGENPAGINA EN BIJLAGE VOLGEN -

de geschillencommissie

Geschillencommissie Notariaat

Deze overeenkomst is ondertekend door:

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

vertegenwoordigd door .....

..... d.d. ....

Stichting De Geschillencommissie

vertegenwoordigd door mr. J.P.G. Berkelaar, directeur-bestuurder

..... d.d. ....

aanhangsel:

- reglement Geschillencommissie Notariaat ~~Intentieverklaring~~

~~_ Intentieverklaring KNB-SGC-Consumentenbond~~ Verordening Klachten- en geschillenregeling van de KNB

~~_ brochure Spelregels voor Notaris en Consument~~

~~In aanvulling op de overeenkomst met betrekking tot de geschillencommissie notariaat SGC komen de **KNB**, de Stichting Geschillencommissies voor Consumentenzaken en de Consumentenbond de volgende zaken overeen:~~

- ~~1. De competentie van de geschillencommissie wordt voorlopig beperkt tot vorderingen van maximaal € 10.000,- per geschil en maximaal € 5.000,- per geschil voor aanvullende schadevergoeding, zoals reeds is vastgelegd in de verordening. KNB neemt zo spoedig mogelijk het initiatief om de Verordening op dit punt aan te passen, zodat de grens van € 5.000,- per geschil voor aanvullende schadevergoeding komt te vervallen en de grens komt te liggen op € 10.000,- per geschil voor alle geschillen en schadevergoedingen. Dit reparatietraject wordt zo spoedig mogelijk afgerond. Vóór 1 januari 2016 zal bekeken worden of er zwaarwegende argumenten zijn om de beperking tot € 10.000,- per geschil te handhaven.~~
- ~~2. De gebruikelijke nakomingsgarantie wordt in eerste instantie ingevuld door het bieden van kosteloze juridische bijstand door de KNB bij niet-nakoming door de notaris. De KNB zal behoudens zwaarwegende argumenten vanaf 1 januari 2015 de gebruikelijke nakomingsgarantie gaan bieden. Deze zwaarwegende argumenten kunnen liggen in de financiële positie van notarissen en in de tot dan toe opgedane ervaringen met de nakomingsgarantie en de problemen die dit heeft opgeleverd.~~

OVEREENKOMST MET BETREKKING TOT DE GESCHILLENCOMMISSIE NOTARIAAT SGC

Tussen de Stichting Geschillencommissies voor Consumentenzaken (hierna te noemen de Stichting, SGC), de Vereniging de Consumentenbond (hierna te noemen de Consumentenbond) en de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (hierna te noemen: de KNB) is het volgende overeengekomen.

1. De Stichting neemt op zich om per 1 maart 2013 een Geschillencommissie in te stellen en in werking te houden, als bedoeld in artikel 2 van haar statuten. De naam van de Geschillencommissie zal luiden: Geschillencommissie Notariaat (hierna te noemen: de commissie).
2. De commissie zal werkzaam zijn volgens een reglement, waarvan een exemplaar aan deze overeenkomst is gehecht. Het reglement kan als volgt worden gewijzigd:
  - afdeling 1 (algemene bepalingen) en 4 (slotbepalingen) na gezamenlijk overleg met alle partijen;
  - afdeling 2 (bindend adviesprocedure) door SGC in overleg met de Consumentenbond en de KNB;
  - afdeling 3 (arbitrageprocedure) door de Stichting Geschillencommissies voor Beroep en Bedrijf (hierna te noemen: SGB) na overleg met de KNB en met goedkeuring van SGC.
3. De commissie zal bij wege van bindend advies uitspraak doen in de haar voorgelegde geschillen tussen consumenten, zoals bedoeld in het reglement van de commissie, en de leden van de KNB.
4. De KNB verplicht zich om de bij haar aangesloten leden te doen opnemen in het digitale bedrijvenregister van de Stichting met gebruikmaking van de door de Stichting gefaciliteerde modaliteiten en vervolgens zorg te dragen voor verwerking van mutaties in dit register, zodat het actueel is.
5. De voorzitters van de commissie worden aangezocht en benoemd door de Stichting. De Consumentenbond en de KNB verplichten zich voldoende personen voor te dragen voor benoeming door de Stichting tot lid van de commissie.
6. De KNB en de Consumentenbond zetten het overleg over tweezijdige algemene voorwaarden zo spoedig mogelijk voort. Het doel van dit overleg is een akkoord over een basisset-AV waarin een minimum aantal zaken wordt geregeld en waarbij wordt verwezen naar websites/kantoorvoorwaarden/beroepsregels. Deze basis-AV dienen door alle notarissen te worden gebruikt, maar elke notaris mag deze aanvullen met eigen bedingen, mits deze niet in strijd zijn met de basisvoorwaarden. Getracht zal worden de inhoud van de basis AV aan te laten sluiten bij de reeds bestaande KNB-verordeningen. Ook zal worden gekeken naar mogelijk gebruik van bestaande eenzijdige algemene voorwaarden. Dit overleg zal voor 1 januari 2014 worden afgerond. Bij het evalueren van de tot stand te brengen basis AV (3 jaar na inwerkingtreding) zal worden bezien in hoeverre uitbreiding van de basis AV wenselijk, dan wel noodzakelijk is.

7. Parallel aan de start van het voorwaardenoverleg wordt de in artikel 1 genoemde Geschillencommissie ingesteld, waarvan de continuïteit afhankelijk is van het totstandkomen van de in artikel 6 bedoelde basisset voor Algemene Voorwaarden voor consumenten. De Consumentenbond en de KNB brengen aan de Stichting verslag uit van de resultaten van het voorwaardenoverleg. Bij gebreke van overeenstemming over de basisset worden de werkzaamheden van de Geschillencommissie beëindigd tenzij de Consumentenbond, de KNB en de Stichting in gezamenlijk overleg anderszins besluiten.
8. De KNB neemt voorts op zich haar leden de verplichting op te leggen zich te onderwerpen aan de beslissing van de commissie en die beslissing ook daadwerkelijk na te komen.
9. De KNB staat garant voor de nakoming van de bindend adviezen van de commissie door haar leden, tenzij het lid het bindend advies binnen twee maanden na de verzending daarvan ter vernietiging aan de rechter voorlegt. Deze garantstelling herleeft, indien het bindend advies na toetsing door de rechter in stand is gebleven en het vonnis waaruit dit blijkt, in kracht van gewijsde is gegaan.

De KNB verschaft geen nakomingsgarantie indien van één van de volgende situaties sprake is:

- aan het lid is surseance van betaling verleend of;
- het lid is failliet verklaard of;
- de bedrijfsactiviteiten zijn feitelijk beëindigd.

Bepalend voor deze laatste situatie is de datum waarop de bedrijfsbeëindiging in het Handelsregister is ingeschreven of een eerdere datum, waarvan de KNB aannemelijk kan maken dat de bedrijfsactiviteiten feitelijk zijn beëindigd.

De garantstelling houdt in dat de KNB een inspanningsverplichting heeft om ervoor te zorgen dat het lid het bindend advies nakomt. Dit betekent dat de consument wordt aangeboden zijn vordering aan de KNB over te dragen, waarna deze organisatie op naam en kosten van de KNB de betaling daarvan in rechte zal vragen ter voldoening aan de consument, of de consument wordt aangeboden dat de KNB in naam van de consument en op kosten van de KNB de (buiten)gerechtelijke incassoprocedure zal voeren, een en ander ter keuze van de KNB.

10. Vóór 1 januari 2016 zal de regeling worden geëvalueerd, dus in elk geval de doorverwijzing over en weer van de Geschillencommissie en de tuchtrechter; de relatie tot de klachtenopvang bij de KNB; het alsnog kunnen kiezen voor de civiele rechter; de splitsing in bindend advies voor consumenten en arbitrage voor ondernemers, met de bijbehorende geschillencommissies; de beperking van de competentie tot € 10.000 en de schadevergoeding tot € 10.000; en de vorm van de nakomingsgarantie. De intentie van partijen met betrekking tot deze evaluatie is vastgelegd in een intentieverklaring zoals opgenomen in bijlage 1.
11. De KNB verplicht zich voor de instandhouding van de commissie een vaste jaarlijkse bijdrage te betalen, die thans is vastgesteld op een bedrag van € 7.500,--. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd voor inflatie. Daarnaast verplicht de KNB zich de kosten van door de commissie behandelde klachten en geschillen voor haar rekening te nemen, voorzover deze kosten niet worden gedekt door de klachtengelden van degene die een geschil aan de commissie heeft voorgelegd alsmede door ondernemers aan de commissie betaalde behandelingskosten.

12. Onverminderd het bepaalde in artikel 7 kan deze overeenkomst door ieder der partijen worden opgezegd tenminste drie maanden voor het begin van een nieuw kalenderjaar, met inachtneming van een opzegtermijn van 24 maanden. De opzegging geschiedt door middel van een aangetekend schrijven aan de bij deze overeenkomst betrokken partijen.

Geschillen ingediend na het eindigen van deze overeenkomst, worden niet meer in behandeling genomen. Geschillen die wel in behandeling zijn genomen voor en tot de dag van het eindigen van deze overeenkomst worden op de wijze zoals in de overeenkomst is bepaald behandeld en afgewikkeld.

Aldus overeengekomen te 's Gravenhage op 1 maart 2013

Vereniging Consumentenbond

vertegenwoordigd door de heer B. Combée, algemeen directeur

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

vertegenwoordigd door

de heer mr. J.H.F. Wilmink, voorzitter, en de heer mr. T. van Dijk, lid van de raad van bestuur

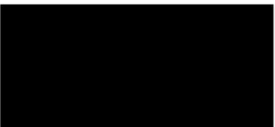
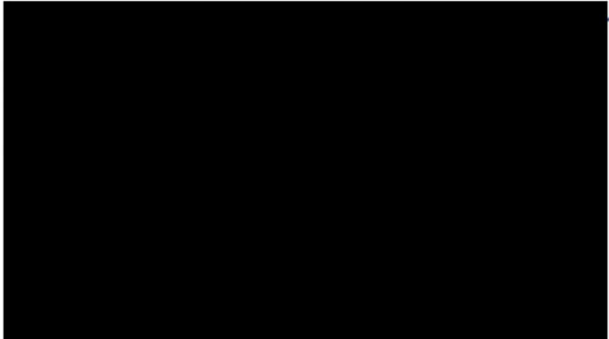
Stichting Geschillencommissies voor Consumentenzaken

vertegenwoordigd door de heer drs. H.G.M. Blocks, voorzitter

....

Aanhangsel: reglement Geschillencommissie Notariaat
Intentieverklaring

Intentieverklaring KNB-SGC-Consumentenbond

In aanvulling op de overeenkomst met betrekking tot de geschillencommissie notariaat SGC komen de KNB, de Stichting Geschillencommissies voor Consumentenzaken en de Consumentenbond de volgende zaken overeen:

1. De competentie van de geschillencommissie wordt voorlopig beperkt tot vorderingen van maximaal € 10.000,- per geschil en maximaal € 5.000,- per geschil voor aanvullende schadevergoeding, zoals reeds is vastgelegd in de verordening. KNB neemt zo spoedig mogelijk het initiatief om de Verordening op dit punt aan te passen, zodat de grens van € 5.000,- per geschil voor aanvullende schadevergoeding komt te vervallen en de grens komt te liggen op € 10.000,- per geschil voor alle geschillen en schadevergoedingen. Dit reparatietraject wordt zo spoedig mogelijk afgerond Vóór 1 januari 2016 zal bekeken worden of er zwaarwegende argumenten zijn om de beperking tot € 10.000,- per geschil te handhaven.
2. De gebruikelijke nakomingsgarantie wordt in eerste instantie ingevuld door het bieden van kosteloze juridische bijstand door de KNB bij niet-nakoming door de notaris. De KNB zal behoudens zwaarwegende argumenten vanaf 1 januari 2015 de gebruikelijke nakomingsgarantie gaan bieden. Deze zwaarwegende argumenten kunnen liggen in de financiële positie van notarissen en in de tot dan toe opgedane ervaringen met de nakomingsgarantie en de problemen die dit heeft opgeleverd.

OVEREENKOMST MET BETREKKING TOT DE GESCHILLENCOMMISSIE NOTARIAAT SGB

Tussen de Stichting Geschillencommissies voor Beroep en Bedrijf (hierna te noemen: de Stichting, SGB), De Koninklijke Vereniging MKB-Nederland (hierna te noemen MKB-Nederland) en de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (hierna te noemen: de KNB) is het volgende overeengekomen.

1. De Stichting neemt op zich om per 1 maart 2013 een Geschillencommissie in te stellen en in werking te houden, als bedoeld in artikel 2 van haar statuten. De naam van de Geschillencommissie zal luiden: Geschillencommissie Notariaat (hierna te noemen: de commissie).
2. De commissie zal werkzaam zijn volgens een reglement, waarvan een exemplaar aan deze overeenkomst is gehecht. Het reglement kan als volgt worden gewijzigd:
  - afdeling 1 (algemene bepalingen) en 4 (slotbepalingen) na gezamenlijk overleg met alle partijen;
  - afdeling 2 (bindend adviesprocedure) door de Stichting Geschillencommissies voor Consumenten-zaken (hierna te noemen SGC) in overleg met de Consumentenbond en de KNB;
  - afdeling 3 (arbitrageprocedure) door SGB na overleg met de KNB en met goedkeuring van SGC.
3. De commissie zal bij wege van arbitrage uitspraak doen in de haar voorgelegde geschillen tussen cliënt, zoals bedoeld in het reglement van de commissie, en de leden van de KNB.
4. De KNB verplicht zich om de bij haar aangesloten leden te doen opnemen in het digitale bedrijvenregister van de Stichting met gebruikmaking van de door de Stichting gefaciliteerde modaliteiten en vervolgens zorg te dragen voor verwerking van mutaties in dit register, zodat het actueel is.
5. De voorzitters van de commissie worden aangezocht en benoemd door de Stichting. MKB-Nederland en de KNB verplichten zich voldoende personen voor te dragen voor benoeming door de Stichting tot lid van de commissie.
6. De KNB neemt voorts op zich haar leden de verplichting op te leggen zich te onderwerpen aan de beslissing van de commissie en die beslissing ook daadwerkelijk na te komen.
7. De KNB staat garant voor de nakoming van de arbitrale vonnissen van commissie Notariaat door haar leden, tenzij het lid het arbitraal vonnis binnen twee maanden na de verzending daarvan ter vernietiging aan de rechter voorlegt. Deze garantstelling herleeft, indien het arbitraal vonnis na toetsing door de rechter in stand is gebleven en het vonnis waaruit dit blijkt, in kracht van gewijsde is gegaan.

De KNB verschaft geen nakomingsgarantie indien van één van de volgende situaties sprake is:

- aan het lid is surseance van betaling verleend of;
- het lid is failliet verklaard of;
- de bedrijfsactiviteiten zijn feitelijk beëindigd.

Bepalend voor deze laatste situatie is de datum waarop de bedrijfsbeëindiging in het Handelsregister is ingeschreven of een eerdere datum, waarvan de KNB aannemelijk kan maken dat de bedrijfsactiviteiten feitelijk zijn beëindigd.

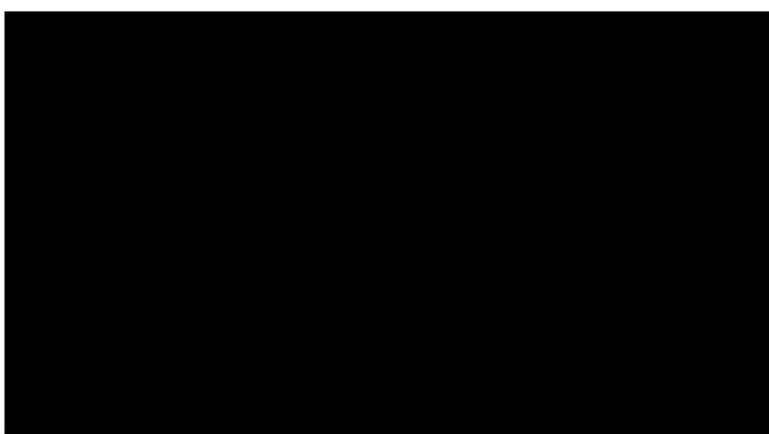
De garantstelling houdt in dat de KNB een inspanningsverplichting heeft om ervoor te zorgen dat het lid het arbitraal vonnis nakomt. Dit betekent dat de cliënt wordt aangeboden zijn vordering aan de KNB over te dragen, waarna deze organisatie op naam en kosten van de KNB de betaling daarvan in rechte zal vragen ter voldoening aan de cliënt, of de cliënt wordt aangeboden dat de KNB in naam van de cliënt en op kosten van de KNB de (buiten)gerechtelijke incassoprocedure zal voeren, een en ander ter keuze van de KNB.

8. De KNB verplicht zich voor de instandhouding van de commissie een vaste jaarlijkse bijdrage te betalen, die thans is vastgesteld op een bedrag van € 7.500,--. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd voor inflatie. Daarnaast verplicht de KNB zich de kosten van door de commissie behandelde klachten over en geschillen met haar leden voor haar rekening te nemen, voorzover deze kosten niet worden gedekt door de bijdragen van cliënt en notarissen.

9. Deze overeenkomst kan door ieder der partijen worden opgezegd tenminste drie maanden voor het begin van een nieuw kalenderjaar, met inachtneming van een opzegtermijn van 24 maanden. De opzegging geschiedt door middel van een aangetekend schrijven aan de bij deze overeenkomst betrokken partijen.

Geschillen ingediend na het eindigen van deze overeenkomst, worden niet meer in behandeling genomen. Geschillen die wel in behandeling zijn genomen voor en tot de dag van het eindigen van deze overeenkomst worden op de wijze zoals in de overeenkomst is bepaald behandeld en afgewikkeld.

✓

Aldus overeengekomen te 's-Gravenhage op 1 maart 2013

MKB-Nederland

Vertegenwoordigd door

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

vertegenwoordigd door

de heer mr. J.H.F. Wilmink, voorzitter en de heer mr. T. van Dijk, lid van het bestuur van de KNB

Stichting Geschillencommissies voor Beroep en Bedrijf

vertegenwoordigd door de heer drs. H.G.M. Blocks, voorzitter

.....

Aanhangsel: reglement Geschillencommissie Notariaat

de geschillencommissie

Geschillencommissie Notariaat

REGLEMENT
GESCHILLENCOMMISSIE NOTARIAAT
per 1 januari 2026

de geschillencommissie

Geschillencommissie Notariaat

Inhoudsopgave

Afdeling 1: Algemene Bepalingen

Artikel 1:	Begripsomschrijving
Artikel 2:	Toepasselijkheid
Artikel 3:	Samenstelling Commissie
Artikel 4:	Taak Commissie
Artikel 5:	Wraking en verschoning
Artikel 6:	Geheimhouding
Artikel 7:	Ontvankelijkheid
Artikel 8:	Bijstand of vertegenwoordiging

Afdeling 2: Bindend Advies

Artikel 9:	Aanhangig maken
Artikel 10:	Klachtengeld
Artikel 11:	Openstaande declaraties
Artikel 12:	Buiten behandelingstelling
Artikel 13:	Ontzetting uit het ambt, faillissement, surseance, schuldsaneringsregeling
Artikel 14:	Verweer en tegenvordering
Artikel 15:	Mondelinge behandeling
Artikel 16:	Inlichtingen, getuigen en deskundigen
Artikel 17:	Bindend advies
Artikel 18:	Inhoud bindend advies
Artikel 19:	Verkeerde partij
Artikel 20:	Schikking
Artikel 21:	Bestemming depot
Artikel 22:	Procedurekosten
Artikel 23:	Rectificatie
Artikel 24:	Vernietiging, nakomingsgarantieregeling

Afdeling 3: Arbitrage

Artikel 25:	Aanhangig maken
Artikel 26:	Arbitragekosten
Artikel 27:	Buiten behandelingstelling
Artikel 28:	Ontzetting uit het ambt, faillissement, surseance, schuldsaneringsregeling
Artikel 29:	Verweer en tegenvordering
Artikel 30:	Mondelinge behandeling
Artikel 31:	Inlichtingen, getuigen en deskundigen
Artikel 32:	Arbitraal vonnis
Artikel 33:	Verzending en depot vonnis
Artikel 34:	Verbindende kracht van het vonnis
Artikel 35:	Rectificatie
Artikel 36:	Arbitraal schikkingsvonnis
Artikel 37:	Kostenveroordeling

de geschillencommissie

Geschillencommissie Notariaat

Afdeling 4: Slotbepalingen

Artikel 38:	Publicatie
Artikel 39:	Leemtes
Artikel 40:	Uitsluiting aansprakelijkheid
Artikel 41:	Wijziging

AFDELING 1: ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 - Begripsomschrijving

In dit reglement wordt verstaan onder:

Stichting	:	Stichting De Geschillencommissie;
Commissie	:	de Geschillencommissie Notariaat, ingesteld en in stand gehouden door de Stichting overeenkomstig haar statuten;
kantoorklachtenregeling	:	de schriftelijk of via de website van de notaris aan de cliënt bekend gemaakte regeling die op het kantoor van de notaris geldt voor de behandeling van klachten van cliënten;
Geschillenregeling Notariaat	:	het onderhavige reglement;
Notaris	:	de notaris, genoemd in artikel 1 onder a. Wet op het notarisambt (Wna), alsmede de kandidaat-notaris, genoemd in artikel 1 onder b. Wna, daaronder begrepen de rechtsvorm waarin deze zijn praktijk uitoefent en het kantoor waarvan hij deel uitmaakt, op wiens verrichtingen de Geschillenregeling Notariaat van toepassing is;
KNB	:	de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie
cliënt	:	de afnemer van de diensten van een notaris;
consument	:	de cliënt, natuurlijke persoon die niet handelt in de uitoefening van een beroep of bedrijf.
schriftelijk	:	schriftelijk of op elektronische wijze.

Artikel 2 - Toepasselijkheid

1. De Geschillenregeling Notariaat is van toepassing indien het geschil betreft
  - a. de totstandkoming en/of de uitvoering van de opdracht aan de notaris alsmede klachten die nauw samenhangen met die opdracht;
  - b. een vordering tot vergoeding van schade die, beoordeeld naar het moment van indiening, het bedrag van EUR 10.000 (inclusief eventueel verschuldigde BTW) niet te boven gaat of zal gaan dan wel uitdrukkelijk tot dat bedrag beperkt is waarbij schriftelijk afstand wordt gedaan van het meerdere;
  - c. de hoogte en/of de incasso van een of meer door de notaris aan de cliënt verzonden declaraties tot een bedrag van EUR 10.000 (inclusief eventueel verschuldigde BTW).Indien de Commissie, als voorzien in lid 2, beslist bij wege van bindend advies is zij niet bevoegd uitspraak te doen over vorderingen tot vergoeding van rente.
2. Indien de cliënt een consument is, beslist de Commissie, onverminderd het bepaalde in artikel 12 lid 2, bij wege van bindend advies. In alle overige gevallen wordt het geschil beslecht door arbitrage. In geval van bindend advies is afdeling 2 van toepassing, in geval van arbitrage afdeling 3.
3. Hetgeen in deze afdeling en in afdeling 4 is bepaald geldt zowel in geval van toepasselijkheid van afdeling 2 als in geval van toepasselijkheid van afdeling 3.

Artikel 3 - Samenstelling Commissie

1. De Commissie bestaat uit:
  - (i) een of meer voorzitters die deel uitmaken van de rechterlijke macht met rechtspraak belast
  - (ii) een of meer leden die geacht kunnen worden het perspectief van consumenten te representeren
  - (iii) een of meer representanten van het bedrijfsleven
  - (iv) een of meer door de KNB als lid voorgedragen (oud)notarissen, of (oud) kandidaat-notarissen.Benoeming van de leden geschiedt door het bestuur van de Stichting.
2. Aan de Commissie wordt een (plaatsvervangend) secretaris toegevoegd, die de hoedanigheid van meester in de rechten of Master of Laws (LLM) heeft. Het secretariaat van de Commissie wordt verzorgd door de Stichting.
3. Door de secretaris wordt in overleg met (een van) de voorzitter(s) beslist welke leden van de Commissie met de behandeling van een geschil worden belast met dien verstande dat daaraan deelnemen:
in geval van bindend advies: een voorzitter, een lid als bedoeld onder 1 (ii) en een lid als bedoeld onder 1 (iv) van dit artikel;
in geval van arbitrage: een voorzitter, een lid als bedoeld onder 1 (iii) en een lid als bedoeld onder 1 (iv) van dit artikel.
4. In afwijking van het bepaalde in lid 3 kan aan de behandeling van een voorgelegd geschil alleen een voorzitter deelnemen indien:
  - a. er beslist moet worden over de bevoegdheid van de Commissie; en/of
  - b. er beslist moet worden over de ontvankelijkheid van de consument in zijn klacht; en/of
  - c. in geval van arbitrage, er beslist moet worden in geschillen als bedoeld in artikel 2 lid 1 onder c waarin geen schriftelijk verweer wordt gevoerd; en/of
  - d. er beslist moet worden over de verrekening van het depotbedrag overeenkomstig het bindend advies conform artikel 21 lid 2; en/of
  - e. de klacht kennelijk ongegrond is.
5. Waar in het reglement vermeld staat dat de commissie beslist, omvat dat ook de beslissing door de voorzitter in de zin van lid 4.

Artikel 4 - Taak Commissie

De Commissie heeft tot taak geschillen tussen de cliënt en de notaris te beslechten, voor zover deze betrekking hebben op de totstandkoming of de uitvoering van een door de cliënt aan de notaris gegeven opdracht. Zij doet dit door in een dergelijk geschil een bindend advies of arbitraal vonnis uit te brengen of door een schikking tussen partijen te bevorderen.

Artikel 5 - Wraking en verschoning

1. Elk van de leden van de Commissie, die met behandeling van het geschil belast zijn, kan door één of door beide partijen in het geschil worden gewraakt indien gerechtvaardigde twijfel bestaat aan zijn onpartijdigheid of onafhankelijkheid. Wraking kan worden gedaan uiterlijk op de zitting waarop het geschil is behandeld. Om dezelfde reden kan een aan de Commissie toegevoegde secretaris worden gewraakt. Lid 1 en volgende van deze bepaling zijn in dit geval van overeenkomstige toepassing.
2. Een wrakingsverzoek dient schriftelijk en gemotiveerd ingediend te worden. Tijdens een zitting kan het verzoek ook mondeling worden gedaan, maar dient het verzoek vervolgens uiterlijk binnen een week na zitting schriftelijk en gemotiveerd te worden ingediend. De behandeling

Geschillencommissie Notariaat

- van het geschil zal worden aangehouden totdat op het verzoek op de wrakingscommissie is beslist.
3. Een tijdig wrakingsverzoek wordt voorgelegd aan de wrakingscommissie van de stichting. De wrakingskamer neemt het verzoek tot wraking zo spoedig mogelijk in behandeling. De procedure voor de behandeling van een wrakingsverzoek is vastgelegd in het reglement van de wrakingscommissie van de stichting.
  4. Op grond van feiten als bedoeld in het eerste lid kan een lid van de Commissie zich ter zake van de behandeling van een geschil verschonen. Hij is verplicht dit te doen, indien de beide overige leden van de Commissie, die aan de behandeling van het geschil zullen deelnemen van oordeel zijn dat de bedoelde feiten of omstandigheden zich te zijnen aanzien voordoen.
  5. In geval van terechte wraking of verschoning wordt het betrokken lid (of leden) vervangen door een ander lid (of leden) van de Commissie.
  6. Zodra partijen op de hoogte zijn gesteld van de beslissing van de wrakingscommissie, zal de behandeling van het geschil zo spoedig mogelijk worden voortgezet.

Artikel 6 - Geheimhouding

De leden van de commissie, alsmede de aan de commissie verbonden (plaatsvervangend) secretaris en medewerkers, zijn tot geheimhouding verplicht ten aanzien van alle de partijen betreffende gegevens die hen bij de behandeling van het geschil ter kennis zijn gekomen.

Artikel 7 - Ontvankelijkheid

1. De Commissie verklaart de cliënt in zijn klacht ambtshalve niet ontvankelijk:
  - a. indien het een geschil betreft waarover de cliënt of de notaris reeds bij de rechter een procedure aanhangig heeft gemaakt of waarin de rechter reeds een uitspraak over de inhoud heeft gedaan;
  - b. het bepaalde onder a is niet van toepassing op geschillen aanhangig gemaakt bij een Kamer voor het Notariaat.
  - c. indien de behandeling van het geschil naar het oordeel van de commissie in belangrijke mate afbreuk doet aan de effectieve werking van de commissie.
2. De Commissie verklaart op verzoek van de notaris - mits gedaan bij eerste gelegenheid - de cliënt in zijn klacht niet-ontvankelijk:
  - a. indien hij zijn klacht niet eerst overeenkomstig de kantoorklachtenregeling bij de notaris heeft ingediend binnen drie maanden na het moment waarop de cliënt kennis nam of redelijkerwijs had kunnen nemen van het handelen of nalaten dat tot de klacht aanleiding heeft gegeven;
  - b. indien na indiening van de klacht als bedoeld onder a nog geen vier weken zijn verstreken of indien voor de klacht binnen deze termijn tussen de notaris en de cliënt een regeling is overeengekomen die door de notaris aan de cliënt schriftelijk is bevestigd;
  - c. indien na schriftelijke afhandeling van de klacht als bedoeld onder a. meer dan twaalf maanden zijn verstreken.
3. In afwijking van het bepaalde in het tweede lid, aanhef en onder a, kan de Commissie besluiten het geschil toch in behandeling te nemen, indien de cliënt ter zake van de niet-naleving van de voorwaarden naar het oordeel van de Commissie redelijkerwijs geen verwijt treft.
4. De Commissie verklaart ambtshalve de notaris niet-ontvankelijk in zijn klacht, indien de consument er niet mee heeft ingestemd om de klacht bij de commissie aanhangig te maken.

de geschillencommissie

Geschillencommissie Notariaat

Artikel 8 - Bijstand of vertegenwoordiging

Partijen hebben het recht zich bij de behandeling van een geschil door derden te laten bijstaan of vertegenwoordigen.

AFDELING 2: BINDEND ADVIES

Artikel 9 - Aanhangig maken

1. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 2 en 7 wordt een geschil aanhangig gemaakt door een daartoe strekkende schriftelijke mededeling aan de Commissie. Het geschil dient schriftelijk aan de commissie kenbaar te worden gemaakt door middel van een door de commissie te verstrekken en door de consument in te vullen vragenformulier, waarmee hij verklaart de door de commissie te wijzen uitspraak als bindend te aanvaarden.
2. De in lid 1 bedoelde mededeling dient in ieder geval te bevatten de namen, (e-mail) adressen en eventuele telefoon- en telefaxnummers van beide partijen alsmede een korte omschrijving van het geschil en de vordering(en).
3. De Commissie stuurt de consument, zowel wanneer deze het geschil aanhangig heeft gemaakt als wanneer hij de verweerder is, een vragenformulier toe dat de consument binnen één (1) kalendermaand ingevuld en ondertekend aan de Commissie dient te retourneren. Voornoemde termijn kan door de Commissie worden verlengd.

Artikel 10 - Klachtengeld

1. Degene die een geschil aanhangig maakt, is een door de Stichting vastgesteld bedrag aan klachtengeld verschuldigd.
2. Het in lid 1 bedoelde bedrag wordt door de Stichting niet terugbetaald.

Artikel 11 - Openstaande declaraties

1. Indien de consument de betaling van de dienst waarover het geschil gaat, geheel of gedeeltelijk achterwege heeft gelaten, dient de consument het nog openstaande declaratiebedrag exclusief rente en kosten bij de Stichting te deponeren. Indien de consument deponering achterwege laat, zet de Commissie de procedure alleen voort met instemming van de notaris. In geval van instemming beslist de Commissie bij wege van arbitrage en zijn de bepalingen van afdeling 3 van toepassing.
2. Over het bedrag dat op grond van lid 1 bij de Stichting in depot wordt gestort, wordt geen rente vergoed.

Artikel 12 - Buiten behandelingstelling

1. Indien het geschil door de consument aanhangig is gemaakt wordt het geschil niet verder in behandeling genomen als de consument niet:
  - a. binnen één (1) kalendermaand na een daartoe strekkend verzoek het vragenformulier retourneert als voorzien in artikel 9 lid 3; en/of
  - b. het klachtengeld betaalt als voorzien in artikel 10 lid 1; en/of
  - c. het eventueel openstaande declaratiebedrag deponeert als voorzien in artikel 11 lid 1, tenzij de notaris instemt met voortzetting van de procedure.
2. Indien het geschil tegen de consument aanhangig is gemaakt en deze niet binnen één (1) kalendermaand na een daartoe strekkend verzoek het openstaande declaratiebedrag deponeert als voorzien in artikel 11 lid 1, wordt het geschil als ingetrokken beschouwd, tenzij de notaris instemt met voortzetting van de procedure.
3. De Commissie kan de in de vorige leden bedoelde termijn van één (1) kalendermaand verlengen.

de geschillencommissie

Geschillencommissie Notariaat

Artikel 13 – Ontzetting uit het ambt, faillissement, surseance, schuld saneringsregeling

1. De Commissie zal een geschil niet behandelen of de behandeling staken, indien de notaris uit het ambt is ontzet, aan hem surseance van betaling is verleend, de notaris in staat van faillissement is geraakt of ten aanzien van hem de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen van toepassing is verklaard. Wanneer een van deze situaties zich voordoet, informeren de partijen de commissie daarover onverwijld.
2. Indien de notaris op het moment van indienen van de klacht geen lid is van de KNB, wordt de klacht niet in behandeling genomen. Onder moment van indienen wordt hier verstaan: het moment dat door de indiener is voldaan aan de vereisten van de artikelen 9 en 10.

Artikel 14 - Verweer en tegenvordering

1. De Commissie stelt de wederpartij schriftelijk in kennis van het in behandeling nemen van het geschil en stelt hem gedurende één maand in de gelegenheid zijn standpunt over het geschil schriftelijk aan de Commissie kenbaar te maken. Bij die gelegenheid kan deze tevens - binnen de grenzen van artikel 2 en mits betrekking hebbende op het onbetaalde deel van de declaratie ter zake van de opdracht die in het geding is - een tegenvordering instellen. De Commissie kan de termijn van één maand bekorten of verlengen.
2. Het in lid 1 bedoelde standpunt van de notaris wordt door de Commissie in afschrift aan de andere partij toegezonden. Ingeval van een tegenvordering stelt de Commissie de betrokken partij gedurende één maand in staat daarop schriftelijk te reageren. De Commissie kan deze termijn bekorten of verlengen.

Artikel 15 - Mondelinge behandeling

1. De Commissie heeft de mogelijkheid om op verzoek van een van de partijen of aan de hand van een eerste beoordeling, een nadere (mondelinge) toelichting te vragen aan een van de partijen. Een verzoek van partijen dient uiterlijk binnen een week, na de beëindiging van het schriftelijke deel van de procedure, ontvangen te zijn.
2. Indien de Commissie een mondelinge toelichting wenselijk acht, worden beide partijen opgeroepen teneinde mondeling te worden gehoord. De Commissie stelt plaats, dag en uur vast en stelt partijen daarvan op de hoogte.
3. Indien artikel 3 lid 4 van toepassing is, wordt het geschil zonder het horen van partijen beslist, tenzij de voorzitter anders nodig acht.
4. De Commissie kan partijen op hun verzoek toestaan getuigen of deskundigen mee te nemen en door haar te doen horen. De namen en adressen dienen uiterlijk één week voor de zitting van de Commissie aan haar te zijn opgegeven.

Artikel 16 - Inlichtingen, getuigen en deskundigen

1. De Commissie kan indien zij dat noodzakelijk acht zelf inlichtingen inwinnen, onder meer door het horen van getuigen of deskundigen, door het instellen van een onderzoek of door het doen instellen van een onderzoek door een of meer door haar aan te wijzen deskundigen. De Commissie geeft daarvan kennis aan partijen. Partijen kunnen bij het horen van getuigen of deskundigen desgewenst aanwezig zijn.
2. De Commissie verstrekt een afschrift van het deskundigenrapport aan partijen, die daarop binnen twee weken schriftelijk bij de Commissie kunnen reageren. De Commissie kan de termijn van twee weken bekorten of verlengen.

Artikel 17 – intrekken met toestemming andere partij

Een geschil – waarin is voldaan aan de artikelen 9, 10 en 11 - wordt niet verder behandeld, indien de indiener ervan het geschil intrekt met instemming van de andere partij. De intrekking wordt schriftelijk of elektronisch aan partijen bevestigd.

Artikel 18 - Bindend advies

1. De Commissie beslist naar redelijkheid en billijkheid, met inachtneming van de bescherming die de consument op grond van dwingend recht toekomt, en de tussen partijen gesloten overeenkomst en de daarvan deel uitmakende voorwaarden, waarbij zij als maatstaf voor het handelen van de notaris hanteert dat deze heeft gehandeld zoals verwacht mag worden van een redelijk bekwame en redelijk handelende notaris. De Commissie beslist met meerderheid van stemmen behoudens in de situatie van artikel 3 lid 4. Het bindend advies wordt door de voorzitter ondertekend en schriftelijk aan partijen medegedeeld.
2. Het bindend advies bevat, naast de beslissing, in elk geval:
  - a. de namen van de leden van de Commissie;
  - b. de namen en woon-, c.q. vestigingsplaatsen van partijen;
  - c. de dagtekening van het bindend advies;
  - d. de motivering van de gegeven beslissing.

Artikel 19 - Inhoud bindend advies

1. De Commissie beslist over haar bevoegdheid, de ontvankelijkheid van partijen en het geheel of gedeeltelijk (on)gegrond zijn van de klacht.
2. De Commissie kan voorts de volgende beslissingen nemen:
  - een door een van partijen te betalen (schade)vergoeding tot een bedrag van maximaal EUR 10.000,-- (inclusief eventueel verschuldigde BTW) vaststellen,
  - een betalingsverplichting vaststellen,
  - aan de notaris en/of aan de consument nakoming opleggen van de overeenkomst,
  - de overeenkomst ontbinden of de partij-ontbinding bevestigen, alsmede iedere andere beslissing, die zij redelijk en billijk acht ter beëindiging van het geschil.

Artikel 20 - Verkeerde partij

Indien tijdens de behandeling van een geschil blijkt dat het geschil niet jegens de juiste partij aanhangig is gemaakt, verklaart de Commissie de klacht ongegrond en wordt tevens een termijn bepaald, waarbinnen het geschil door de betrokkene opnieuw aanhangig kan worden gemaakt, zonder dat deze opnieuw klachtengeld verschuldigd is.

Artikel 21 - Schikking

Indien de partijen bij de mondelinge behandeling tot een schikking komen, kan de Commissie de inhoud daarvan in de vorm van een bindend advies vastleggen.

Artikel 22 - Bestemming depot

1. In het bindend advies bepaalt de Commissie mede de bestemming van een ingevolge artikel 11 bij haar in depot gestort bedrag.
2. Bij geschillen over verrekening van het depotbedrag overeenkomstig het bindend advies, beslist de Commissie op verzoek van de meest gereede partij.
3. Indien de Commissie zich niet bevoegd verklaart of degene die het geschil aanhangig maakt niet-ontvankelijk verklaart, wordt het in depot gestorte bedrag aan de consument terugbetaald.

Artikel 23 - Procedurekosten

1. De in het ongelijk gestelde partij wordt veroordeeld om aan de wederpartij te voldoen het in artikel 10 bedoelde klachtengeld. Voorts kan zij, in bijzondere gevallen, worden veroordeeld om aan de wederpartij te voldoen de door de Commissie begrote kosten van juridische bijstand tot een maximum van vijf maal het bedrag dat ingevolge artikel 10 aan de Stichting verschuldigd is. Indien partijen ieder voor een deel in het ongelijk zijn gesteld, kan de Commissie de hiervoor bedoelde kosten verdelen.
2. Wordt de notaris in het ongelijk gesteld, dan wordt deze veroordeeld tot voldoening aan de Stichting van een door de Stichting vastgesteld bedrag als bijdrage in de behandelingskosten. Deze bijdrage kan op een lager bedrag worden gesteld indien de notaris gedeeltelijk in het ongelijk wordt gesteld.
3. Bij een tussen partijen getroffen schikking na verzending van de oproep om mondeling te worden gehoord, is de notaris aan de Stichting de behandelingskosten verschuldigd. Het door de ene partij betaalde klachtengeld behoeft door de andere partij aan deze niet te worden vergoed.
4. Bepalend voor de hoogte van de in dit artikel bedoelde behandelingskosten is het bedrag dat door de Stichting is vastgesteld voor het jaar waarin de Commissie de klacht geheel of gedeeltelijk gegrond verklaart. De Commissie kan de behandelingskosten matigen met maximaal 50 % bij een gedeeltelijk geïnde klacht.

Artikel 24 - Rectificatie

1. De voorzitter van de Commissie kan uit eigen beweging of op een binnen twee weken na de verzenddatum van het bindend advies door een partij schriftelijk gedaan verzoek een kennelijke reken- of schrijffout in het bindend advies herstellen, dan wel - indien de gegevens genoemd in artikel 18 lid 2 onder a. tot en met c. onjuist zijn vermeld - tot verbetering van die gegevens overgaan.
2. Een verzoek als bedoeld in het eerste lid wordt in afschrift aan de wederpartij gezonden en schort de mogelijkheid van tenuitvoerlegging van het bindend advies op, totdat op het verzoek is beslist.
3. De wederpartij wordt twee weken in de gelegenheid gesteld op het verzoek als bedoeld in het eerste lid te reageren.
4. Herstel of verbetering geschiedt door middel van schriftelijke mededeling aan partijen.

Artikel 25 - Vernietiging, nakomingsgarantieregeling

1. Vernietiging van het bindend advies van de Commissie kan uitsluitend plaatsvinden door het ter toetsing voor te leggen aan de civiele rechter door dagvaarding van de andere partij in het geschil binnen drie maanden na de verzending van de uitspraak aan partijen. De rechter zal het bindend advies vernietigen, indien het in verband met de inhoud of wijze van totstandkoming in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn om de andere partij aan het bindend advies te houden. Door niet binnen voornoemde termijn de uitspraak aan de civiele rechter ter toetsing voor te leggen, wordt de uitspraak onaantastbaar.
2. Indien in het bindend advies van de Commissie niet binnen drie maanden na verzending ervan door de notaris is nagekomen en niet ter toetsing aan de civiele rechter is voorgelegd, treedt op verzoek van de consument de nakomingsgarantieregeling van de KNB in werking.

AFDELING 3: ARBITRAGE

Artikel 26 - Aanhangig maken

1. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 2 en 7 wordt een geschil aanhangig gemaakt door een daartoe strekkende schriftelijke mededeling aan de Commissie.
2. De in lid 1 bedoelde mededeling dient te bevatten de namen, adressen en eventuele telefoon- en telefaxnummers van beide partijen alsmede een korte omschrijving van het geschil en de vordering.
3. Indien het geschil de hoogte van een declaratie van de notaris betreft, dient kopie van die declaratie tegelijk met de in lid 1 bedoelde mededeling aan de Commissie te worden toegestuurd.
4. De Commissie kan aan de cliënt, zowel wanneer deze het geschil aanhangig heeft gemaakt als wanneer hij de verweerder is, een vragenformulier toezenden, dat de cliënt ingevuld en ondertekend aan de Commissie dient te retourneren.

Artikel 27 - Arbitragekosten

1. Degene die een geschil aanhangig maakt, is aan de Stichting een door de Stichting vastgesteld bedrag voor de behandeling van het geschil verschuldigd.
2. Het in lid 1 bedoelde bedrag wordt door de Stichting niet terugbetaald.

Artikel 28 - Buiten behandelingstelling

1. Indien degene die het geschil aanhangig heeft gemaakt niet binnen één maand na een daartoe strekkend verzoek het vragenformulier, voor zover aan hem toegezonden, retourneert als voorzien in artikel 27 en de arbitragekosten als bedoeld in artikel 28 betaalt, wordt het geschil niet verder in behandeling genomen.
2. De Commissie kan de termijn van één maand verlengen.

Artikel 29 – Ontzetting uit het ambt, faillissement, surseance, schuld saneringsregeling

1. De Commissie zal een geschil niet behandelen of de behandeling staken, indien de notaris uit het ambt is ontzet, aan hem surseance van betaling is verleend, de notaris in staat van faillissement is geraakt of ten aanzien van hem de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen van toepassing is verklaard.
2. Indien de notaris op het moment van indienen van de klacht geen lid is van de KNB, wordt de klacht niet in behandeling genomen. Onder moment van indienen wordt hier verstaan: het moment dat door de indiener is voldaan aan de vereisten van de artikelen 26 en 27. Wanneer één van deze situaties zich voordoet, informeren de partijen de commissie daarover onverwijld.

Artikel 30 - Verweer en tegenvordering

1. De Commissie stelt degene tegen wie het geschil aanhangig is gemaakt schriftelijk in kennis daarvan en stelt hem gedurende één maand in staat zijn standpunt over het geschil schriftelijk aan de Commissie kenbaar te maken. Bij die gelegenheid kan tevens - binnen de grenzen van artikel 2 - een tegenvordering worden ingesteld. De Commissie kan de termijn van één maand bekorten of verlengen.
2. Het in lid 1 bedoelde standpunt wordt door de Commissie in afschrift aan de andere partij toegezonden. Ingeval van een tegenvordering stelt de Commissie de betrokken partij gedurende één maand in staat daarop schriftelijk te reageren. De Commissie kan deze termijn bekorten of verlengen.

Artikel 31 - Mondelinge behandeling

1. De Commissie heeft de mogelijkheid om op verzoek van een van de partijen of aan de hand van een eerste beoordeling, een nadere (mondelinge) toelichting te vragen aan een van de partijen. Een verzoek van partijen dient uiterlijk binnen een week, na de beëindiging van het schriftelijke deel van de procedure, ontvangen te zijn.
2. Indien de Commissie een mondelinge toelichting wenselijk acht, worden beide partijen opgeroepen teneinde mondeling te worden gehoord. De Commissie stelt plaats, dag en uur vast en stelt partijen daarvan op de hoogte.
3. Indien artikel 3 lid 4 van toepassing is, wordt het geschil zonder het horen van partijen beslist, tenzij de voorzitter anders nodig acht.
4. De Commissie kan partijen op hun verzoek toestaan getuigen of deskundigen mee te nemen en door haar te doen horen. De namen en adressen dienen uiterlijk één week voor de zitting van de Commissie aan haar te zijn opgegeven.

Artikel 32 - Inlichtingen, getuigen en deskundigen

De Commissie kan indien zij dat noodzakelijk acht zelf inlichtingen inwinnen, onder meer door het horen van getuigen of deskundigen, door het instellen van een onderzoek of door het doen instellen van een onderzoek door een of meer door haar aan te wijzen deskundigen. De Commissie geeft daarvan kennis aan partijen. Partijen kunnen bij het horen van getuigen of deskundigen desgewenst aanwezig zijn. De Commissie verstrekt een afschrift van het deskundigenrapport aan partijen, die daarop binnen twee weken schriftelijk bij de Commissie kunnen reageren. De Commissie kan de termijn van twee weken bekorten of verlengen.

Artikel 33 - Arbitraal vonnis

1. De Commissie beslist als goede personen naar billijkheid met inachtneming van de tussen partijen gesloten overeenkomst, waarbij zij als maatstaf voor het handelen van de notaris hanteert dat deze heeft gehandeld zoals verwacht mag worden van een redelijk bekwame en redelijk handelende notaris. De Commissie kan onder meer de declaratie(s) van een notaris naar redelijkheid en billijkheid verminderen bij tekortkomingen in de dienstverlening. De Commissie beslist bij meerderheid van stemmen, behoudens in de situatie genoemd in artikel 2 lid 3. Het vonnis wordt op schrift gesteld en door de arbiter of arbiters ondertekend.
2. Weigert één van de arbiters te ondertekenen, dan wordt daarvan door de andere arbiters onder het door hen ondertekende vonnis melding gemaakt. Deze melding wordt door hen ondertekend. Een overeenkomstige melding vindt plaats, indien een arbiter niet in staat is te ondertekenen en niet verwacht kan worden dat het beletsel daartoe binnen korte tijd zal zijn opgeheven.
3. Het arbitraal vonnis bevat, naast de beslissing, in elk geval:
  - a. de namen en woonplaatsen van de arbiter of arbiters;
  - b. de namen en woon-, vestigings- of gewone verblijfplaatsen van partijen;
  - c. de dagtekening van de uitspraak;
  - d. de plaats van de uitspraak;
  - e. de gronden voor de in het vonnis gegeven beslissing.

Artikel 34 - Verzending en depot vonnis

De Stichting draagt er zorg voor dat ten spoedigste

- a. een afschrift van elk vonnis, getekend door een arbiter of de (plaatsvervangend) secretaris van de Commissie, aan de partijen aangetekend wordt toegezonden;

- b. het origineel van een geheel of gedeeltelijk eindvonnis wordt gedeponeerd ter griffie van de rechtbank binnen het arrondissement waar de plaats van de arbitrage is gelegen.

Artikel 35 - Verbindende kracht van het vonnis

1. Het vonnis is verbindend voor partijen met ingang van de dag waarop het is gewezen. Partijen zijn verplicht het vonnis onverwijld na te komen. Aan een uitspraak van de Commissie komt geen gezag van gewijsde toe in een procedure voor de civiele rechter, indien en voorzover de uitspraak betrekking heeft op een klacht van de cliënt waarmee een bedrag van meer dan EUR 10.000,-- (inclusief eventueel verschuldigde BTW) is gemoeid.
2. Indien de uitspraak van de Commissie niet binnen drie maanden na verzending ervan door de notaris is nagekomen en niet ter toetsing aan de civiele rechter is voorgelegd, treedt op verzoek van de cliënt de nakomingsgarantie van de KNB in werking.

Artikel 36 - Rectificatie

1. Een partij kan tot 30 dagen na de dag waarop het vonnis ter griffie van de rechtbank is gedeponeerd, de Commissie schriftelijk verzoeken, een kennelijke rekenfout of schrijffout in het vonnis te herstellen.
2. Indien de gegevens, genoemd in artikel 34 lid 3 onjuist zijn vermeld of geheel of gedeeltelijk in het vonnis ontbreken, kan een partij, tot 30 dagen na de dag waarop het vonnis ter griffie van de rechtbank is gedeponeerd, de Commissie schriftelijk de verbetering van die gegevens verzoeken.
3. Het in de leden 1 en 2 bedoelde verzoek wordt door de Commissie schriftelijk aan de wederpartij gezonden.
4. De Commissie kan, tot 30 dagen na de dag waarop het vonnis ter griffie van de rechtbank is gedeponeerd, ook uit eigen beweging tot het herstel, als bedoeld in het lid 1, of de verbetering, als bedoeld in lid 2 overgaan.
5. Gaat de Commissie tot het herstel of de verbetering over, dan wordt deze door de Commissie op het origineel en op de afschriften van het vonnis aangebracht en ondertekend, dan wel in een apart door de Commissie ondertekend stuk vermeld, welk stuk geacht wordt deel uit te maken van het vonnis. Artikel 32 lid 1, voorlaatste en laatste volzin, 2 en 3 en artikel 33 onder a zijn van overeenkomstige toepassing.
6. Wijst de Commissie het verzoek tot herstel of de verbetering af, dan deelt zij zulks schriftelijk aan de partijen mee.

Artikel 37 - Arbitraal schikkingsvonnis

1. Indien de partijen bij de mondelinge behandeling tot een vergelijk komen, kan de Commissie op hun gezamenlijk verzoek de inhoud daarvan in een vonnis vastleggen.
2. Het in lid 1 bedoelde vonnis geldt als een arbitraal vonnis waarop de artikelen van deze afdeling van toepassing zijn met dien verstande dat:
  - a. het vonnis, in afwijking van het bepaalde in artikel 32 lid 3 onder e niet de gronden waarop het berust, behoeft te bevatten en
  - b. het vonnis door partijen wordt mede-ondertekend.

Artikel 38 - Kostenveroordeling

De in het ongelijk gestelde partij wordt veroordeeld om aan de wederpartij te voldoen de in artikel 28 bedoelde arbitragekosten.

de geschillencommissie

Geschillencommissie Notariaat

AFDELING 4: SLOTBEPALINGEN

Artikel 39 - Publicatie

De uitspraak van de Commissie wordt toegezonden aan de KNB en kan zonder vermelding van de namen en woon- c.q. vestigingsplaatsen van partijen op een door de Stichting te bepalen wijze worden gepubliceerd.

Artikel 40 - Leemtes

In alle gevallen waarin de Geschillenregeling Notariaat niet voorziet, beslist de Commissie, met inachtneming van eisen van redelijkheid en billijkheid.

Artikel 41 - Uitsluiting aansprakelijkheid

De Stichting, de leden van de Commissie en de (plaatsvervangend) secretaris zijn niet aansprakelijk voor enig handelen of nalaten met betrekking tot een geschil waarop de Geschillenregeling Notariaat van toepassing is, behoudens ingeval van opzet of bewuste roekeloosheid.

Artikel 42 - Wijziging

Dit reglement kan worden gewijzigd door besluit van de KNB en de Stichting. In geval van wijziging geldt de tekst die van kracht is op het moment dat het geschil aanhangig wordt gemaakt.

de geschillencommissie

Geschillencommissie Notariaat

REGLEMENT
GESCHILLENCOMMISSIE
NOTARIAAT

per 1 januari ~~2025~~2026

de geschillencommissie

Geschillencommissie Notariaat

Inhoudsopgave

Afdeling 1: Algemene Bepalingen

- Artikel 1: Begripsomschrijving
- Artikel 2: Toepasselijkheid
- Artikel 3: Samenstelling Commissie
- Artikel 4: Taak Commissie
- Artikel 5: Wraking en verschoning
- Artikel 6: Geheimhouding
- Artikel 7: Ontvankelijkheid
- Artikel 8: Bijstand of vertegenwoordiging

Afdeling 2: Bindend Advies

- Artikel 9: Aanhangig maken
- Artikel 10: Klachtengeld
- Artikel 11: Openstaande declaraties
- ~~Artikel 12: Buiten behandelingstelling~~
- ~~Artikel 12: Fictieve intrekking~~
- Artikel 13: Ontzetting uit het ambt, faillissement, surseance, schuldsaneringsregeling
- Artikel 14: Verweer en tegenvordering
- Artikel 15: Mondelinge behandeling
- Artikel 16: Inlichtingen, getuigen en deskundigen
- Artikel 17: Bindend advies
- Artikel 18: Inhoud bindend advies
- Artikel 19: Verkeerde partij
- Artikel 20: Schikking
- Artikel 21: Bestemming depot
- Artikel 22: Procedurekosten
- Artikel 23: Rectificatie
- Artikel 24: Vernietiging, nakomingsgarantieregeling

Afdeling 3: Arbitrage

- Artikel 25: Aanhangig maken
- Artikel 26: Arbitragekosten
- Artikel 26: Arbitragekosten
- ~~Artikel 27: Fictieve intrekking~~Buiten behandelingstelling
- Artikel 28: Ontzetting uit het ambt, faillissement, surseance, schuldsaneringsregeling
- Artikel 29: Verweer en tegenvordering
- Artikel 30: Mondelinge behandeling
- Artikel 31: Inlichtingen, getuigen en deskundigen
- Artikel 32: Arbitraal vonnis
- Artikel 33: Verzending en depot vonnis
- Artikel 34: Verbindende kracht van het vonnis
- Artikel 35: Rectificatie
- Artikel 36: Arbitraal schikkingsvonnis
- Artikel 37: Kostenveroordeling

de geschillencommissie

Geschillencommissie Notariaat

Afdeling 4: Slotbepalingen

Artikel 38:	Publicatie
Artikel 39:	Leemtes
Artikel 40:	Uitsluiting aansprakelijkheid
Artikel 41:	Wijziging

AFDELING 1: ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 - Begripsomschrijving

In dit reglement wordt verstaan onder:

Stichting	:	Stichting De Geschillencommissie;
Commissie	:	de Geschillencommissie Notariaat, ingesteld en in stand gehouden door de Stichting -overeenkomstig haar statuten;
kantoorklachtenregeling	:	de schriftelijk of via de website van de notaris aan de cliënt bekend gemaakte regeling die op het kantoor van de notaris geldt voor de behandeling van klachten van cliënten;
Geschillenregeling Notariaat	:	het onderhavige reglement;
Notaris	:	de notaris, genoemd in artikel 1 onder a. Wet op het notarisambt (Wna), alsmede de kandidaat-notaris, genoemd in artikel 1 onder b. Wna, daaronder begrepen de rechtsvorm waarin deze zijn praktijk uitoefent en het kantoor waarvan hij deel uitmaakt, op wiens verrichtingen de Geschillenregeling Notariaat van toepassing is;
KNB	:	de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie
cliënt	:	de afnemer van de diensten van een notaris;
consument	:	de cliënt, natuurlijke persoon die niet handelt in de uitoefening van een beroep of bedrijf.
schriftelijk	:	schriftelijk of op elektronische wijze.

Artikel 2 - Toepasselijkheid

1. De Geschillenregeling Notariaat is van toepassing indien het geschil betreft
  - a. de totstandkoming en/of de uitvoering van de opdracht aan de notaris alsmede klachten die nauw samenhangen met die opdracht;
  - b. een vordering tot vergoeding van schade die, beoordeeld naar het moment van indiening, het bedrag van EUR 10.000 (inclusief eventueel verschuldigde BTW) niet te boven gaat of zal gaan dan wel uitdrukkelijk tot dat bedrag beperkt is waarbij schriftelijk afstand wordt gedaan van het meerdere;
  - c. de hoogte en/of de incasso van een of meer door de notaris aan de cliënt verzonden declaraties tot een bedrag van EUR 10.000 (inclusief eventueel verschuldigde BTW).Indien de Commissie, als voorzien in lid 2, beslist bij wege van bindend advies is zij niet bevoegd uitspraak te doen over vorderingen tot vergoeding van rente.
2. Indien de cliënt een consument is, beslist de Commissie, onverminderd het bepaalde in artikel 12 lid 2, bij wege van bindend advies. In alle overige gevallen wordt het geschil beslecht door arbitrage. In geval van bindend advies is afdeling 2 van toepassing, in geval van arbitrage afdeling 3.
3. Hetgeen in deze afdeling en in afdeling 4 is bepaald geldt zowel in geval van toepasselijkheid van afdeling 2 als in geval van toepasselijkheid van afdeling 3.

Artikel 3 - Samenstelling Commissie

1. De Commissie bestaat uit:
  - (i) een of meer voorzitters die deel uitmaken van de rechterlijke macht met rechtspraak belast
  - (ii) een of meer ~~door de Consumentenbond voorgedragen~~ leden die geacht kunnen worden het perspectief van consumenten te representeren
  - (iii) een of meer representanten van het bedrijfsleven
  - (iv) een of meer door de KNB als lid voorgedragen (oud)notarissen, of (oud)kandidaat-notarissen.Benoeming van de leden geschiedt door het bestuur van de Stichting.
2. Aan de Commissie wordt een (plaatsvervangend) secretaris toegevoegd, die de hoedanigheid van meester in de rechten of Master of Laws (LLM) heeft. Het secretariaat van de Commissie wordt verzorgd door de Stichting.
3. Door de secretaris wordt in overleg met (een van) de voorzitter(s) beslist welke leden van de Commissie met de behandeling van een geschil worden belast met dien verstande dat daaraan deelnemen:
in geval van bindend advies: een voorzitter, een lid als bedoeld onder 1 (ii) en een lid als bedoeld onder 1 (iv) van dit artikel;
in geval van arbitrage: een voorzitter, een lid als bedoeld onder 1 (iii) en een lid als bedoeld onder 1 (iv) van dit artikel.
4. In afwijking van het bepaalde in lid 3 kan aan de behandeling van een voorgelegd geschil alleen een voorzitter deelnemen indien:
  - a. er beslist moet worden over de bevoegdheid van de Commissie; en/of
  - b. er beslist moet worden over de ontvankelijkheid van de consument in zijn klacht; en/of
  - c. in geval van arbitrage, er beslist moet worden in geschillen als bedoeld in artikel 2 lid 1 onder c waarin geen schriftelijk verweer wordt gevoerd; en/of
  - d. er beslist moet worden over de verrekening van het depotbedrag overeenkomstig het bindend advies conform artikel 21 lid 2; en/of
  - e. de klacht kennelijk ongegrond is.
5. Waar in het reglement vermeld staat dat de commissie beslist, omvat dat ook de beslissing door de voorzitter in de zin van lid 4.

Artikel 4 - Taak Commissie

De Commissie heeft tot taak geschillen tussen de cliënt en de notaris te beslechten, voor zover deze betrekking hebben op de totstandkoming of de uitvoering van een door de cliënt aan de notaris gegeven opdracht. Zij ~~bevordert~~doet dit door in een dergelijk geschil een bindend advies of arbitraal vonnis uit te brengen of door een schikking tussen partijen ~~te bevorderen~~.

Artikel 5 - Wraking en verschoning

1. Elk van de leden van de Commissie, die met behandeling van het geschil belast zijn, kan door één of door beide partijen in het geschil worden gewraakt indien gerechtvaardigde twijfel bestaat aan zijn onpartijdigheid of onafhankelijkheid. Wraking kan worden gedaan uiterlijk op de zitting waarop het geschil is behandeld. Om dezelfde reden kan een aan de Commissie toegevoegde secretaris worden gewraakt. Lid 1 en volgende van deze bepaling zijn in dit geval van overeenkomstige toepassing.
2. Een wrakingsverzoek dient schriftelijk en gemotiveerd ingediend te worden. Tijdens een zitting kan het verzoek ook mondeling worden gedaan, maar dient het verzoek vervolgens uiterlijk binnen een week na zitting schriftelijk en gemotiveerd te worden ingediend. De behandeling

Geschillencommissie Notariaat

- van het geschil zal worden aangehouden totdat op het verzoek op de wrakingscommissie is beslist.
3. Een tijdig wrakingsverzoek wordt voorgelegd aan de wrakingscommissie van de stichting. De wrakingskamer neemt het verzoek tot wraking zo spoedig mogelijk in behandeling. De procedure voor de behandeling van een wrakingsverzoek is vastgelegd in het reglement van de wrakingscommissie van de stichting.
  4. Op grond van feiten als bedoeld in het eerste lid kan een lid van de Commissie zich ter zake van de behandeling van een geschil verschonen. Hij is verplicht dit te doen, indien de beide overige leden van de Commissie, die aan de behandeling van het geschil zullen deelnemen van oordeel zijn dat de bedoelde feiten of omstandigheden zich te zijnen aanzien voordoen.
  5. In geval van terechte wraking of verschoning wordt het betrokken lid (of leden) vervangen door een ander lid (of leden) van de Commissie.
  6. Zodra partijen op de hoogte zijn gesteld van de beslissing van de wrakingscommissie, zal de behandeling van het geschil zo spoedig mogelijk worden voortgezet.

Artikel 6 - Geheimhouding

De leden van de ~~Commissie en commissie, alsmede~~ de ~~aan de commissie verbonden~~ (plaatsvervangend) secretaris ~~en medewerkers~~, zijn tot geheimhouding verplicht ten aanzien van alle de partijen betreffende gegevens die hen bij de behandeling van het geschil ter kennis zijn gekomen.

Artikel 7 - Ontvankelijkheid

1. De Commissie verklaart de cliënt in zijn klacht ambtshalve niet ontvankelijk:
  - a. ~~a.~~ — indien het een geschil betreft waarover de cliënt of de notaris reeds bij de rechter een procedure aanhangig heeft gemaakt of waarin de rechter reeds een uitspraak over de inhoud heeft gedaan;-
  - b. ~~b.~~ — het bepaalde onder a is niet van toepassing op geschillen aanhangig gemaakt bij een Kamer voor het Notariaat. —
  - c. ~~2.~~ — indien de behandeling van het geschil naar het oordeel van de commissie in belangrijke mate afbreuk doet aan de effectieve werking van de commissie.
2. De Commissie verklaart op verzoek van de notaris - mits gedaan bij eerste gelegenheid - de cliënt in zijn klacht niet-ontvankelijk:-
  - a. indien hij zijn klacht niet eerst overeenkomstig de kantoorklachtenregeling bij de notaris heeft ingediend binnen drie maanden na het moment waarop de cliënt kennis nam of redelijkerwijs had kunnen nemen van het handelen of nalaten dat tot de klacht aanleiding heeft gegeven;
  - b. indien na indiening van de klacht als bedoeld onder a nog geen vier weken zijn verstreken of indien voor de klacht binnen deze termijn tussen de notaris en de cliënt een regeling is overeengekomen die door de notaris aan de cliënt schriftelijk is bevestigd;
  - c. indien na schriftelijke afhandeling van de klacht als bedoeld onder a. meer dan twaalf maanden zijn verstreken.
3. In afwijking van het bepaalde in het tweede lid, aanhef en onder a, kan de Commissie besluiten het geschil toch in behandeling te nemen, indien de cliënt ter zake van de niet-naleving van de voorwaarden naar het oordeel van de Commissie redelijkerwijs geen verwijt treft.
4. De Commissie verklaart ambtshalve de notaris niet-ontvankelijk in zijn klacht, indien de consument er niet mee heeft ingestemd om de klacht bij de commissie aanhangig te maken.

Artikel 8 - Bijstand of vertegenwoordiging

Partijen hebben het recht zich bij de behandeling van een geschil door ~~een derdederden~~ te laten bijstaan of vertegenwoordigen.

AFDELING 2: BINDEND ADVIES

Artikel 9 - Aanhangig maken

1. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 2 en 7 wordt een geschil aanhangig gemaakt door een daartoe strekkende schriftelijke mededeling aan de Commissie. Het geschil dient schriftelijk aan de commissie kenbaar te worden gemaakt door middel van een door de commissie te verstrekken en door de consument in te vullen vragenformulier, waarmee hij verklaart de door de commissie te wijzen uitspraak als bindend te aanvaarden.
2. De in lid 1 bedoelde mededeling dient in ieder geval te bevatten de namen, (e-mail) adressen en eventuele telefoon- en telefaxnummers van beide partijen alsmede een korte omschrijving van het geschil en de vordering(en).
3. De Commissie stuurt de consument, zowel wanneer deze het geschil aanhangig heeft gemaakt als wanneer hij de verweerder is, een vragenformulier toe dat de consument binnen één (1) kalendermaand ingevuld en ondertekend aan de Commissie dient te retourneren. Voornoemde termijn kan door de Commissie worden verlengd.

Artikel 10 - Klachtengeld

1. Degene die een geschil aanhangig maakt, is een door de Stichting vastgesteld bedrag aan klachtengeld verschuldigd.
2. Het in lid 1 bedoelde bedrag wordt door de Stichting niet terugbetaald.

Artikel 11 - Openstaande declaraties

1. Indien de consument de betaling van de dienst waarover het geschil gaat, geheel of gedeeltelijk achterwege heeft gelaten, dient de consument het nog openstaande declaratiebedrag exclusief rente en kosten bij de Stichting te deponeren. Indien de consument deponering achterwege laat, zet de Commissie de procedure alleen voort met instemming van de notaris. In geval van instemming beslist de Commissie bij wege van arbitrage en zijn de bepalingen van afdeling 3 van toepassing.
2. Over het bedrag dat op grond van lid 1 bij de Stichting in depot wordt gestort, wordt geen rente vergoed.

Artikel 12 - ~~Fictieve intrekking~~Buiten behandelingstelling

1. Indien het geschil door de consument aanhangig is gemaakt wordt ~~hij geacht~~ het geschil ~~te hebben ingetrokken~~ niet verder in behandeling genomen als deze de consument niet:
  - a. binnen één (1) kalendermaand na een daartoe strekkend verzoek het vragenformulier retourneert als voorzien in artikel 9 lid 3; en/of
  - b. het klachtengeld betaalt als voorzien in artikel 10 lid 1; en/of
  - c. het eventueel openstaande declaratiebedrag deponeert als voorzien in artikel 11 lid 1, tenzij de notaris instemt met voortzetting van de procedure.
2. Indien het geschil tegen de consument aanhangig is gemaakt en deze niet binnen één (1) kalendermaand na een daartoe strekkend verzoek het openstaande declaratiebedrag deponeert als voorzien in artikel 11 lid 1, wordt het geschil als ingetrokken beschouwd, tenzij de notaris instemt met voortzetting van de procedure.
3. De Commissie kan de in de vorige leden bedoelde termijn van één (1) kalendermaand verlengen.

Artikel 13 – Ontzetting uit het ambt, faillissement, surseance, schuld saneringsregeling

1. De Commissie zal een geschil niet behandelen of de behandeling staken, indien de notaris uit het ambt is ontzet, aan hem surseance van betaling is verleend, de notaris in staat van faillissement is geraakt of ten aanzien van hem de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen van toepassing is verklaard. Wanneer een van deze situaties zich voordoet, informeren de partijen de commissie daarover onverwijld.
2. Indien de notaris op het moment van indienen van de klacht geen lid is van de KNB, wordt de klacht niet in behandeling genomen. Onder moment van indienen wordt hier verstaan: het moment dat door de indiener is voldaan aan de vereisten van de artikelen 9 en 10.

Artikel 14 - Verweer en tegenvordering

1. De Commissie stelt de wederpartij schriftelijk in kennis van het in behandeling nemen van het geschil en stelt hem gedurende één maand in de gelegenheid zijn standpunt over het geschil schriftelijk aan de Commissie kenbaar te maken. Bij die gelegenheid kan deze tevens - binnen de grenzen van artikel 2 en mits betrekking hebbende op het onbetaalde deel van de declaratie ter zake van de opdracht die in het geding is - een tegenvordering instellen. De Commissie kan de termijn van één maand bekorten of verlengen.
2. Het in lid 1 bedoelde standpunt van de notaris wordt door de Commissie in afschrift aan de andere partij toegezonden. Ingeval van een tegenvordering stelt de Commissie de betrokken partij gedurende één maand in staat daarop schriftelijk te reageren. De Commissie kan deze termijn bekorten of verlengen.

Artikel 15 - Mondelinge behandeling

1. De Commissie heeft de mogelijkheid om op verzoek van een van de partijen of aan de hand van een eerste beoordeling, een nadere (mondelinge) toelichting te vragen aan een van de partijen. Een verzoek van partijen dient uiterlijk binnen een week, na de beëindiging van het schriftelijke deel van de procedure, ontvangen te zijn. –
2. Indien de Commissie een mondelinge toelichting wenselijk acht, worden beide partijen opgeroepen teneinde mondeling te worden gehoord. De Commissie stelt plaats, dag en uur vast en stelt partijen daarvan op de hoogte.
3. Indien artikel 3 lid 4 van toepassing is, wordt het geschil zonder het horen van partijen beslist, tenzij de voorzitter anders nodig acht.
4. De Commissie kan partijen op hun verzoek toestaan getuigen of deskundigen mee te nemen en door haar te doen horen. De namen en adressen dienen uiterlijk één week voor de zitting van de Commissie aan haar te zijn opgegeven.

Artikel 16 - Inlichtingen, getuigen en deskundigen

1. De Commissie kan indien zij dat noodzakelijk acht zelf inlichtingen inwinnen, onder meer door het horen van getuigen of deskundigen, door het instellen van een onderzoek of door het doen instellen van een onderzoek door een of meer door haar aan te wijzen deskundigen. De Commissie geeft daarvan kennis aan partijen. Partijen kunnen bij het horen van getuigen of deskundigen desgewenst aanwezig zijn. –
- 1.2. De Commissie verstrekt een afschrift van het deskundigenrapport aan partijen, die daarop binnen twee weken schriftelijk bij de Commissie kunnen reageren. De Commissie kan de termijn van twee weken bekorten of verlengen.

de geschillencommissie

Geschillencommissie Notariaat

Artikel 17 – intrekken met toestemming andere partij

Een geschil – waarin is voldaan aan de artikelen 9, 10 en 11 - wordt niet verder behandeld, indien de indiener ervan het geschil intrekt met instemming van de andere partij. De intrekking wordt schriftelijk of elektronisch aan partijen bevestigd.

Artikel ~~17~~ 18 - Bindend advies

1. De Commissie beslist naar redelijkheid en billijkheid, met inachtneming van de bescherming die de consument op grond van dwingend recht toekomt, en de tussen partijen gesloten overeenkomst en de daarvan deel uitmakende voorwaarden, waarbij zij als maatstaf voor het handelen van de notaris hanteert dat deze heeft gehandeld zoals verwacht mag worden van een redelijk bekwame en redelijk handelende notaris. De Commissie beslist met meerderheid van stemmen, behoudens in de situatie van artikel 3 lid 4. Het bindend advies wordt door de voorzitter ondertekend en schriftelijk aan partijen medegedeeld.
2. Het bindend advies bevat, naast de beslissing, in elk geval:
  - a. de namen van de leden van de Commissie;
  - b. de namen en woon-, c.q. vestigingsplaatsen van partijen;
  - c. de dagtekening van het bindend advies;
  - d. de motivering van de gegeven beslissing.

Artikel ~~18~~ 19 - Inhoud bindend advies

1. De Commissie beslist over haar bevoegdheid, de ontvankelijkheid van partijen en het geheel of gedeeltelijk (on)gegrond zijn van de klacht.
2. De Commissie kan voorts de volgende beslissingen nemen:
  - een door een van partijen te betalen (schade)vergoeding tot een bedrag van maximaal EUR 10.000,-- (inclusief eventueel verschuldigde BTW) vaststellen,
  - een betalingsverplichting vaststellen,
  - aan de notaris en/of aan de consument nakoming opleggen van de overeenkomst,
  - de overeenkomst ontbinden of de partij-ontbinding bevestigen, alsmede iedere andere beslissing, die zij redelijk en billijk acht ter beëindiging van het geschil.

Artikel ~~19~~ 20 - Verkeerde partij

Indien tijdens de behandeling van een geschil blijkt dat het geschil niet jegens de juiste partij aanhangig is gemaakt, verklaart de Commissie de klacht ongegrond en wordt tevens een termijn bepaald, waarbinnen het geschil door de betrokkene opnieuw aanhangig kan worden gemaakt, zonder dat deze opnieuw klachtengeld verschuldigd is.

Artikel ~~20~~ 21 - Schikking

Indien de partijen bij de mondelinge behandeling tot een schikking komen, kan de Commissie de inhoud daarvan in de vorm van een bindend advies vastleggen.

Artikel ~~21~~ 22 - Bestemming depot

1. In het bindend advies bepaalt de Commissie mede de bestemming van een ingevolge artikel 11 bij haar in depot gestort bedrag.
2. Bij geschillen over verrekening van het depotbedrag overeenkomstig het bindend advies, beslist de Commissie op verzoek van de meest gerede partij.
3. Indien de Commissie zich niet bevoegd verklaart of degene die het geschil aanhangig maakt niet-ontvankelijk verklaart, wordt het in depot gestorte bedrag aan de consument terugbetaald.

Artikel 2223 - Procedurekosten

1. De in het ongelijk gestelde partij wordt veroordeeld om aan de wederpartij te voldoen het in artikel 10 bedoelde klachtengeld. Voorts kan zij, in bijzondere gevallen, worden veroordeeld om aan de wederpartij te voldoen de door de Commissie begrote kosten van juridische bijstand tot een maximum van vijf maal het bedrag dat ingevolge artikel 10 aan de Stichting verschuldigd is. Indien partijen ieder voor een deel in het ongelijk zijn gesteld, kan de Commissie de hiervoor bedoelde kosten verdelen.
2. Wordt de notaris in het ongelijk gesteld, dan wordt deze veroordeeld tot voldoening aan de Stichting van een door de Stichting vastgesteld bedrag als bijdrage in de behandelingskosten. Deze bijdrage kan op een lager bedrag worden gesteld indien de notaris gedeeltelijk in het ongelijk wordt gesteld.
3. Bij een tussen partijen getroffen schikking na verzending van de oproep om mondeling te worden gehoord, is de notaris aan de Stichting de behandelingskosten verschuldigd. Het door de ene partij betaalde klachtengeld behoeft door de andere partij aan deze niet te worden vergoed.
4. Bepalend voor de hoogte van de in dit artikel bedoelde behandelingskosten is het bedrag dat door de Stichting is vastgesteld voor het jaar waarin de Commissie de klacht geheel of gedeeltelijk gegrond verklaart. De Commissie kan de behandelingskosten matigen met maximaal 50 % bij een gedeeltelijk geïnterpreteerde klacht.

Artikel 2324 - Rectificatie

1. De voorzitter van de Commissie kan uit eigen beweging of op een binnen twee weken na de verzenddatum van het bindend advies door een partij schriftelijk gedaan verzoek een kennelijke reken- of schrijffout in het bindend advies herstellen, dan wel - indien de gegevens genoemd in artikel 18 lid 2 onder a. tot en met c. onjuist zijn vermeld - tot verbetering van die gegevens overgaan.
2. Een verzoek als bedoeld in het eerste lid wordt in afschrift aan de wederpartij gezonden en schort de mogelijkheid van tenuitvoerlegging van het bindend advies op, totdat op het verzoek is beslist.
3. De wederpartij wordt twee weken in de gelegenheid gesteld op het verzoek als bedoeld in het eerste lid te reageren.
4. Herstel of verbetering geschiedt middels door middel van schriftelijke mededeling aan partijen.

Artikel 2425 - Vernietiging, nakomingsgarantieregeling

1. Vernietiging van het bindend advies van de Commissie kan uitsluitend plaatsvinden door het ter toetsing voor te leggen aan de gewone rechter civiele rechter door dagvaarding van de andere partij in het geschil binnen drie maanden na de verzending van de uitspraak aan partijen. De rechter zal het bindend advies vernietigen, indien het in verband met de inhoud of wijze van totstandkoming in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn om de andere partij aan het bindend advies te houden. Door niet binnen voornoemde termijn de uitspraak aan de gewone civiele rechter ter toetsing voor te leggen, wordt de uitspraak onaantastbaar.
2. Indien in het bindend advies van de Commissie niet binnen drie maanden na verzending ervan door de notaris is nagekomen en niet ter toetsing aan de gewone civiele rechter is voorgelegd, treedt op verzoek van de consument de nakomingsgarantieregeling van de KNB in werking.

AFDELING 3: ARBITRAGE

Artikel 2526 - Aanhangig maken

1. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 2 en 7 wordt een geschil aanhangig gemaakt door een daartoe strekkende schriftelijke mededeling aan de Commissie.
2. De in lid 1 bedoelde mededeling dient te bevatten de namen, adressen en eventuele telefoon- en telefaxnummers van beide partijen alsmede een korte omschrijving van het geschil en de vordering.
3. Indien het geschil de hoogte van een declaratie van de notaris betreft, dient kopie van die declaratie tegelijk met de in lid 1 bedoelde mededeling aan de Commissie te worden toegestuurd.
4. De Commissie kan aan de cliënt, zowel wanneer deze het geschil aanhangig heeft gemaakt als wanneer hij de verweerder is, een vragenformulier toezenden, dat de cliënt ingevuld en ondertekend aan de Commissie dient te retourneren.

Artikel 2627 - Arbitragekosten

1. Degene die een geschil aanhangig maakt, is aan de Stichting een door de Stichting vastgesteld bedrag voor de behandeling van het geschil verschuldigd.
2. Het in lid 1 bedoelde bedrag wordt door de Stichting niet terugbetaald.

Artikel 27 - Fictieve intrekking 28 - Buiten behandelingstelling

1. Indien degene die het geschil aanhangig heeft gemaakt niet binnen één maand na een daartoe strekkend verzoek het vragenformulier, voor zover aan hem toegezonden, retourneert als voorzien in artikel ~~25 lid 427~~ en de arbitragekosten als bedoeld in artikel ~~2628~~ betaalt, wordt ~~hij geacht het geschil te hebben ingetrokken, niet verder in behandeling genomen.~~
2. De Commissie kan de termijn van één maand verlengen.

Artikel 2829 – Ontzetting uit het ambt, faillissement, surseance, schuld saneringsregeling

1. De Commissie zal een geschil niet behandelen of de behandeling staken, indien de notaris uit het ambt is ontzet, aan hem surseance van betaling is verleend, de notaris in staat van faillissement is geraakt of ten aanzien van hem de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen van toepassing is verklaard.
2. Indien de notaris op het moment van indienen van de klacht geen lid is van de KNB, wordt de klacht niet in behandeling genomen. Onder moment van indienen wordt hier verstaan: het moment dat door de indiener is voldaan aan de vereisten van de artikelen ~~25 en 26, 26 en 27.~~ Wanneer één van deze situaties zich voordoet, informeren de partijen de commissie daarover onverwijld.

Artikel 2930 - Verweer en tegenvordering

1. De Commissie stelt degene tegen wie het geschil aanhangig is gemaakt schriftelijk in kennis daarvan en stelt hem gedurende één maand in staat zijn standpunt over het geschil schriftelijk aan de Commissie kenbaar te maken. Bij die gelegenheid kan tevens - binnen de grenzen van artikel 2 - een tegenvordering worden ingesteld. De Commissie kan de termijn van één maand bekorten of verlengen.
2. Het in lid 1 bedoelde standpunt wordt door de Commissie in afschrift aan de andere partij toegezonden. Ingeval van een tegenvordering stelt de Commissie de betrokken partij gedurende één maand in staat daarop schriftelijk te reageren. De Commissie kan deze termijn bekorten of verlengen.

Artikel 3031 - Mondelinge behandeling

1. De Commissie heeft de mogelijkheid om op verzoek van een van de partijen of aan de hand van een eerste beoordeling, een nadere (mondelinge) toelichting te vragen aan een van de partijen. Een verzoek van partijen dient uiterlijk binnen een week, na de beëindiging van het schriftelijke deel van de procedure, ontvangen te zijn.
2. Indien de Commissie een mondelinge toelichting wenselijk acht, worden beide partijen opgeroepen teneinde mondeling te worden gehoord. De Commissie stelt plaats, dag en uur vast en stelt partijen daarvan op de hoogte.
3. Indien artikel 3 lid 4 van toepassing is, wordt het geschil zonder het horen van partijen beslist, tenzij de voorzitter anders nodig acht.
4. De Commissie kan partijen op hun verzoek toestaan getuigen of deskundigen mee te nemen en door haar te doen horen. De namen en adressen dienen uiterlijk één week voor de zitting van de Commissie aan haar te zijn opgegeven.

Artikel 3132 - Inlichtingen, getuigen en deskundigen

De Commissie kan indien zij dat noodzakelijk acht zelf inlichtingen inwinnen, onder meer door het horen van getuigen of deskundigen, door het instellen van een onderzoek of door het doen instellen van een onderzoek door een of meer door haar aan te wijzen deskundigen. De Commissie geeft daarvan kennis aan partijen. Partijen kunnen bij het horen van getuigen of deskundigen desgewenst aanwezig zijn. De Commissie verstrekt een afschrift van het deskundigenrapport aan partijen, die daarop binnen twee weken schriftelijk bij de Commissie kunnen reageren. De Commissie kan de termijn van twee weken bekorten of verlengen.

Artikel 3233 - Arbitraal vonnis

1. De Commissie beslist als goede personen naar billijkheid met inachtneming van de tussen partijen gesloten overeenkomst, waarbij zij als maatstaf voor het handelen van de notaris hanteert dat deze heeft gehandeld zoals verwacht mag worden van een redelijk bekwame en redelijk handelende notaris. De Commissie kan onder meer de declaratie(s) van een notaris naar redelijkheid en billijkheid verminderen bij tekortkomingen in de dienstverlening. De Commissie beslist bij meerderheid van stemmen, behoudens in de situatie genoemd in artikel 2 lid 3. Het vonnis wordt op schrift gesteld en door de arbiter of arbiters ondertekend.
2. Weigert één van de arbiters te ondertekenen, dan wordt daarvan door de andere arbiters onder het door hen ondertekende vonnis melding gemaakt. Deze melding wordt door hen ondertekend. Een overeenkomstige melding vindt plaats, indien een arbiter niet in staat is te ondertekenen en niet verwacht kan worden dat het beletsel daartoe binnen korte tijd zal zijn opgeheven.
3. Het arbitraal vonnis bevat, naast de beslissing, in elk geval:
  - a. de namen en woonplaatsen van de arbiter of arbiters;
  - b. de namen en woon-, vestigings- of gewone verblijfplaatsen van partijen;
  - c. de dagtekening van de uitspraak;
  - d. de plaats van de uitspraak;
  - e. de gronden voor de in het vonnis gegeven beslissing.

Artikel 3334 - Verzending en depot vonnis

De Stichting draagt er zorg voor dat ten spoedigste-

- a. een afschrift van elk vonnis, getekend door een arbiter of de (plaatsvervangend) secretaris van de Commissie, aan de partijen aangetekend wordt toegezonden;

- b. het origineel van een geheel of gedeeltelijk eindvonnis wordt gedeponeerd ter griffie van de rechtbank binnen het arrondissement waar de plaats van de arbitrage is gelegen.

Artikel 3435 - Verbindende kracht van het vonnis

1. Het vonnis is verbindend voor partijen met ingang van de dag waarop het is gewezen. Partijen zijn verplicht het vonnis onverwijld na te komen. Aan een uitspraak van de Commissie komt geen gezag van gewijsde toe in een procedure voor de gewoneciviele rechter, indien en voorzover de uitspraak betrekking heeft op een klacht van de cliënt waarmee een bedrag van meer dan EUR 10.000,-- (inclusief eventueel verschuldigde BTW) is gemoeid.
2. Indien de uitspraak van de Commissie niet binnen drie maanden na verzending ervan door de notaris is nagekomen en niet ter toetsing aan de gewoneciviele rechter is voorgelegd, treedt op verzoek van de cliënt de nakomingsgarantie van de KNB in werking.

Artikel 3536 - Rectificatie

1. Een partij kan tot 30 dagen na de dag waarop het vonnis ter griffie van de rechtbank is gedeponeerd, de Commissie schriftelijk verzoeken, een kennelijke rekenfout of schrijffout in het vonnis te herstellen.
2. Indien de gegevens, genoemd in artikel 3234 lid 3 onjuist zijn vermeld of geheel of gedeeltelijk in het vonnis ontbreken, kan een partij, tot 30 dagen na de dag waarop het vonnis ter griffie van de rechtbank is gedeponeerd, de Commissie schriftelijk de verbetering van die gegevens verzoeken.
3. Het in de leden 1 en 2 bedoelde verzoek wordt door de Commissie schriftelijk aan de wederpartij gezonden.
4. De Commissie kan, tot 30 dagen na de dag waarop het vonnis ter griffie van de rechtbank is gedeponeerd, ook uit eigen beweging tot het herstel, als bedoeld in het lid 1, of de verbetering, als bedoeld in lid 2 overgaan.
5. Gaat de Commissie tot het herstel of de verbetering over, dan wordt deze door de Commissie op het origineel en op de afschriften van het vonnis aangebracht en ondertekend, dan wel in een apart door de Commissie ondertekend stuk vermeld, welk stuk geacht wordt deel uit te maken van het vonnis. Artikel 32 lid 1, voorlaatste en laatste volzin, 2 en 3 en artikel 33 onder a zijn van overeenkomstige toepassing.
6. Wijst de Commissie het verzoek tot herstel of de verbetering af, dan deelt zij zulks schriftelijk aan de partijen mee.

Artikel 3637 - Arbitraal schikkingsvonnis

1. Indien de partijen bij de mondelinge behandeling tot een vergelijk komen, kan de Commissie op hun gezamenlijk verzoek de inhoud daarvan in een vonnis vastleggen.
2. Het in lid 1 bedoelde vonnis geldt als een arbitraal vonnis waarop de artikelen van deze afdeling van toepassing zijn met dien verstande dat:
  - a. het vonnis, in afwijking van het bepaalde in artikel 32 lid 3 onder e niet de gronden waarop het berust, behoeft te bevatten en
  - b. het vonnis door partijen wordt mede-ondertekend.

Artikel 3738 - Kostenveroordeling

De in het ongelijk gestelde partij wordt veroordeeld om aan de wederpartij te voldoen de in artikel 2628 bedoelde arbitragekosten.

de geschillencommissie

Geschillencommissie Notariaat

AFDELING 4: SLOTBEPALINGEN

Artikel 3839 - Publicatie

De uitspraak van de Commissie wordt toegezonden aan de KNB en kan zonder vermelding van de namen en woon- c.q. vestigingsplaatsen van partijen op een door de Stichting te bepalen wijze worden gepubliceerd.

Artikel 3940 - Leemtes

In alle gevallen waarin de Geschillenregeling Notariaat niet voorziet, beslist de Commissie, met inachtneming van eisen van redelijkheid en billijkheid.

Artikel 4041 - Uitsluiting aansprakelijkheid

De Stichting, de leden van de Commissie en de (plaatsvervangend) secretaris zijn niet aansprakelijk voor enig handelen of nalaten met betrekking tot een geschil waarop de Geschillenregeling Notariaat van toepassing is, behoudens ingeval van opzet of bewuste roekeloosheid.

Artikel 4142 - Wijziging

Dit reglement kan worden gewijzigd door besluit van de KNB en de Stichting. In geval van wijziging geldt de tekst die van kracht is op het moment dat het geschil aanhangig wordt gemaakt.

Verordening tot wijziging van de Verordening Klachten- en geschillenregeling

De ledenraad van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie KNB;

Overwegende dat het gewenst is regels te stellen betreffende de inrichting van een algemene klachten- en geschillenregeling voor het notariaat, waaronder de instelling van een geschillencommissie worden aangevuld;

Gelet op artikel 55, tweede lid, Wet op het notarisambt;

Gezien het ontwerp van het bestuur met bijbehorende toelichting;

Gezien de adviezen van de ringen;

Besluit tot de volgende wijzigingen in de Verordening klachten- en geschillenregeling:

ARTIKEL I

De algemene toelichting wordt als volgt gewijzigd:

- a. De zinssnede 'en de Consumentenbond' komt te vervallen.
- b. De zinssnedes 'In 2025 is de governance van de Stichting Geschillencommissie gewijzigd. Hierbij zijn de Stichting Geschillencommissies voor Consumentenzaken en de Stichting Geschillencommissies voor Beroep en Bedrijf gefuseerd en is de statutaire naam gewijzigd in: De Geschillencommissie.' worden toegevoegd.

ARTIKEL II

artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

- a. De zinssnede 'SGC: de Stichting Geschillencommissies voor Consumentenzaken' onder a komt te vervallen.
- b. De zinssnede *SGB*: de Stichting Geschillencommissies voor Beroep en Bedrijf; onder b komt te vervallen.
- c. Onder c wordt de zinssnede '*geschillencommissie*: de Geschillencommissie Notariaat, ingesteld en in stand gehouden door de SGC en de SGB, overeenkomstig hun statuten' vervangen door '*De geschillencommissie*: de Geschillencommissie Notariaat, ingesteld en in stand gehouden door de Stichting de Geschillencommissie, overeenkomstig de statuten'.
- d. De bestaande onderdelen c tot en met j worden vernummerd tot de onderdelen a tot en met h.

De toelichting bij dit artikel komt te luiden:

De klacht kan gaan over de totstandkoming en uitvoering van een opdracht en over de declaratie. Ook is het mogelijk een vordering tot schadevergoeding in te dienen. Deze is gemaximeerd tot € 10.000. Voor het meerdere dat een cliënt wil vorderen, moet deze een actie instellen bij de civiele rechter.

(Toelichting van [datum] 2026)

ARTIKEL III

De toelichting bij artikel 5 komt te luiden:

De klachten- en geschillenregeling is van toepassing op de dienstverlening van de notaris ongeacht of de notaris dit heeft opgenomen in zijn algemene voorwaarden. De KNB heeft met betrekking tot de in artikel 2 genoemde op te nemen algemene voorwaarden een model gemaakt, dat ter beschikking wordt gesteld aan notarissen op een door de KNB te bepalen wijze.

(Toelichting van [datum] 2026)

ARTIKEL IV

De toelichting bij artikel 6 wordt als volgt gewijzigd:

De zinssnede 'De geschillencommissie bestaat uit een of meer voorzitters die deel uitmaken van de rechterlijke macht, een of meer door de Consumentenbond voorgedragen leden, een of meer representanten van het bedrijfsleven en een of meer door de KNB als lid voorgedragen notarissen of kandidaat-notarissen. De leden en het secretariaat van de commissie zijn tot geheimhouding verplicht.' worden vervangen door 'De geschillencommissie bestaat uit een of meer voorzitters die deel uitmaken van de rechterlijke macht, een of meer leden die geacht kunnen worden het perspectief van consumenten te representeren, een of meer representanten van het bedrijfsleven en een of meer door de KNB als lid voorgedragen notarissen of kandidaat-notarissen. De leden van de commissie, alsmede de aan de commissie verbonden (plaatsvervangend) secretaris en medewerkers, zijn tot geheimhouding verplicht.'

(Toelichting van [datum] 2026)

ARTIKEL V

Deze verordening treedt in werking met ingang van [datum] of zoveel later als de termijn van tien dagen publicatie in de Staatscourant is verstreken als bedoeld in artikel 91, tweede lid, van de Wet op het notarisambt.

Vastgesteld door de ledenraad op [datum] en getekend door de voorzitter van de ledenraad, goedgekeurd door de Minister van Veiligheid en Justitie besluit van [datum].

De ledenraad van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie KNB;

Overwegende dat het gewenst is regels te stellen betreffende de inrichting van een algemene klachten- en geschillenregeling voor het notariaat, waaronder de instelling van een geschillencommissie;

Gelet op artikel 55, tweede lid, Wet op het notarisambt;

Gezien het ontwerp van het bestuur met bijbehorende toelichting;

Gezien de adviezen van de ringen;

Stelt de navolgende verordening vast:

Verordening van de KNB van 23 november 2011, goedgekeurd door de Minister van Veiligheid en Justitie bij besluit van 7 december 2012, Stcrt. 21 december 2012, nr. 27027, inw.tr. 1 januari 2013, gewijzigd bij Verordening tot wijziging van de Verordening Klachten-en geschillenregeling van 24 januari 2015, goedgekeurd door de Minister van Veiligheid en Justitie bij besluit van 24 September 2015, Stcrt. 8 oktober 2015, nr. 33422, inw.tr. 19 oktober 2015, gewijzigd bij Verordening tot wijziging van de Verordening Klachten-en geschillenregeling van @, goedgekeurd door de Minister van Veiligheid en Justitie bij besluit van @, Stcrt. @, nr. @, inw.tr. @.

Algemeen

In de wijziging van de Wet op het notarisambt (Wetsvoorstel Hammerstein) is de procedure afgeschaft van de ringvoorzitters die over declaraties moesten beslissen, met bezwaar en beroep. Ook de klachtenregeling van de Algemene wet bestuursrecht, met beroep op de Nationale Ombudsman, zijn buiten toepassing verklaard voor het notariaat. In plaats daarvan is er een Geschillencommissie voor het notariaat. De KNB heeft gebruik kunnen maken van de ervaringen die de advocatuur de afgelopen tien jaar heeft opgedaan met de Geschillencommissie Advocatuur, die is ingesteld en in stand wordt gehouden door De Geschillencommissie. Dit is de nieuwe naam voor wat voorheen heette de Stichting Geschillencommissies voor Consumentenzaken, SGC, en die een combinatie is van de Stichting Geschillencommissies voor Consumentenzaken en de Stichting Geschillencommissies voor Beroep en Bedrijf. Ook het notariaat heeft een samenwerkingsovereenkomst gesloten met De Geschillencommissie. Er zijn op dit moment ruim 40 geschillencommissies werkzaam die zijn aangesloten.

Het ligt voor de hand te streven naar een vergelijkbare regeling als geldt voor de advocatuur. Deze kent een Geschillencommissie advocatuur voor consumentenzaken. Daarnaast is voor de advocatuur ook een regeling getroffen voor zakelijke cliënten en ten behoeve van de incasso van onbetaalde declaraties. (Zie toelichting artikel bij artikel 4.) Cliënten kunnen schadeclaims indienen tot een maximum van € 10.000. Ten aanzien van kosten en kostenveroordeling zijn voor de advocatuur de volgende regelingen getroffen. Het klachtengeld bedraagt tussen de € 50 en € 100 bij bindend advies en

tussen de € 325 en € 425, excl. BTW, bij arbitrage. Ook is een kostenveroordeling mogelijk.

De opzet van de regeling is als volgt. De KNB krijgt op grond van het nieuwe artikel 55, tweede lid, de verplichting een verordening te maken voor de inrichting van een algemene klachten- en geschillenregeling in een verordening. Deze verordening verplicht de notaris de klachten- en geschillenregeling in zijn algemene voorwaarden van toepassing te verklaren op zijn dienstverlening, waardoor het notariaat in zijn geheel is aangesloten bij De Geschillencommissie. Het KNB-bestuur kan vervolgens met betrekking tot de in die verordening behandelde onderwerpen nadere regels geven. Over het ontwerp van deze nadere regels, dat tot stand komt in overleg met de Stichting Geschillencommissies ~~en de Consumentenbond~~, wordt de ledenraad geraadpleegd. Dit reglement zou in elk geval moeten betreffen: toepasselijkheid van de regeling, samenstelling en taak van de Commissie, inhoud van de uitspraken, kosten en kostenveroordeling.

Uitgangspunt blijft dat de klager en de notaris er eerst zelf uit proberen te komen. Ook De Geschillencommissie streeft naar een proactieve geschiloplossing. Dit beleid is erop gericht zo vroeg mogelijk in het proces het geschil op te lossen, maar ook tijdens de procedure worden geschillen tussen partijen alsnog opgelost.

In 2025 is de governance van de Stichting Geschillencommissie gewijzigd. Hierbij zijn de Stichting Geschillencommissies voor Consumentenzaken en de Stichting Geschillencommissies voor Beroep en Bedrijf gefuseerd en is de statutaire naam gewijzigd in: De Geschillencommissie.

(Toelichting van ~~24 juni 2015~~ [datum] 2026)

Inhoud

Artikel 1

In deze verordening wordt verstaan onder:

~~a. — SGC: de Stichting Geschillencommissies voor Consumentenzaken;~~

~~b. — SGB: de Stichting Geschillencommissies voor Beroep en Bedrijf;~~

~~e.a.~~ De geschillencommissie: de Geschillencommissie Notariaat, ingesteld en in stand gehouden door de ~~SGC en de SGB~~ Stichting de Geschillencommissie, overeenkomstig ~~hun~~ de statuten;

~~d.b.~~ kantoorklachtenregeling: de schriftelijk of via de website van de notaris aan de cliënt bekend gemaakte regeling die op het kantoor van de notaris geldt voor de behandeling van klachten van cliënten;

~~e.c.~~ notaris: de notaris, genoemd in artikel 1 onder a. van de Wet op het notarisambt alsmede de kandidaat-notaris, genoemd in artikel 1 onder b.,

daaronder begrepen de rechtsvorm waarin deze zijn praktijk uitoefent en het kantoor waarvan hij deel uitmaakt;

f.d. *bestuur*: het bestuur van de KNB, genoemd in artikel 64, eerste lid, Wet op het notarisambt;

g.e. *cliënt*: een afnemer van de diensten van een notaris;

h.f. *klacht*: een geschil over de totstandkoming of de uitvoering van een opdracht aan de notaris, al dan niet vergezeld van een vordering tot schade, en over een door de notaris aan de cliënt verzonden declaratie. Waarbij de hoogte van de declaratie of de schade niet hoger is dan € 10.000 inclusief eventueel verschuldigde BTW;

i.g. *declaratie*: De rekening of het samenstel van rekeningen met betrekking tot de werkzaamheden van de notaris die betrekking hebben op één en hetzelfde dossier;

j.h. *klachten- en geschillenregeling*: de onderhavige verordening.

De klacht kan gaan over de totstandkoming en uitvoering van een opdracht en over de declaratie. Ook is het mogelijk een vordering tot schadevergoeding in te dienen. Deze is gemaximeerd tot € 105.000. Voor het meerdere dat een cliënt wil vorderen, moet deze een actie instellen bij de civiele rechter.

(Toelichting van ~~23 november 2011~~ [datum] 2026)

Artikel 2

De notaris draagt zorg voor een kantoorklachtenregeling.

Een kantoorklachtenregeling moeten de notariskantoren ook al hebben op grond van de klachtenregeling van de Algemene wet bestuursrecht. De KNB stelt daarvoor een model beschikbaar.

(Toelichting van 23 november 2011)

Artikel 3

Als een klacht niet naar tevredenheid van de cliënt is opgelost, verwijst de notaris de cliënt door naar de geschillencommissie.

Artikel 4

Als een cliënt een declaratie van een notaris niet of niet volledig betaalt en de kantoorklachtenregeling heeft niet tot resultaat geleid, kan de notaris zich tot de geschillencommissie wenden voor incasso.

De voorgestelde geschillenregeling biedt notarissen een manier om declaraties te innen. Deze laat buitengerechtelijke incassomaatregelen onverlet. De notaris kan een incassobureau of deurwaarder blijven inschakelen om aanmaningsbrieven te zenden aan niet-betalende cliënten en eventueel een betalingsregeling te treffen. Heeft dit geen effect, dan wendt de notaris zich tot De Geschillencommissie. Consumenten kunnen een bindend-adviesprocedure volgen, als zij bereid zijn een depot ter grootte van het betwiste bedrag te storten bij De Geschillencommissie. De Geschillencommissie betaalt het bij haar in depot gestorte bedrag uit. Is de consument niet bereid een depot te storten, dan doet de commissie uitspraak bij arbitraal vonnis, dat na verkregen verlof van de voorzieningenrechter van de rechtbank ten uitvoer kan worden gelegd. Ook bij zakelijke cliënten doet de commissie uitspraak bij arbitraal vonnis.

(Toelichting van 23 november 2011)

Artikel 5

1. De klachten- en geschillenregeling is van toepassing op de dienstverlening van de notaris. De notaris verwijst voor nadere informatie over deze regeling naar de publiekswaasite van de KNB.
2. Daarnaast is de notaris verplicht om in zijn algemene voorwaarden een regeling op te nemen met betrekking tot aansprakelijkheid, de voorlichting omtrent de financiële gevolgen van zijn dienstverlening en het toepasselijke recht en regelgeving.

De klachten- en geschillenregeling is van toepassing op de dienstverlening van de notaris ongeacht of de notaris dit heeft opgenomen in zijn algemene voorwaarden. De KNB heeft met betrekking tot de in artikel 2 genoemde op te nemen algemene voorwaarden een model gemaakt, dat ter beschikking wordt gesteld aan notarissen op een door de KNB te bepalen wijze., dat ook de goedkeuring van de Consumentenbond heeft.

(Toelichting van ~~24 juni 2015~~ [datum] 2026)

Artikel 6

Het bestuur geeft met betrekking tot de in deze verordening behandelde onderwerpen nadere regels. Deze betreffen in elk geval de wijze waarop het geschil aanhangig wordt gemaakt, de voorwaarden voor bindend advies of arbitrage, klachtengeld en kostenveroordeling, ontvankelijkheid, de samenstelling van de geschillencommissie, de wijze van behandeling, en geheimhouding.

Over het ontwerp van deze nadere regels wordt de ledenraad geraadpleegd. De regels worden zo spoedig mogelijk na vaststelling ter kennis van de Minister van Veiligheid en Justitie gebracht.

De uitwerking wordt gedelegeerd aan het KNB-bestuur. In dit artikel van de verordening worden wel de onderwerpen opgesomd die in elk geval moeten worden geregeld. Wat de toepasselijkheid betreft geldt, dat indien de cliënt een consument is, dat wil zeggen een natuurlijke persoon die niet handelt in de uitoefening van een beroep of bedrijf, de geschillencommissie bij bindend advies beslist, afhankelijk van zijn bereidheid een depot bij De Geschillencommissie te storten. In alle overige gevallen wordt het geschil beslecht door arbitrage.

De commissie bevordert om te beginnen een schikking tussen partijen. De klager is niet ontvankelijk als hij zijn klacht niet bij de notaris heeft ingediend binnen drie maanden nadat hij kennis heeft genomen van het gedrag waarover hij wil klagen. Net als bij de andere geschillencommissies is degene die een geschil aanhangig maakt, een door De Geschillencommissie vastgesteld bedrag aan klachtengeld verschuldigd. Dit bedrag wordt door De Geschillencommissie niet terugbetaald.

Een kostenveroordeling is mogelijk voor het geval de ene, of de andere partij geheel of gedeeltelijk in het gelijk wordt gesteld.

De geschillencommissie bestaat uit een of meer voorzitters die deel uitmaken van de rechterlijke macht, een of meer leden die geacht kunnen worden het perspectief van consumenten te representeren~~een of meer door de Consumentenbond voorgedragen leden~~, een of meer representanten van het bedrijfsleven en een of meer door de KNB als lid voorgedragen notarissen of kandidaat-notarissen. De leden van de commissie, alsmede de aan de commissie verbonden (plaatsvervangend) secretaris en medewerkers, zijn tot geheimhouding verplicht.~~De leden en het secretariaat van de commissie zijn tot geheimhouding verplicht.~~

(Toelichting van [datum] 2026)~~23 november 2011~~)

Artikel 7

Deze verordening kan worden aangehaald als Verordening Klachten- en geschillenregeling.

Artikel 8

Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2013 of zoveel later als de termijn van tien dagen na publicatie in de Staatscourant is verstreken als bedoeld in artikel 91, tweede lid, van de Wet op het notarisambt.

Het is de bedoeling dat de verordening in werking treedt op dezelfde datum dat de huidige regelingen van geschillenbeslechting door de ringvoorzitters en de Algemene wet bestuursrecht vervallen. Naar verwachting is dit 1 juli 2012. De leden van de geschillencommissies zullen tegen die tijd aangewezen moeten zijn en ook het secretariaat moet gereed zijn.

(Toelichting van 23 november 2011)

Vergadernotitie ledenraad

Datum : 11 februari 2026
Agendapunt : 5.c.
Onderwerp : Beleidsregel Integere Beroepsuitoefening
Van : **Ingeborg Braun en Karen Verkerk**

Status : ☐ ter informatie ☒ **ter bespreking** ☐ ter beslissing

---

Voorstel

Toelichting op de herkomst en uitgangspunten van de Beleidsregel Integere Beroepsuitoefening.

Toelichting

Op 10 juli 2013 heeft het bestuur van de KNB de Beleidsregel Integere Beroepsuitoefening uitgevaardigd. Aanleiding voor deze regeling was een situatie waarbij een uit het ambt ontsette notaris partner bleef op zijn kantoor. Hiermee ontstond het beeld dat een ontzetting uit het ambt feitelijk geen effect had en dat gaf een onjuist en ongewenst beeld naar buiten toe.

De KNB heeft regelgevende bevoegdheid en kan haar leden binden aan door haar opgestelde regelgeving. Een regel waarbij het uit het ambt ontsette notarissen werd verboden om in het notariaat werkzaam te zijn viel daarmee niet binnen de bevoegdheid van de KNB. Een verbod voor notarissen om samen te werken met een uit het ambt ontsette notaris behoorde wel tot de mogelijkheden.

De facto betekent een dergelijk verbod dat er een beroepsverbod is ingevoerd voor uit het ambt ontsette notarissen. Een ongelimiteerd beroepsverbod past niet binnen de Nederlandse rechtsstaat en wordt ook gezien als strijdig met de mensenrechten. Hierover is destijds overleg gevoerd met het ministerie van Justitie en Veiligheid waarbij vanuit de zijde van het ministerie is aangegeven dat de minister een ongelimiteerd beroepsverbod niet zou goedkeuren en daarmee de door de KNB uitgevaardigde regel zou vernietigen. Wat wel acceptabel zou zijn was een beroepsverbod dat gelimiteerd was in tijd en waarbij aansluiting zou worden gezocht bij termijnen die in andere beroepsgroepen worden gehanteerd. Daarnaast moest iemand die geraakt werd door dit beroepsverbod altijd de mogelijkheid krijgen om bijzondere omstandigheden aan te voeren op basis waarvan het verbod voor hem of haar onredelijk bezwarend was. Ook die mogelijkheid is verwerkt in de door het bestuur vastgestelde beleidsregel.

Thans doet zich een situatie voor waarin een uit het ambt ontsette notaris meer dan 10 jaar na diens ontzetting weer werkzaam is in het notariaat als kandidaat-notaris. Dit wordt door een deel van het notariaat ervaren als onwenselijk. Bij de invoering van deze regeling was de gedachte dat iemand die 10 jaar niet werkzaam is geweest in het notariaat feitelijk ook niet meer aan de slag zou komen. De huidige arbeidsmarkt is dusdanig dat die gedachte minder logisch is en dat dit dus mogelijk vaker voor zal komen. Er zijn totaal zo'n 20 oud-notarissen die onder deze regeling vallen waarin bij een zestal de termijn van 10 jaar is verlopen.

De situatie roept een aantal vragen op:

1. Hoe kan worden voorkomen dat de betreffende persoon weer dezelfde fouten maakt als waarvoor de ontzetting destijds is opgelegd?

Dit is in de basis niet mogelijk. De notaris die heeft besloten deze persoon als kandidaat-notaris in dienst te nemen heeft naar de mening van de KNB wel een zwaardere plicht om erop toe te zijn dat dezelfde fouten niet weer gemaakt (kunnen) worden. Evenwel geldt in ons rechtstelsel dat iemand die zijn straf heeft ondergaan opnieuw een kans verdient en niet tot in de oneindigheid met eerdere fouten geconfronteerd hoeft te worden.

2. Kan de betreffende persoon waarnemen?

Als de betreffende kandidaat-notaris weer aan de benoembaarheidseisen voldoet (21-uurseis) dan is een benoeming tot waarnemer weer mogelijk. Dit geldt zowel voor de vakantie en ziekte (lichte) waarneming als voor de vacature (zware) waarneming. Ook hiervoor geldt dat de notaris die zich laat waarnemen door deze persoon een zwaardere plicht heeft om te beoordelen of het wenselijk is dat deze persoon waarneemt. Voor de zware waarneming geldt dat deze geschiedt met een grotere verantwoordelijkheid voor de voorzitter van de Kamer voor het Notariaat en vaak met advies van de KNB. De KNB zal in deze gevallen aan de voorzitter van de Kamer voor het Notariaat het verleden van de betreffende persoon meegeven ter overweging.

3. Kan de betreffende persoon weer benoemd worden tot notaris?

De wet sluit dit niet expliciet uit. Bij de benoeming tot notaris geldt dat de Commissie van Deskundigen, de Commissie Toegang Notariaat, de KNB en het BFT advies moeten uitbrengen. Hierin worden alle omstandigheden meegewogen. Ook de omstandigheid die iemand eerder is ontzet. De ervaring leert dat iemand die eerder ontzet is niet meer in aanmerking komt voor benoeming tot notaris. Feitelijk is de kans dat iemand die eerder ontzet is weer benoemd wordt, zeer klein.

Conclusie

De Beleidsregel Integere Beroepsuitoefening bevat op dit moment het best haalbare resultaat. Dat laat onverlet dat het bestuur van de KNB het in de basis – uitzonderingen daargelaten – onwenselijk vindt dat wordt samengewerkt met uit het ambt ontzette notarissen. Dit ongeacht de vraag hoe lang geleden de ontzetting heeft plaatsgevonden. Oorspronkelijk was ook de gedachte dat iemand die 10 jaar niet in het notariaat werkzaam is geweest, feitelijk zo ver van de praktijk af zou staan dat terugkomen vrijwel onmogelijk zou zijn. In de huidige arbeidsmarkt lijkt dit – in ieder geval in de situatie die heeft geleid tot het opstellen van deze notitie – anders te liggen. Het bestuur is van mening dat notarissen die willen gaan samenwerking met een uit het ambt ontzette notaris een hele gedegen en zorgvuldige afweging zouden moeten maken waarbij uiteindelijk de rechtsbescherming en de rechtszekerheid voorop moeten staan.

KNB-Jaarplan 2026

Tekstversie 0.3
08-01-2026

Voorwoord

De afgelopen jaren is het gevoel van onveiligheid gegroeid door de oorlog in Oekraïne en de daarmee gepaard gaande hybride strijd tussen de geopolitieke grootmachten die ook andere Europese landen raakt. Denk bijvoorbeeld aan de sterk toegenomen cybercriminaliteit, maar ook aan buitenlandse inmenging in onze politiek en maatschappij, direct en indirect. De rechtstaat zoals wij die lange tijd kenden staat steeds meer onder druk en de vraag is wat dat op termijn betekent voor de rol en positie van de notaris in onze maatschappij en de juridische afspraken zoals de notaris die vastlegt in een notariële akte.

Digitalisering speelt in veel ontwikkelingen een grote rol. Aan de ene kant biedt digitalisering veel kansen om ons werk te verbeteren en efficiënter te maken. Tegelijkertijd zijn digitale systemen kwetsbaar. Niet alleen door cybercriminaliteit, maar ook door de positie van zogenoemde Big Tech bedrijven. Hun invloed is groot en met hun groeiende kapitaal groeit hun machtspositie exponentieel. Wat doet dat met de onafhankelijke en onpartijdige positie van de notaris? Steeds vaker klinkt daarom de roep om digitaal autonoom te worden. De KNB bereidt het notariaat daarop voor. De digitaliseringsagenda van de KNB is daarom ook komend jaar weer ambitieus.

Die ambitie is ook nodig vanwege de demografische ontwikkelingen in het notariaat. Al enige jaren loopt het aantal notarissen langzaam terug (van 1.252 op 1 januari 2021 naar 1.181 op 1 januari 2026). Daartegenover staat een groei van het aantal toegevoegd notarissen van 215 in 2021 naar 263 begin 2026. Het aantal kandidaat-notarissen steeg in diezelfde periode van 1.900 naar 2.126. De KNB doet met haar programma futurepro(o)f veel om jonge mensen te werven en te behouden voor het notariaat. De verwachting is dat vanaf 2030 de totale beroepsbevolking terugloopt. Het notariaat zal dan alternatieve wegen moeten zien te vinden om de notariële dienstverlening kwalitatief en kwantitatief op peil te houden. Verregaande digitalisering van repetitieve werkzaamheden is daarbij onontkoombaar.

Dit voorjaar verschijnt het rapport van onderzoeksbureau Pro Facto over de toegang tot het notariaat voor mensen die in onze sector willen werken, maar daarbij de nodige drempels over moeten. Uit eigen onderzoek weten we dat hier winst te behalen valt. De KNB is daarom dan ook benieuwd naar de bevindingen van Pro Facto. Wij hopen dat dat rapport helpt om onze langgekoesterde wijzigingen van de Wet op het notarisambt nu door te voeren.

Barbara van Kampen

Voorzitter

Hans Kuijpers

Algemeen directeur

Inleiding

Dit jaarplan is een concretisering van de Strategische Agenda Notariaat 2026-2028. Daarin staat de lange termijn koers van de KNB voor de uitvoering van haar missie en visie. Het notariaat in Nederland heeft als missie om consumenten en ondernemers rechtszekerheid en rechtsbescherming te bieden. Vooral in tijden waarin allerlei (digitale) ontwikkelingen consumenten onzeker kunnen maken, waardoor zij begeleiding nodig hebben om zich in de maatschappij te redden en hun positie veilig te stellen of waarin ondernemers zaken moeten doen en daarbij tegen nieuwe en andere juridische uitdagingen aanlopen. Het notariaat moet daarom toegankelijk zijn én blijven voor iedereen, fysiek én digitaal. Dat is een van de belangrijkste opgaven voor het notariaat en de KNB en de basis voor het programma 'Toegang tot het recht'.

Dit jaarplan is – net als vorig jaar – onderverdeeld in vier relevante en voor het notariaat herkenbare hoofdstukken, te weten

- Kwaliteitsbevordering
- future pro(o)f
- belangenbehartiging en communicatie en
- ondersteuning beroepsgroep.

Binnen deze thema's zijn verschillende onderliggende doelstellingen geformuleerd die de KNB in 2026 wil realiseren. Sommige daarvan zijn terugkerende doelstellingen uit het jaarplan 2025, omdat realisatie daarvan langer duurt dan één jaar. Andere doelstellingen zijn nieuw. Een ding hebben ze gemeen, ze dragen allemaal bij aan de continuïteit van een gezond, veilig en betrouwbaar notariaat.

1. Kwaliteitsbevordering

De KNB heeft tot wettelijke taak de kwaliteit van de beroepsgroep te bevorderen en daar waar mogelijk te verbeteren. Een kwalitatief hoogstaand notariaat is nodig om goede rechtsbescherming te bieden aan consumenten en bedrijven, zowel op papier als digitaal. Die kwaliteit moet constant in het oog gehouden worden en dat maakt dat dit een speerpunt is van het beleid van de KNB. Bovengenoemde bevordering en verbetering kunnen worden bereikt door de beroepsgroep te ondersteunen bij het gebruik van nieuwe technologieën. Vanuit kwaliteitsbevordering onderzoekt en beoordeelt de KNB wat er juridisch en maatschappelijk nodig is en welke juridische voorwaarden gesteld moeten worden aan het gebruik van (nieuwe) digitale middelen. Voor 2026 zijn de volgende speerpunten geformuleerd voor Kwaliteitsbevordering.

1.1 Digitaal passeren

In de werkagenda van de KNB neemt digitalisering een steeds grote plek in. Digitale registraties als het CTR en CDR en de centrale digitale toegang tot diverse externe registraties via het centrale ICT-platform vormen al jaren een vertrouwde digitale basis voor de dagelijkse werkzaamheden van notariskantoren. Een substantiële vergroting van de digitalisering van die werkprocessen is de mogelijkheid om akten digitaal te passeren en de informatie uit de digitale akte eenvoudig digitaal te verstrekken aan belanghebbenden. Sinds begin 2024 is die wettelijke mogelijkheid er voor de digitale oprichting van een BV (DOBV). De KNB zet zich sindsdien in om het wettelijk mogelijk te maken alle akten digitaal te passeren: digitaal op kantoor of digitaal met de cliënt(en) op afstand. De KNB verwacht dat daarmee veel efficiencywinst behaald kan worden die de oplopende werkdruk in het notariaat kan beperken.

Doelstelling 2026:

- Aanpassing van de Wet op het notarisambt, zodat het juridisch mogelijk wordt om alle notariële data digitaal te verwerken, op te slaan en akten die daaruit voortvloeien digitaal te passeren.
- Stimuleren van het gebruik van meer digitale toepassingen op notariskantoren, zodanig dat uiteindelijk de totstandkoming van een notariële akte volledig digitaal kan verlopen waarna uitsluitend de akte eventueel nog op papier wordt geprint en ondertekend.

1.2 Kunstmatige intelligentie (AI)

Kunstmatige intelligentie (AI) heeft de afgelopen 3 jaar een enorme vlucht genomen, vooral voor praktische toepassingen. De mogelijkheden lijken legio en AI kan een belangrijke bijdrage leveren aan het opvangen van de afname van het aantal arbeidskrachten in de komende jaren. Tegelijkertijd kan AI een (grote) inbreuk betekenen op de privacy van mensen en daarmee op de geheimhoudingsplicht van de notaris. De KNB heeft in 2025 onderzoek gedaan naar de juridische (on)mogelijkheden van AI in het notariaat en daarvoor een handreiking (AI-weegschaal) opgesteld en gepubliceerd op NotarisNet (vanaf 6 januari 2026 is NotarisNet opgegaan in de vernieuwde website www.knb.nl). In 2026 volgen meer adviezen, maar ook praktische toepassingen en verkenningen.

Doelstelling 2026:

- In 2025 is de kennisbank AI opgezet, die in 2026 verder verrijkt wordt met advisering en richtsnoeren rondom verantwoord AI-gebruik. Een voorbeeld daarvan is de zogenoemde AI-weegschaal waarmee de KNB de beroepsgroep wil ondersteunen en stimuleren bij het verhogen van de AI-geletterdheid.

1.3 Digitalisering van identificatie, authenticatie en ondertekening

Op 20 mei 2024 is de Europese verordening over digitale identiteiten (eIDAS-verordening) in werking getreden. Deze verordening biedt de kaders voor de invoering en het gebruik van digitale identiteiten in de Europese Unie. Daarbij krijgt de burger met een digitale identiteit de beschikking over digitale machtigingen en bevoegdheden. Gegevens die het notariaat levert en waar ze gebruik van maakt in de dienstverlening. De lidstaten zijn volgens deze verordening verplicht om alle burgers en ingezetenen uiterlijk in 2026 ten minste één EU-portemonnee (wallet) voor een digitale identiteit aan te bieden. De wallet is een mobiele app waarmee gebruikers zich kunnen identificeren bij openbare en private (online)diensten en organisaties in heel Europa, ook bij notarissen. Daarnaast kunnen gebruikers andere digitale documenten opslaan, presenteren en delen, zoals diploma's of treinkaartjes. Ook kunnen zij hiermee documenten elektronisch ondertekenen of verzegelen. De Nederlandse regering heeft echter aangegeven meer tijd nodig te hebben voor de introductie van de wallet.

De invoering van een Europese wallet betekent dat het notariaat zijn juridische kennis moet combineren met digitale bewijskunde. Immers, voor het correct identificeren van cliënten moet je weten wat digitale bewijzen waard zijn, hoe je ze valideert en wat digitaal verantwoord handelen betekent. De KNB is een eigen eIDAS-programma gestart om te onderzoeken welke gevolgen de nieuwe Europese en nationale digitaliseringswetgeving rond eIDAS 2 heeft voor het notariaat. Het doel is tijdig zicht te krijgen op verplichtingen én kansen, zodat rechtszekerheid en rechtsbescherming ook in een digitale context kunnen worden geborgd. Hiervoor wil de KNB in 2026 een visie opstellen. De beoogde visie schetst niet alleen een inspirerend toekomstbeeld, maar biedt ook richting en kaders voor hoe de KNB het notariaat de komende jaren zal ondersteunen, vertegenwoordigen en de kwaliteit zal borgen.

Doelstelling 2026:

- De KNB wil in 2026 zicht krijgen op de verplichtingen én kansen van de EU-wallet, zodat rechtszekerheid en rechtsbescherming ook in een digitale context van het notariaat kunnen worden geborgd.

1.4 Herijken peerreviews

De peerreviews zijn sinds de invoering een vorm van horizontaal toezicht waarbij notarieel juridische professionals bij elkaar in de keuken kijken om werkprocessen structureel te bespreken en te verbeteren. Elk kantoor wordt eens in de drie jaar bezocht. De uitvoeringswijze van de peerreviews zijn constant aan veranderingen onderhevig om deze actueel en uitdagend te houden. In 2025 heeft het Bureau Financieel Toezicht (BFT) onderzoek gedaan naar de wijze waarop het toezicht van het BFT op het

notariaat efficiënter en effectiever kan worden ingevuld. Omdat de peerreviews aanvullend zijn op het toezicht van het BFT zullen de peerreviews worden herijkt.

Doelstellingen 2026:

- De KNB verkent samen met het BFT hoe het (financieel) toezicht op het notariaat kan worden geoptimaliseerd en zet hiermee stappen naar het modern toezicht in de 21ste eeuw. Deze verkenning werd verwacht in 2025, maar loopt door naar 2026. Tegelijkertijd onderzoekt de KNB zelfstandig hoe de audits kunnen blijven aansluiten bij de wens van de praktijk en de maatschappij.

1.5 Kenniscentrum notariaat

De afdeling Praktijkzaken van de KNB beantwoordt vragen van leden van de KNB over notariële regelgeving, de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft), de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en fraudepreventie. Om te kunnen beoordelen of en zo ja, welke consequenties de vele maatschappelijke en technologische ontwikkelingen hebben voor het notariaat doet de KNB regelmatig onderzoek in de notariële praktijk. Daarnaast leveren de juristen binnen deze afdeling de juridische inhoud voor de belangenbehartiging door de KNB. Dit kenniscentrum voor het notariaat is in 2025 verder uitgebreid en aangevuld om de basis te verstevigen. Het kenniscentrum zoekt bij verschillende werkzaamheden regelmatig de samenwerking met de notariële specialistenverenigingen.

Notarissen, toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen hebben een permanente educatieplicht. De KNB organiseert daarom gedurende het hele jaar diverse cursussen en andersoortige bijeenkomsten waarmee zij hun kennis op peil kunnen houden, zo ook in 2026. In toenemende mate gaat de aandacht ook uit naar cursussen en andersoortige bijeenkomsten voor medewerkers van notariskantoren, vooral op het gebied van digitalisering. Medewerkers hebben immers bij uitstek te maken met de digitalisering van allerlei werkprocessen. Hoewel medewerkers geen lid zijn van de KNB is het wel van belang dat ook hun (digitale) kennis en vaardigheden op peil blijven.

Doelstellingen 2026:

- Voldoende medewerkers in het notariaat zijn in staat voor het notariaat relevante (digitale) ontwikkelingen te volgen en hun vaardigheden daarop aan te passen.
- Vergroten gebruik digitale middelen bij notariële dienstverlening.

1.6 Beroepsopleiding

In 2026 wordt de beroepsopleiding verder geprofessionaliseerd. De oude opleiding loopt komende zomer ten einde. Vanaf september 2026 is de vernieuwde beroepsopleiding volledig operationeel met zes lopende cohorten en ongeveer 320 deelnemende kandidaat-notarissen. Deelnemers hechten veel waarde aan actieve betrokkenheid van hun eigen kantoorbegeleiders. Daarom wordt ook daar komend jaar veel energie in gestoken. Daarnaast worden masterclasses inhoudelijk doorontwikkeld en gekoppeld aan actuele thema's zoals digitalisering, AI, cybersecurity, ondernemerschap en samenwerking met ketenpartners.

De nieuwe beroepsopleiding sluit beter aan bij de dagelijkse praktijk van de kandidaat-notaris. De opleiding richt zich op het werk, de vragen en de professionele ontwikkeling van kandidaat-notarissen en ondersteunt hen bij het zorgvuldig en met vertrouwen uitoefenen van het notariële vak. Daarbij houdt de KNB, in samenwerking met de academische wereld, voortdurend oog voor voldoende juridisch inhoudelijke verdieping.

Doelstellingen 2026:

- Vergroten van de waardering voor de beroepsopleiding door het onderwijs verder te richten op de praktijk van de kandidaat-notaris.
- Vernieuwen van de masterclasses voor een goede aansluiting op belangrijke actuele en toekomstige thema's binnen het notariaat.
- Verder vergroten van de betrokkenheid van begeleiders bij de bijeenkomsten van de beroepsopleiding.

1.7 Meten-Weten-Informereren

De KNB heeft in het verleden onder meer onderzoek gedaan naar het type klanten die een notariskantoor kan hebben. Dit om notarissen te ondersteunen bij het bepalen van de wijze waarop zij die het beste kunnen benaderen. Dit onderzoek uit 2019 zal in 2026 herhaald worden om te zien of er wijzigingen zijn. Daarnaast wil de KNB in 2026 aan alle kantoren een dashboard ter beschikking stellen met daarin relevante informatie voor hun praktijk. Deze informatie moet de notaris in staat stellen om zijn kantoor effectiever en efficiënter in te richten en zo data gericht te kunnen werken.

Doelstellingen 2026:

- In 2026 heeft de KNB een goed beeld van de huidige situatie rond digitale vaardigheid van notarissen en de mate waarin de dienstverlening digitaal kan worden afgenomen. Zij maakt daarvoor ook een analyse van hulpmiddelen in de markt en de (potentiële) toepassing ervan in het notariaat.
- In 2026 heeft de KNB door een marktonderzoek een goed beeld van de klantbehoefte (burgers en bedrijven), zowel inhoudelijk als in welke vorm van dienstverlening.
- In 2026 maakt de KNB managementinformatie voor kantoren beschikbaar zodat zij meer datagericht kunnen werken.

1.8 Samenwerking met derden

In de praktijk werken veel notariskantoren samen met partijen van buiten het notariaat. Die samenwerking kan bijdragen aan inhoudelijk correctere dienstverlening en verwijzingen naar het notariaat voor notariële vraagstukken. Niet altijd is echter duidelijk of en hoe commerciële derden voldoen aan voorwaarden die voorkomen dat de onafhankelijke en onpartijdige positie van de notaris en/of de notariële geheimhouding in het geding is. De KNB wil dat verbeteren en gaat de mogelijkheden daarvoor in 2026 onderzoeken.

Doelstelling 2026:

- Onderzoek doen naar de samenwerking van het notariaat met commerciële derde dienstverleners (ook wel intermediairs genoemd) en onder welke voorwaarden.

2. Futurepro(o)f

Demografische ontwikkelingen in Nederland, maar die in het notariaat in het bijzonder, dwingen de KNB en individuele notariskantoren goed na te denken over de continuïteit van de notariële dienstverlening in de toekomst. Het programma futurepro(o)f, dat hiervoor in 2020 in het leven is geroepen, heeft de afgelopen jaren zijn vruchten (deels) afgeworpen.

1.1 In- en uitstroom

Vooral de activiteiten gericht op het werven van jonge mensen is succesvol. Met gerichte mediacampagnes (de 'Trots-' en 'De momentcampagne') heeft de KNB de veelzijdigheid en aantrekkelijkheid van het notariële vak onder de aandacht gebracht van jongeren via diverse communicatiekanalen, waaronder diverse social media. Daarnaast is veel tijd en energie gestoken in fysieke activiteiten zoals voorlichtingsactiviteiten op universiteiten en hogescholen. Het aantal studenten dat de afgelopen jaren is afgestudeerd in notarieel recht is toegenomen van 125 in 2019 naar 190 in 2023. Ruim 95 procent daarvan is vervolgens aan het werk gegaan in het notariaat. Uit onderzoek van de KNB blijkt verder dat de uitstroom van jong talent hardnekkig is en blijft, maar ook steeds eerder begint. Belangrijke oorzaken daarvoor zijn werkdruk, gebrek aan autonomie, arbeidsvoorwaarden en angst voor het tuchtrecht. Zaken waar de KNB niet zoveel invloed op heeft. Het afgelopen jaar heeft de KNB haar wervingsactiviteiten uitgebreid naar opleidingen HBO-rechten. Dit zal zij in 2026 voortzetten.

Ook in 2026 zal de KNB vanuit het team Futurepro(o)f de nodige activiteiten ontwikkelen en organiseren voor (jonge) kandidaat-notarissen. Dat doet zij samen met KNB-jong, de vernieuwde versie van de commissie kandidaat-notarissen. De KNB hecht veel waarde aan enthousiaste (jonge) kandidaat-notarissen die tijd en energie steken in elkaar en in activiteiten om kandidaat-notarissen elkaar te laten ontmoeten, kennis en ervaringen te laten delen en plezier te maken. Daarbij krijgen kandidaat-notarissen van kleine(re) kantoren extra aandacht, omdat voor hen de (gevoelde) drempel om hieraan deel te nemen soms net iets hoger is.

Doelstellingen 2026:

- Verhogen instroom jonge (kandidaat-)notarissen door voorlichtingsactiviteiten bij notarieel recht-opleidingen (WO) en HBO-rechten.
- In 2026 voert de KNB een bekendheidscampagne uit om het inzicht te vergroten van het werk van de notaris in het maatschappelijk leven ('De notaris was hier').
- Versterken netwerk en zichtbaarheid jonge kandidaten.

1.2 Ondernemerschap

In 2024 is de KNB begonnen met kantoorbezoeken waarbij samen met de notaris bekeken wordt welke mogelijkheden er zijn om samen te werken of samen te gaan met andere kantoren of om een opvolger te vinden. De KNB gaat hier in 2026 mee door. Ook wil de KNB vanaf 2026 extra aandacht besteden aan de aantrekkelijkheid van het ondernemerschap. Veel jonge kandidaten twijfelen of ze wel notaris willen worden, vaak zonder dat ze daarbij een goed en volledig beeld hebben wat dit inhoudt. Juist voor die

groep wil de KNB een programma ontwikkelen waarin alle aspecten van de ondernemingskant van de notaris aan de orde komen; niet alleen om beter en weloverwogen een besluit te kunnen nemen of ze wel of niet notaris willen worden, maar ook om een beter inzicht te krijgen in de rol als werkgever.

Doelstellingen 2026:

- Uitvoering van het plan van aanpak rondom opvolging notarissen en continuïteit van notariële dienstverlening.
- Ontwikkeling plan van aanpak 2e helft stageperiode over ondernemerschap.

Op termijn loopt de totale (juridische) beroepsbevolking terug, zo blijkt uit cijfers van het CBS. Het notariaat zal daarom alternatieve wegen moeten zien te vinden om de notariële dienstverlening kwalitatief en kwantitatief op peil te houden. Verregaande digitalisering van repetitieve werkzaamheden is daarbij wenselijk en noodzakelijk, zodat de professionals zich (nog) meer kunnen richten op de voorlichting van de cliënten en de inhoudelijke kwaliteit van het vak

3. Belangenbehartiging en communicatie

Belangrijke uitgangspunten voor de belangenbehartiging en communicatie van de KNB zijn de maatschappelijke positie van het notariaat. De notaris is de vraagbaak en juridisch adviseur waar consumenten en ondernemers laagdrempelig en snel terecht kunnen voor alle belangrijke momenten in hun (zakelijke) leven, van geboorte tot (zelfs na) de dood. De notaris richt zich daarbij op diensten waarbij een maatschappelijke toegevoegde waarde geleverd wordt.

3.1 Lobby

De maatschappelijke rol en betekenis van het notariaat zijn echter niet altijd en voor iedereen even vanzelfsprekend. Dat betekent dat de KNB veel aandacht besteedt aan belangenbehartiging, lobby en communicatie. Vanuit een maatschappelijk belang maakt de KNB de rol en betekenis van de notaris zichtbaar en bespreekbaar bij allerlei organisaties waarmee het notariaat te maken heeft in zijn dagelijkse werk. Te denken valt daarbij aan de politiek (zowel in Den Haag als in Brussel), verschillende ministeries en uitvoeringsorganisaties zoals het Kadaster, de Belastingdienst en Kamer van Koophandel. Ook met koepelorganisaties van partijen als banken, advocaten, makelaars en accountants onderhoudt de KNB veelvuldig en intensief contact.

Essentieel voor de belangenbehartiging en communicatie is de betrokkenheid van en draagvlak bij de leden. Zo beantwoorden (oud-)leden de vragen die gesteld worden via de Notaristelefoon en doet KNB regelmatig een beroep op de leden om deel te nemen aan een project- of klankbordgroep of inbreng te leveren als juridisch specialist. De notariële specialistenverenigingen spelen daarbij een belangrijke rol. De KNB verzorgt voor een aantal van hen niet alleen het verenigingsmanagement, maar betreft hen ook actief bij inhoudelijke standpuntbepalingen op rechtsgebieden.

Doelstellingen 2026:

- Het nauwgezet volgen van alle relevante parlementaire en politieke ontwikkelingen in Den Haag en Brussel.
- Intensiveren van de relatie met de belangrijkste ketenpartners van de KNB.
- Het wettelijk mogelijk maken om meer typen notariële akten digitaal tot stand te laten komen.
- Het wettelijk mogelijk maken dat de geheimhoudingsplicht voor notarissen onderling kan worden doorbroken, zodat zij elkaar kunnen waarschuwen voor malafide personen.
- Het wettelijk mogelijk maken van centraal digitaal aandeelhoudersregister (CAHR, waarmee het notariaat beter kan bijdragen aan het voorkomen van ondermijning, fraude en witwassen.

De KNB is lid van de Europese koepelorganisatie van Latijnse notariaten, de CNUE (Council of the Notariats of the European Union) en de wereldorganisatie van Latijnse notariaten, de UINL (Union Internacional del Notariado Latino). In CNUE-verband lobbyt de KNB – samen met collega koepelorganisaties uit de andere lidstaten – op Europese wet- en regelgeving die relevant is voor het notariaat, zoals de Europese Company Law,

het 28th regime en de nieuwe AML-verordening. Ook wisselt de KNB kennis en ervaring uit met collega koepelorganisaties, niet alleen op juridisch vlak, maar ook op digitaal terrein.

De komende jaren timmert de KNB internationaal extra aan de weg. In 2026 is de KNB inkomend voorzitter van de CNUE en in 2027 voorzitter. Hiervoor zal de KNB verschillende extra activiteiten organiseren en internationale notariële thema's ook in Nederland onder de aandacht brengen van diverse relevante partijen. De KNB heeft voor belangenbehartiging voor 2026 de volgende doelstellingen geformuleerd.

Doelstellingen 2026:

- Versterken netwerk van Europese notariaten.
- Versterken van de rol en positie van leden die actief zijn in CNUE-werkgroepen.
- Verder voorbereiden op het voorzitterschap van de CNUE.

3.2 Zichtbaarheid notariaat

De KNB is er ook voor de zichtbaarheid van het notariaat bij de cliënten van de notaris, on- en offline. De KNB verstrekt inhoudelijke en procedurele kennis over notariële dienstverlening via websites als [notaris.nl](https://www.notaris.nl), diverse sociale media, brochures die verspreid worden via notariskantoren en de NotarisTelefoon, de telefonische vraagbaak voor algemene vragen over het werk van de notaris.

Doelstelling 2026:

- In 2026 wordt het consumentenplatform [notaris.nl](https://www.notaris.nl) technisch en inhoudelijk vernieuwd waardoor informatie en interactie met burgers en bedrijven mee kan bewegen met de veranderende maatschappelijke informatiebehoefte.

3.3 Toegang tot het recht

Het notariaat moet toegankelijk zijn én blijven voor iedereen, fysiek én digitaal. Dat is een van de belangrijkste opgaven voor het notariaat en de KNB. Ook voor minder draagkrachtigen, mensen die de taal niet machtig zijn of mensen die anderszins moeilijk kunnen meekomen in de huidige maatschappij moet de notaris bereikbaar zijn. Daarnaast wordt de aansluiting tussen de juridische wereld en de individuele persoonlijke wereld steeds complexer. Samengestelde gezinnen, maar ook de platformeconomie en innovatieve samenwerking, vragen om maatregelen van het notariaat.

Voor een deel van de Nederlandse bevolking is de notaris niet (voldoende) toegankelijk. Terwijl het juist ook voor deze mensen van belang kan zijn juridisch advies te krijgen of zaken goed te laten vastleggen. De KNB ontwikkelt daarom instrumenten om notarissen te helpen bij het verbeteren en in stand houden van de toegang tot het recht. Ook vindt de KNB dat de financiering van (een deel van de) notariële dienstverlening voor mensen met financiële beperkingen onder de rechtsbijstand zou moeten vallen.

De KNB is een aantal jaren geleden de samenwerking gestart met andere juridische hulpverleners, zoals het Juridisch Loket, schuldhulpverlening, sociaal raadslieden en

rechtswinkels. De KNB wil op die manier notariële kennis van deze instellingen vergroten en zo de toegang tot notariële dienstverlening laagdrempeliger maken.

Doelstellingen 2026:

- Sociale notariële dienstverlening voor minder vermogenden moet worden ondergebracht bij de Raad van de Rechtsbijstand.
- Ontwikkelen en uitrollen van instrumenten om notarissen te helpen bij het verbeteren en in stand houden van de toegang tot het recht.
- Ondersteunen van andere juridische hulpverleners bij het toegankelijker maken van notariële dienstverlening.
- Vervolgonderzoek naar de economische meerwaarde van notariële dienstverlening.

4. Ondersteuning beroepsgroep

Digitalisering neemt een steeds prominentere plek in onze maatschappij in en daarmee ook binnen het recht. Technologische ontwikkelingen volgen elkaar razendsnel op en hebben een grote invloed op zowel het dagelijks leven van individuele mensen als op het functioneren van de maatschappij als geheel. Digitalisering biedt daarbij veel kansen, maar vormt ook de nodige bedreigingen. Gezien de aard, de snelheid en omvang van digitalisering is het ondoenlijk voor individuele notariskantoren om alle veranderingen door digitalisering te volgen, goed te beoordelen en op een passende wijze te gebruiken in hun eigen notariële praktijk. Door effectief samen te werken, inkoopvoordeel te bewerkstelligen en uniformiteit te realiseren op bepaalde diensten en processen houdt de KNB het notariaat ook in de toekomst digitaal toegankelijk.

In 2026 werkt de KNB samen met de notariële softwareleveranciers (NSL's) aan een dienstenportfolio waar innovaties in de markt tijdig voor notariskantoren beschikbaar komen en aansluiten op de NSL's via het Kantoor-As-A-Service (KAAS) concept van de KNB. In 2025 heeft de KNB met de NSL's een samenwerkingsovereenkomst gesloten waarin jaarlijks afspraken gemaakt worden hoe zij samen snel innovaties op de kantoren beschikbaar kunnen maken en hoe zij samen optrekken in communicatie om kennis en vaardigheden te ontwikkelen binnen het notariaat. De eerste plannen uit deze samenwerkingsovereenkomst zijn de afgelopen periode opgesteld. In 2026 is het jaarplan voor het eerst mede tot stand gekomen met de NSL's.

De KNB heeft afgelopen jaar ook veel gesprekken gevoerd met leden, beleidsmakers, ketenpartners en leveranciers binnen het notariaat. Daarbij legt de KNB de focus op adoptie van digitale middelen en de poortwachtersondersteuning, zoals afgesproken tijdens de Strategiedag Notariaat in februari 2025. De KNB krijgt uit deze onderzoekslijn steeds meer beeld bij een goede middelenmix in de ondersteuning van de beroepsgroep. Daar waar kantoren niet voldoende in staat zijn om bepaalde kennis te vergaren of administratie te doen wil de KNB ondersteuning kunnen bieden aan die kantoren. Dat doet zij met een aanvullend concept: het Backoffice-As-A-Service (BAAS) concept. Een concept waarbij kantoren met ondersteuningsvraagstukken gebruik kunnen maken van centraal georganiseerde dienstverlening en expertise. Zo worden in 2026 nieuwe plannen uitgerold voor de poortwachtersondersteuning en de notariële private Cloud.

4.1 Digitaal notariaat

De continuïteit van de notariële dienstverlening zal de komende jaren steeds verder onder druk komen te staan door de vergrijzing en een afname van het aantal arbeidskrachten. Om de dienstverlening op zijn minst op peil te houden moet het notariaat efficiënter gaan werken door verregaande digitalisering, waarbij AI naar verwachting een belangrijke rol zal spelen. Datzelfde geldt voor de komst van een Europese digitale identiteit (EU-wallet). Digitalisering brengt echter ook risico's met zich mee. Toegenomen cybercriminaliteit en geopolitieke ontwikkelingen dwingen gebruikers steeds zorgvuldiger met data om te gaan. Dat geldt in het bijzonder voor het notariaat dat een geheimhoudingsplicht kent. Betrouwbare, veilige en efficiënte uitwisseling en

opslag van notariële data vragen daarom om goede cybersecuritymaatregelen en een onafhankelijke Cloud omgeving.

Gezien deze ontwikkelingen ligt de focus van de digitale agenda van de KNB voor de komende jaren op de gezamenlijke ontwikkeling en toepassing van digitale middelen.

Hier zet de KNB in 2026 in op 4 strategische programma's:

1. AI: veilig gebruik van AI.
2. Digitale notariële diensten: stimuleren gebruik van digitale middelen en ondersteuning bij de poortwachtersrol.
3. eIDAS 2.0: omzetten van deze Europese verordening naar praktische, veilige en bruikbare oplossingen in het notariaat.
4. Notariële Private Cloud: een eigen Cloud omgeving ontwikkelen in samenspraak met het notariaat en haar partners om in de toekomst veilig en betrouwbaar (dossier-)gegevens op te slaan in de Nederlandse Cloud.

Doelstellingen 2026:

- De KNB ontwikkelt en stimuleert samen met de NSL's specifieke AI-oplossingen waarbij notariële geheimhouding en praktische toepassing gewaarborgd is.
- De KNB onderzoekt in 2026 hoe zij kan bijdragen aan verdere vereenvoudiging van werkprocessen op notariskantoren die het proces van digitaal passeren kunnen vereenvoudigen.
- De KNB maakt in 2026 een visie over hoe het gebruik van de nieuwe Europese identiteit zo kunnen worden geïmplementeerd dat notariële dienstverlening en data beschikbaar en beschermd blijft.
- De KNB ontwikkelt in de loop van 2026 in samenspraak met de NSL's en systeembeheerders in het notariaat een concept voor een private Cloud omgeving voor het notariaat, die geheimhouding en dataveiligheid binnen Nederland moet garanderen. Dit faciliteert de dossieromgeving van kantoren en AI-integraties.

4.2 Digitale ondersteuning poortwachtersfunctie

De beroepsgroep heeft in de laatste jaren steeds meer taken gekregen met betrekking tot uitoefening van de poortwachtersfunctie. De onderzoeken die een notaris in dit kader moet uitvoeren worden steeds omvangrijker en ingewikkelder. De KNB heeft hiervoor de laatste jaren stappenplannen opgesteld en hierover adviezen gegeven. De KNB heeft in 2025 onderzocht welke mogelijkheden er zijn om de beroepsgroep hierbij verder te ondersteunen. Door informatie makkelijker beschikbaar te maken wordt de notaris ondersteund in de invulling van deze taak. Hierbij wordt ook toegewerkt naar het Europese antiwitwaspakket (AML) dat per 10 juli 2027 moet zijn geïmplementeerd. Deze ondersteuning wordt geïncorporeerd in het KAAS/BAAS concept, waarvan in 2025 is onderzocht wat de mogelijkheden zijn. Met de centrale poortwachters assistent zal de KNB via het KAAS concept een verdere stap zetten in de samenwerking die de KNB medio 2025 is aangegaan met de NSL's. De KNB is hiermee in staat om gezamenlijke oplossingen te organiseren voor de hele beroepsgroep, maar met behoud van de individuele vrijheid van het ondernemerschap van de notaris. Het moet een aanjager zijn om de lokale ontwikkelingen beschikbaar te stellen aan collega's. De KNB wil bestaande systemen bundelen en blijven voorlopen met technologische ontwikkelingen die het werk

efficiënter, betrouwbaarder en beter aangesloten houden op de ketenpartners en de maatschappij. De producten en diensten die de KNB ontwikkelt worden altijd voor het hele notariaat gemaakt en beschikbaar gehouden. De toevoeging van de focus 'as a service' betekent dat kantoren in staat zijn om nieuwe diensten en producten direct in te zetten zodra deze beschikbaar zijn.

Stapsgewijs is hierbij een dienst beschikbaar die kantoren efficiënt digitaal ondersteunt voor een goede analyse over (rechts-)personen en objecten. Naast de technologie-ondersteuning zal de KNB ook een kenniscentrum inrichten en uitbouwen voor allerlei vragen en voor afstemming over de poortwachtersrol van het notariaat. Dat doet zij met medewerking van het BFT, technologie partners en andere kennishouders. Leden en medewerkers in het notariaat kunnen online terecht bij het kenniscentrum met hun juridische, praktische en technische vragen.

Doelstellingen 2026:

- Eind 2026 kan het notariaat beschikken over de persoons assistent, rechtspersoon assistent en object assistent voor geautomatiseerd, geïntegreerd en efficiënt opvragen van informatie om het Wwft-proces te stroomlijnen.
- In 2026 kunnen notarissen Wwft-dossiers centraal opslaan bij de KNB, volgens een vaste taxonomie en met waarborging van de notariële geheimhouding, zodat veilige duurzame opslag en archivering niet afhankelijk is van één leverancier, én er één bron is voor verschillende leveranciers voor bijvoorbeeld notariële software en een Wwft-tool.
- De KNB onderzoekt in 2026 op welke wijze een hit/no-hit registratie rondom dienstweigeringen ingericht kan worden en voert een pilot uit als er geen blokkerende randvoorwaarden gesignaleerd worden.
- De KNB en de notariële softwareleveranciers faciliteren met het ipaas-platform de orkestratie bij het opvragen en klaarzetten van informatie in het kader van Wwft en rechercheprocessen. Deze verloopt geautomatiseerd en geïntegreerd via een poortwachtersservice als onderdeel van het BAAS-KAAS concept met naadloze integratie in de NSL-pakketten.
- De KNB stelt in 2026 een kenniscentrum beschikbaar met medewerking van het BFT, technologie partners en andere kennishouders voor allerlei vragen en afstemming rondom de poortwachtersrol binnen het notariaat. Leden en medewerkers in het notariaat kunnen hier online terecht met hun juridische, praktische en technische vragen.
- In de eerste helft van 2026 krijgt het notariaat via de KNB en de notariële softwareleveranciers weer toegang tot het UBO-register bij de KvK.
- In 2026 wordt verder onderzocht wat de impact is van de uitwerking van het AML-pakket op het notariaat en hoe de KNB het notariaat daarbij kan ondersteunen.

4.3 Vereenvoudigen processen

De verdere ontwikkeling van centrale digitale notariële diensten moet ook bijdragen aan het vereenvoudigen van processen op notariskantoren. De digitale opslag van akten en andere documenten moet een besparing voor de kantoren opleveren en bijdragen aan een efficiëntere organisatie. Na de digitale akte en de Digitale Opslag Onderhandse

Stukken (DOOS) onderzoekt de KNB in 2026 hoe zij kan bijdragen aan verdere vereenvoudiging van werkprocessen op notariskantoren. Denk hierbij aan het vereenvoudigen van informatie-uitwisseling met ketenpartners zoals de Belastingdienst, het Kadaster, de KVK en banken, maar ook door het digitaliseren van repeterende, handmatige werkzaamheden.

Doelstellingen 2026:

- De KNB onderzoekt in 2026 in samenwerking met de Belastingdienst de haalbaarheid van de uitwisseling van gevalideerde data uit de Verklaring van Erfrecht, ter vervanging van de huidige pdf-inzending, met als doel de datakwaliteit te vergroten en het notariaat te voorzien van eenvoudige aangiftesoftware schenk- en erfbelasting.
- In 2026 zorgt de KNB ervoor dat gegevens over leden toegankelijk zijn op passende wijze voor wie een gerechtvaardigd belang bij heeft via een koppelvlak met de Basisregistratie Notariaat (BRN). Dit met adequate waarborging van de privacy van leden.
- Onderzoek bij kantoren naar hun werkprocessen en best practices op dit moment.
- Onderzoek naar de beste ondersteuning vanuit de KNB die leidt tot de grootste adoptie van digitale oplossingen in het notariaat.

4.4 Innovatiehub met NSL's

In 2024 heeft de KNB met haar leden diverse sessies georganiseerd over toekomstige digitale ontwikkelingen, met de vraag welke ondersteuning de KNB kan bieden aan haar leden bij het toepassen van die ontwikkelingen in de notariële praktijk. Het is ondoenlijk voor individuele notariskantoren om alle veranderingen door digitalisering te volgen, goed te beoordelen en op een passende wijze te gebruiken in hun eigen notariële praktijk. Een centrale ondersteuning van een digitaal notariaat wordt door de leden van de KNB dan ook breed onderschreven. De KNB wil en kan kantoren daarbij helpen en zij doet dat in toenemende mate in samenwerking met de NSL's. De KNB stimuleert en faciliteert de NSL's daarbij via een zogenoemde innovatiehub. Voor 2026 ligt de focus op het implementeren van inmiddels beschikbare digitale diensten en services. Ook wil de KNB met de NSL's de informatie-uitwisseling tussen cliënten en notariskantoren én tussen notariskantoren en ketenpartners verbeteren. Ze ontwikkelen samen efficiënte oplossingen en diensten zoals een datagenerator en een concept mijn-omgeving.

Doelstellingen 2026:

- In 2026 leveren de KNB en de NSL's een algemene service op die notariskantoren (vanuit het NSL-pakket) in staat stellen (concept) akten automatisch te controleren en te verifiëren met andere bronnen.
- De KNB stelt in samenwerking met haar leden, ketenpartners en de NSL's een weerbaarheidsplan op om crisissituaties en calamiteiten het hoofd te kunnen bieden.
- De KNB heeft in nauwe samenwerking met haar partners in 2026 een plan van aanpak gereed voor de implementatie van één of meerdere documentgenerator(en) om op uniforme wijze gestructureerde vastlegging en uitwisseling van data mogelijk te maken.

- Alle notarissen hebben in de eerste helft van 2026 via het NSL-pakket de beschikking over een algemene digitale ondertekenstraat voor onderhandse stukken en digitale (cliënt-)afschriften. Vanaf het tweede kwartaal in 2026 kunnen, geïntegreerd met het NSL-pakket, onderhandse stukken digitaal worden ondertekend en opgeslagen in de opslaglocatie DOOS.
- In het eerste kwartaal van 2026 wordt de bestaande digitale ondertekenstraat uitgebreid met de mogelijkheid om cliënten zonder fysieke of gelijktijdige aanwezigheid van de notaris digitaal onderhandse stukken te laten ondertekenen.
- Consumenten en ondernemers kunnen eind 2026 de beschikking hebben over een uniforme 'notariële mijn omgeving', met integraties met de NSL's, waarin zij kunnen communiceren met de notaris, Wwft-informatie kunnen aanreiken, digitale notariële diensten kunnen uitvoeren/gebruiken en op verzoek notariële documenten en persoonlijke data kunnen inzien.
- In de loop van 2026 is het programma IAM (identity access management) 100% afgerond en aangesloten op de dan bestaande systemen, applicaties en websites van de KNB. Leden en stakeholders kunnen vanaf dat moment eenduidig met een middel toegang krijgen tot de systemen, applicaties en websites van de KNB. De leden zijn via een selfserviceconcept in staat zelf rechten toe te kennen en in te trekken voor medewerkers van hun kantoor.
- De KNB heeft in nauwe samenwerking met NSL's en eventueel andere partners in de loop van 2026 een plan van aanpak gereed voor de implementatie van een of meerdere documentgenerator(en) die in staat is/zijn om op uniforme wijze gestructureerde data om te zetten in notariële producten waar de handmatige verwerking fors mee naar beneden gaat.

4.5 Digitale weerbaarheid

In 2025 is de uitrol van de Gedragscode Informatiebeveiliging Notariaat (GIN) afgerond. Hiermee is de basis gelegd voor de digitale weerbaarheid op notariskantoren. Digitale ontwikkelingen gaan echter hard en cybercriminaliteit neemt hand over hand toe. Het is noodzakelijk dat de KNB en notariskantoren hun digitale beveiliging de komende jaren goed op peil houden en blijven verbeteren. In 2026 wordt de GIN daarom uitgebreid met AI en opslag in de Cloud. Weerbaarheid staat in de nabije toekomst verder onder druk door quantum computing. Wat vandaag digitaal veilig opgeslagen lijkt kan morgen met deze ontwikkeling compleet onveilig worden. De KNB zal om die reden in 2026 starten met een passend kader en bijbehorende maatregelen op het gebied van post quantum encryptie.

Doelstellingen 2026:

- In 2026 beschikt de KNB over een positief stimulerend controlemechanisme waarmee de naleving van de gedragscode door notariskantoren jaarlijks kan worden geëvalueerd en bijgestuurd.
- In de loop van 2026 voldoet de KNB aan een aantal informatiebeveiligingsstandaarden: ISO27001 (certificering), NIS2, BIO2 en het normenkader Belastingdienst-KNB, zoals vastgelegd in hun convenant.

- De KNB komt met een uitgebreidere versie van de GIN. Hierin wordt de actualiteit rondom o.a. AI, Cloud en NIS2 verwerkt, inclusief de ondersteuning en informatie vanuit het bureau op deze onderwerpen.
- Ter beheersing van toekomstige risico's met betrekking tot quantum computing ontwikkelt de KNB in 2026 een beleidskader en passende maatregelen.

Portefeuilleverdeling bestuur

Barbara van Kampen, voorzitter

- Algemene zaken
- Belangenbehartiging en communicatie

Jan Janssens, plaatsvervangend voorzitter

- Digitalisering
- Belangenbehartiging en communicatie

Jeroen Prinsen, penningmeester

- Financiën
- Pensioen

Ingeborg Braun, lid

- Kwaliteitsbevordering (WNA)
- Toegang tot het recht
- Pensioen

Yves Pierre Vrijhof, lid

- Futurepro(o)f (beroepsopleiding notariaat)
- Digitalisering

Karen Verkerk, lid

- Internationaal
- Futurepro(o)f (beroepsopleiding notariaat)
- Kwaliteitsbevordering
- Pensioen

Vacature, lid

- Futurepro(o)f (beroepsopleiding notariaat)
- Toegang tot het recht

Strategische Agenda Notariaat 2026-2028

Inleiding

De Strategische Agenda Notariaat 2026-2028 is een vooruitblik van de KNB op ontwikkelingen waarmee het notariaat de komende drie jaar te maken krijgt. Deze agenda wordt jaarlijks aangepast en schuift zodoende elk jaar een jaar op in de tijd. Op basis van de strategische agenda stelt de KNB een jaarplan op waarin zij concrete activiteiten beschrijft die de KNB in dat jaar wil ondernemen. Dit sluit ook aan bij de wijze waarop de KNB haar planning en control cyclus heeft ingericht.

Strategische context notariaat

De stip op de horizon en de missie van de KNB zijn gegevens die voor langere tijd vastliggen en waar de jaarlijkse aanpassing van de strategie aan getoetst moet blijven worden. Het notariaat in Nederland heeft als missie om consumenten en ondernemers rechtszekerheid en rechtsbescherming te bieden. Vooral in tijden waarin allerlei (digitale) ontwikkelingen consumenten onzeker kunnen maken, waardoor zij begeleiding nodig hebben om zich in de maatschappij te redden en hun positie veilig te stellen of waarin ondernemers zaken moeten doen en daarbij tegen nieuwe en andere juridische uitdagingen aanlopen.

Om over een langere tijd de koers te kunnen bepalen én vasthouden heeft de KNB in 2018 de Strategische Context Notariaat (SCN) ontwikkeld. Dit document schetst het grotere maatschappelijke speelveld waarin het notariaat acteert. De SCN fungeert als overkoepelend narratief voor de meerjarenstrategie. De SCN werpt licht op de kansen en uitdagingen waarmee beroepsbeoefenaren zich geconfronteerd zien in vier overkoepelende lange termijn trends op strategisch niveau:

1. **Veiligheid en onzekerheid in de wereld:** of het nu gaat over een pandemie, vluchtelingenstromen of het groeiend aantal conflicten in de wereld, mensen hebben behoefte aan zekerheid. De notaris is één van de instituties die zekerheid biedt.
2. **Dolende overheid:** de overheid biedt burgers en bedrijven houvast, een richtsnoer en voorspelbaarheid. Althans zo zou dat moeten zijn. In roerige tijden verandert de overheid niet alleen regelmatig van koers, ze toont zich ook niet altijd een betrouwbare en voorspelbare partner in haar rol van voorwaardenscheppend orgaan richting het notariaat.
3. **Veranderende samenleving:** na de ontzuiling zijn we beland in een postmoderne samenleving waarin vele vormen van samen leven mogelijk zijn. Ook deze trend raakt het notariaat waar het gaat om het bieden van rechtszekerheid aan hen die daarom vragen.
4. **Technologie wordt leidend:** dit lijkt een open deur maar is dat allerminst. Technologie en digitalisering hebben namelijk twee kanten. Enerzijds biedt slimme technologie en gebruik van data het notariaat strategische kansen. Anderzijds kunnen ook niet-notariële spelers -of overheden- zich met behulp van dezelfde technologieën ontpoppen als geduchte concurrenten.

Kernwaarden

Bij het verschaffen van rechtsbescherming handelt het notariaat vanuit een aantal kernwaarden. Het notariaat is onafhankelijk, onpartijdig, integer en handelt vanuit publieke verantwoordelijkheid. De KNB ondersteunt de beroepsgroep met tal van diensten en projecten om notarissen in staat te stellen de consument rechtszekerheid en rechtsbescherming te bieden met

de kernwaarden als uitgangspunt. Bij elk project of initiatief dat de KNB start, moet men zich dan ook afvragen hoe dit project kan bijdragen aan deze doelstelling. Dit is uiteraard niet nieuw: afgelopen jaren zijn tal van initiatieven en projecten gestart die voldoen aan deze uitgangspunten.

Thema's en programma's

In de basis zijn de relevante onderwerpen onder te brengen in een aantal thema's:

1. Maatschappelijke relevantie
2. Toegang tot het recht
3. Aantrekkelijkheid van het ambt

Hierdoor heen lopen vier grotere programma's binnen de KNB die op elk van deze thema's betrekking hebben: future pro(o)f, digitalisering, modernisering Wna en het notariaat als (data)bron. Onderdelen van deze programma's komen terug in elk thema.

Ook voor innovatie geldt dat dit in elk thema terugkomt. De beroepsgroep moet zich blijven ontwikkelen en vernieuwen om te voldoen aan de wensen en eisen die maatschappij aan het notariaat stelt. Het is daarbij onmogelijk om te wachten totdat nieuwe technieken en andere ontwikkelingen zich volledig uitgekristalliseerd hebben. Om mee te ontwikkelen moet de beroepsgroep vooroplopen en een goed en duidelijk beeld hebben van de ontwikkelingen die gaan komen.

1. Maatschappelijke relevantie

De notaris staat midden in de maatschappij. De consument wil van nature zekerheid en wil zich veilig voelen en de ondernemer wil veilig en verantwoord kunnen ondernemen. De notaris speelt daar een belangrijke rol in door de rechtszekerheid en rechtsbescherming die hij biedt.

Weerbaarheid wordt een steeds belangrijker thema in onze maatschappij. De geopolitieke situatie maakt dat een gevoel van onzekerheid en onduidelijkheid toeneemt en het nog belangrijker wordt dat gegevens van consumenten en bedrijven goed beschermd en veilig zijn. Het notariaat neemt hierbij een sleutelpositie in. Als onafhankelijke en onpartijdige juridische deskundigen en vertrouwenspersoon kan de notaris bij uitstek hierbij een gidsfunctie vervullen bij het behouden van de rechtsbescherming.

Door verschillende ontwikkelingen in de maatschappij is informatie steeds meer en sneller voorhanden. De consument wordt steeds digitaal vaardiger en kan steeds meer informatie zelf vinden. De vraag blijft altijd of de informatie die de consument vindt, betrouwbaar en daadwerkelijk toepasbaar is. De notaris komt hier in beeld om de consument terzijde te staan en daar waar mogelijk de informatie te verifiëren en aan te vullen. Met de komst van zogeheten elektronische *wallets* waarin de consument en de ondernemer veel van de voor hem relevante gegevens kan inzien en eventueel ook kan verstrekken aan derden, wordt geverifieerde data steeds belangrijker. De rol die de notaris hierin kan spelen geeft hem ook in een veranderende maatschappij een sleutelrol.

De notaris is de vraagbaak en de juridisch adviseur op de hoek waar consumenten en ondernemers laagdrempelig en snel terecht kunnen met alle gebeurtenissen in hun (zakelijke) leven die hen bezighouden. De notaris richt zich daarbij op diensten waarbij een maatschappelijke toegevoegde waarde geleverd wordt.

In deze maatschappij is het relevant dat de notaris ook steeds meer de mogelijkheid biedt en kan bieden tot digitale dienstverlening. Geen verplichting, maar voor de consument en de ondernemer die dat wil wel een mogelijkheid. De drempels in de wet die dergelijke dienstverlening nu onmogelijk maken moeten worden opgeheven. Een digitale akte moet net als bij het oprichten van een BV, op alle rechtsgebieden een mogelijkheid worden. Ook hier met behoud van de rol van de notaris in het rechtsverkeer en alle waarborgen die daarbij horen. De rechtsbescherming van de consument en een veilig ondernemersklimaat in combinatie met die van andere belanghebbenden en de maatschappij als geheel is wat telt. De rol van het notariaat zal met dat maatschappelijke doel voor ogen behouden en mogelijk zelfs uitgebreid moeten worden. Daar waar mogelijk moet de maatschappelijke rol en relevantie van de notaris voor het voetlicht worden gebracht.

Hier kunnen nieuwe technieken de notaris helpen. De notaris moet kennis dragen en kunnen werken met dezelfde (digitale) middelen die de basis vormen voor de kennis van de consument en ondernemer, maar moet beter zijn in het gebruik daarvan. Technieken als AI worden steeds belangrijker en gaan steeds meer onderdeel uitmaken van het dagelijks leven. Het gebruik hiervan op een goede en zorgvuldige wijze kan een kans zijn voor het notariaat om betere rechtsbescherming te bieden en de consument en ondernemer op een goede en gewenste wijze te bedienen. Het testen van deze technieken is dus van belang zodat zij daar waar mogelijk toegepast kunnen gaan worden in het notariaat.

2. Toegang tot het recht

Voor een goede rechtsbedeling en adequate rechtsbescherming is het van belang dat consument en ondernemer op zoveel mogelijk manieren toegang hebben tot het recht en daarmee ook tot de notaris. Het is nodig dat bekend is waarvoor men bij een notaris terecht kan en wat een bezoek aan de notaris kan opleveren. Dit geldt niet alleen voor de directe gevolgen zoals het feit dat zaken goed vastgelegd zijn en wensen goed kunnen worden uitgevoerd. Dit geldt ook voor de indirecte gevolgen: Een bezoek aan de notaris heeft een preventieve werking. Afspraken zijn duidelijk waardoor rechtszaken en onnodige kosten kunnen worden voorkomen. Als de ondernemer, maar ook de consument deze waarde (h)erkennen en ervaren zal een bezoek aan de notaris niet meer worden ervaren als een verplichting maar wordt dit een behoefte. Bijvoorbeeld de toename van het aantal akten in het familierecht, zoals eerder geschetst, duidt er al op dat veel consumenten de weg naar de notaris weten te vinden.

De KNB ontwikkelt tal van initiatieven zoals communicatiecampagnes om de notaris hierbij te ondersteunen, maar uiteindelijk is het de notaris waarmee het eerste contact wordt gelegd en heeft diegene die de cliënt zijn toegevoegde waarde kan laten ervaren. Dit betekent dat de notaris de consument en ondernemer in begrijpelijke taal adviseert en aansluit bij hun respectievelijke belevingswereld. In het programma future pr(o)of wordt ruim aandacht besteed aan de vaardigheden die een beroepsbeoefenaar nodig heeft. Naast extra aandacht hiervoor in de (vernieuwde) beroepsopleiding wordt ook met de hogleraren besproken hoe hier meer aandacht aan kan worden besteed tijdens het volgen van de studie notarieel recht. De mogelijkheden en onmogelijkheden van rechtzoekende om ingewikkelde juridische materie te begrijpen speelt hierbij een belangrijke rol. De samenwerking van de KNB met bijvoorbeeld Steffie.nl is hiervan een voorbeeld. Dit is een initiatief waarbij onderwerpen in eenvoudige taal worden uitgelegd en mensen voor wie het lastig is om ingewikkelde zaken te begrijpen, worden geholpen in het vinden

van de juiste dienstverlening. Ook zal op verschillende manieren in de digitale informatiebehoefte van cliënten moeten worden voorzien. Daar waar deze tot op heden vooral fysiek van aard is, kunnen digitale middelen helpen om een deel van de consument beter aan te sluiten. Een deel van de ondernemers zal dit ook zo ervaren omdat digitale hulpmiddelen naast goed informatievoorziening tijd kan besparen zonder dat dit afdoet aan de zorgvuldigheid en kwaliteit van de notariële dienstverlening. De wijze waarop gebruik kan worden gemaakt van digitale middelen moet worden uitgebreid. Hier past een uitbreiding van het aantal akten dat ook digitaal gepasseerd kan worden goed bij.

Een deel van de consumenten heeft onvoldoende (financiële) middelen om toegang te krijgen tot de notaris, terwijl zij wel ondersteuning van de notaris kunnen gebruiken. Een passende regeling voor deze consumenten draagt bij aan toegang tot het recht. Dit zal in de modernisering van de Wna worden meegenomen. Voor wat de overige (notariële) regelgeving betreft zal ook bekeken moeten worden hoe deze kan bijdragen aan een toegankelijker notariaat. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan meer ruimte voor de notaris om buiten zijn plaats van vestiging werkzaamheden te verrichten om zo dicht bij de consument te staan.

Het blijft verder van belang dat er figuurlijk op iedere hoek van de straat een notaris fysiek bereikbaar is. Er zijn regio's in Nederland waar de notariële dienstverlening verschaalt en waar 'witte vlekken' dreigen te ontstaan. De KNB onderneemt acties om die plekken opnieuw in te vullen en notarissen te helpen bij het vinden van opvolgers zodat de toegang tot de notariële dienstverlening gewaarborgd wordt. Naast het vinden van opvolgers, zal de KNB daarom inzetten op het gebruik van nieuwe technieken en het anders inrichten van het werkproces van de notaris om een kwalitatieve hoogwaardige dienstverlening te waarborgen.

3. Aantrekkelijkheid van het ambt

Toegang tot de notaris wordt ook gewaarborgd doordat in het notariaat voldoende mensen werkzaam zijn die rechtsbescherming kunnen bieden. Dit moet gezien het maatschappelijk belang van het notariaat gaan om de mensen met de beste kennis en kunde op juridisch gebied. Eén van de doelen van het programma future pro(o)f is om mensen te behouden voor het notariaat en het notariaat voor jonge generaties aantrekkelijk te houden. Hierbij wordt ook de nadruk gelegd op het aantrekken van geschikte mensen uit aanpalende beroepsgroepen en bijvoorbeeld mensen die in eerste instantie niet gekozen hebben voor de notariële richting tijdens de (HBO)-rechtenstudie. Notarissen hebben hier een rol in door het aanbieden van een aantrekkelijk werkklimaat. Zo wordt gegarandeerd dat er ook in de toekomst voldoende beroepsbeoefenaren en (notariële) medewerkers beschikbaar blijven die voldoende geëquipeerd zijn voor de veranderingen die op de maatschappij in zijn algemeenheid en het notariaat in het bijzonder afkomen.

De KNB telde op 1 januari dit jaar 3.570 leden. Dat zijn er 54 meer dan een jaar eerder. De groei komt voornamelijk door de toename van het aantal kandidaat-notarissen. Het aantal notarissen nam afgelopen jaar wederom af. De afgelopen jaren nam het aantal notarissen gestaag af. Op 1 januari waren er 1.181 notarissen, 16 minder dan een jaar eerder. In 2022 waren er nog 1238 notarissen. Daar staat tegenover dat het aantal kandidaat-notarissen toe blijft nemen: van 2063 vorig jaar naar 2126 dit jaar. Ook het aantal toegevoegd notarissen neemt jaarlijks toe en komt nu uit op 263. Waar het aantal leden blijft toenemen, daar neemt het aantal notariskantoren langzaam af. Dit jaar zijn er 860 kantoren, terwijl dat er in 2022 nog 912 waren. Bijna de helft van het huidige aantal kantoren betreft eenmanskantoren: kantoren met slechts één notaris.

Recente ontwikkelingen

Notarissen hebben in 2025 een recordaantal akten gepasseerd: 2.005.071. Dat zijn er net iets meer dan het vorige recordjaar; in 2021 kwam het notariaat tot 2.000.292 akten. Ten opzichte van 2024 zijn er vorig jaar 7 procent meer akten gepasseerd. Daar staat tegenover dat de afgelopen jaren het aantal notarissen gestaag afnam. Op 1 januari waren er 1.181 notarissen, 16 minder dan een jaar eerder. In 2022 waren er nog 1.238 notarissen. Het aantal kandidaat-notarissen blijft toenemen: van 2.063 vorig jaar naar 2.126 dit jaar. Ook het aantal toegevoegd notarissen neemt jaarlijks toe en komt nu uit op 263. Om de toegenomen werkdruk in het notariaat te verlichten zet de KNB in op verdergaande digitalisering van diverse werkprocessen.

Veel regels (zowel in de Wna als in de WWFT en andere regelgeving) worden als knellend en beperkend ervaren. Het doel is om zoveel mogelijk beperkende regels af te schaffen of te veranderen om daarmee de aantrekkelijkheid van het beroep te vergroten. Hierbij mag nooit uit het oog verloren worden dat bepaalde regels en beperkingen nodig zijn om de notaris de juiste rechtsbescherming te laten bieden binnen de maatschappij met behoud van de notariële kernwaarden. Deze onafhankelijke, onpartijdige en integere beroepsbeoefenaar moet en mag vertrouwd worden. Het is dan niet juist als bij voorhand wordt aangenomen dat als iets niet loopt zoals gewenst, dat het dan wel de fout van de notaris zal zijn. Dat wil uiteraard niet zeggen dat als de notaris een fout maakt, dat hij of zij hier niet op aangesproken kan worden. Er moet een juiste balans zijn die voor de beroepsgroep (en niet per se voor de individuele beroepsbeoefenaar) ondersteunend is. De KNB zal ervoor ijveren om zoveel mogelijk beperkende en knellende regelgeving te laten verdwijnen en hiertoe ook concrete (tekst)voorstellen doen. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan het moderniseren van benoemingsvereisten tot notaris of waarnemer. Het WODC heeft in 2025 onderzoek gedaan naar de toegang tot het notariaat voor mensen die daarin werkzaam willen zijn. De uitkomsten worden in het eerste kwartaal van 2026 verwacht. De KNB hoopt dat dit rapport haar wens tot aanpassing van de Wna ondersteunt.

Digitalisering kan – mits op een juiste manier toegepast – het beroep ook aantrekkelijker maken. Administratieve processen kunnen worden gestroomlijnd en digitale systemen kunnen de notaris en zijn medewerkers helpen bij de invulling van de (poortwachters)taken bij het verlenen van de rechtsbescherming aan de consument. Deze systemen zouden mogelijk centraal door de KNB kunnen worden gefaciliteerd waarmee een betere informatiepositie voor het gehele notariaat kan ontstaan. De KNB zal tal van diensten ontwikkelen die de notaris kunnen ondersteunen in de vorm van een backoffice as a service (BAAS) of Kantoor as a service (KAAS). Waar kan het notariaat en de kantoororganisatie van de notaris worden ontzorgd en ondersteund? Digitalisering kan kortom gebruikt worden om de notaris te ontzorgen en daarmee het beroep aantrekkelijker te maken. Bedacht moet uiteraard worden dat het notariële werk bij uitstek mensenwerk is. In een steeds meer gedigitaliseerde wereld blijft de menselijke behoefte aan persoonlijk contact bestaan, vooral voor mensen die minder digitaal vaardig zijn. Door deze middelen daarin te zetten waar het nuttig is kan de beroepsbeoefenaar doen wat hij het liefste doet en het beste kan: persoonlijk contact hebben met mensen en hen juridisch bijstaan bij alle belangrijke levensgebeurtenissen.

Europese context

Steeds meer regelgeving komt vanuit de Europese Unie. Zo kwamen er regels voor het inrichten van een digitaal passeerproces en de ontwikkeling van een digitale akte en voor het gebruik van allerlei nieuwe technologieën zoals AI. Daarmee is de Europese Unie een aanjager van innovatieve processen. Het is dan ook van belang dat de KNB in Brussel de belangen van het notariaat zo goed mogelijk neer zet. Zo kan vroegtijdig worden gesignaleerd welke consequenties voorstellen vanuit Europa hebben voor de rechtsbescherming van de consument in Europa in het algemeen en in Nederland in het bijzonder. De KNB heeft in Europa een stevige voet aan de grond via haar betrokkenheid bij de het samenwerkingsverband van Europese notariaten (CNUE). In 2027 zal Nederland het voorzitterschap op zich nemen. Het is van belang om in de aanloop hiernaar toe de huidige actieve rol die de KNB in Europa vervult, te behouden en verder uit te breiden.

Prioritering door middel van onderzoek

De ontwikkelingen op de drie eerdergenoemde hoofdthema's zijn zeer divers. De KNB is beperkt in mensen en middelen en kan daarom niet alles oppakken wat in deze thema's speelt. Prioritering is dus noodzakelijk. Onderzoeken kunnen daarbij behulpzaam zijn. Daarbij gaat het om zowel eenmalige als doorlopende onderzoeken. De te onderzoeken onderwerpen of de daarbij behorende specifieke dossiers kunnen in de loop der jaren door (maatschappelijke) wijzigingen veranderen of een andere prioriteit krijgen. Op basis van het huidige speelveld is een aantal onderwerpen te benoemen waarover nadere informatie nodig is om elk jaar de focus te kunnen bepalen. In de matrix hieronder zijn deze onderwerpen weergegeven in combinatie met de verschillende onderzoeken die hierop betrekking hebben:

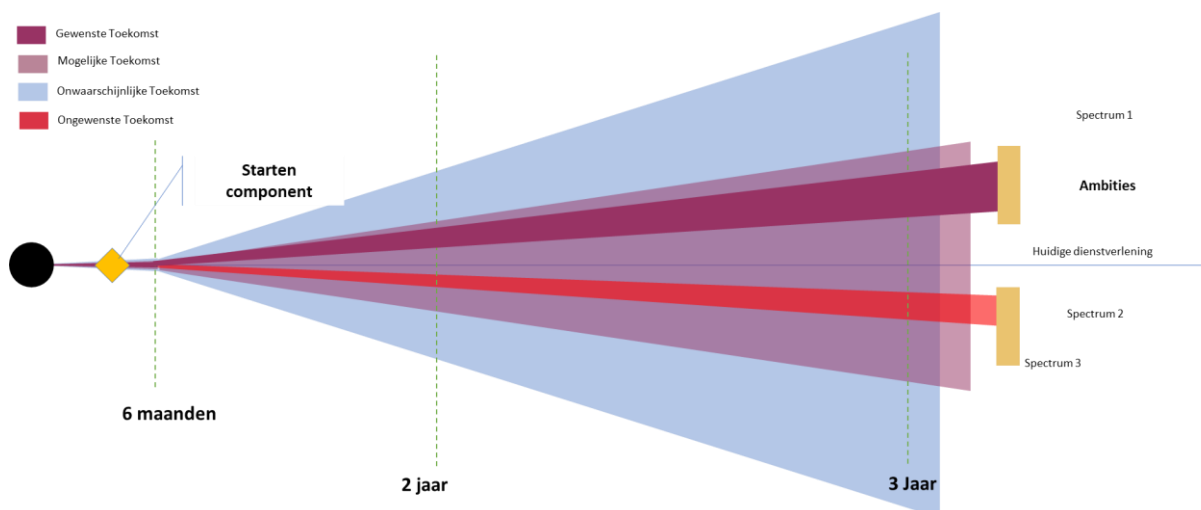
Inhoud
Lobbyplan in het hart van de KNB
Politiek
WODC-onderzoek toegang tot het recht I en II
Hill onderzoek naar digitalisering
Digitalisering
Stakeholders analyse digitalisering
NSL's roadmaps
Gartner onderzoek naar digitale ontwikkelingen
0 meting digitalisering notariskantoren
Behoeften binnen notariskantoren om te digitaliseren
Het notariaat
Ledentevredenheid
Demografie notariaat
Benchmark arbeidsvoorwaarden
Analyse KNB info
De burger
Consumentenbehoeften

Reviews van notariskantoren (klanttevredenheid)
Duurzame ontwikkelingsdoelen rond veiligheid en rechtvaardigheid/sterkte publieke diensten.
Bronnenonderzoek
CNUE, Polpo, Fednot, ECH, HDN, NVM, V&J etc.

De informatie uit deze onderzoeken is vanuit de verschillende invalshoeken relevant voor het notariaat. Door deze informatie samen te brengen kan de beroepsgroep ontzorgd worden en wordt de beroepsgroep ondersteund om op een gewenste en passende manier rechtsbescherming te bieden aan consumenten en ondernemers. Gelijktijdig wordt notariële data beschermd.

Lange termijn doelstellingen

De strategie moet het notariaat uiteindelijk leiden naar een gewenste streep op de horizon. Het doel van de strategie is om een gewenste situatie te creëren waarin het notariaat een nog belangrijkere rol speelt bij de rechtsbescherming in de maatschappij.

In zijn algemeenheid kunnen per thema zoals omschreven in deze strategie een aantal concrete doelen worden gezet voor het jaar 2030. Gedurende de komende jaren zullen de jaarplannen van de KNB concreet laten zien hoe de in een jaar te ondernemen acties bijdragen aan het uiteindelijke doel. Daarnaast zal de strategie bij veranderende omstandigheden aangepast worden met telkens deze lange termijn doelen in gedachte.

Op basis van de hiervoor genoemde lange termijn doelstelling uit de strategische context notariaat worden elk jaar in het jaarplan de concrete stappen opgenomen die uiteindelijk moeten leiden tot het behalen van deze doelstellingen.

Tot slot

De consument ervaart dat de wereld verandert en dit maakt de consument onzeker. Ook voor ondernemers geldt dat zij te maken krijgen met klanten die andere (digitale) eisen stellen, wat invloed heeft op hun werkprocessen en de wijze waarop zij hun onderneming organiseren en inrichten. Is alles wel goed (juridisch) geregeld? Wat is het gevolg voor zijn positie van allerlei (digitale) ontwikkelingen? De notaris kan hierin consument en ondernemer helpen en bij de hand nemen, zodat zij dezelfde rechtsbescherming blijft genieten. Door aansluiting te houden in een sterk veranderende maatschappij behoudt de notaris zijn maatschappelijke relevantie en kan deze onafhankelijke, onpartijdige en integere beroepsbeoefenaar zijn cliënten met raad en daad terzijde staan. De toegang tot het recht wordt gewaarborgd met alle zorgvuldigheids- en kwaliteitseisen die daaraan gesteld moeten worden.

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Concept-notulen
ledenraadsvergadering
19 november 2025

Concept-notulen van de vergadering van de ledenraad van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie, gehouden in Hotel Van der Valk te Houten op woensdag 19 november 2025, aanvang 13:37 uur.

Aanwezig:

- namens de Ring Amsterdam:	mevrouw mr. Stefanie Walthaus-Holdgrün en mevrouw mr. Selie Leeuwenkamp
- namens de Ring Den Haag:	de heer mr. Mathijs Tacken en de heer mr. Antal DeWitte
- namens de Ring Gelderland:	de heer mr. John Wijnmaalen en de heer mr. Niek Snelting
- namens de Ring Limburg:	mevrouw mr. Anna Nauta
- namens de Ring Midden-Nederland:	de heer mr. Nadir Trabelsi en mevrouw mr. Anne Schrama
- namens de Ring Noord-Holland:	mevrouw mr. Annette Klein Wassink en de heer mr. Maarten Oostermeyer
- namens de Ring Noord-Nederland:	de heer mr. Mark Jan Bolt en de heer mr. Cor van Dijk
- namens de Ring Oost-Brabant:	mevrouw mr. Anthonine Arts-Zetteler en de heer mr. Mike Nanninga
- namens de Ring Overijssel:	de heer mr. Ronald Brinkman en mevrouw mr. Kelly Heuver
- namens de Ring Rotterdam:	de heer mr. Lucas Louwerier en mevrouw mr. Saskia Mos-van Gool
- namens de Ring Zeeland/West-Brabant:	de heer mr. Guus Goerée en mevrouw mr. Monique Rombouts

Voorts zijn aanwezig:

- de heer mr. Guido Tjadens, voorzitter;
- namens bestuur: mevrouw mr. Barbara van Kampen, de heer mr. Jeroen Prinsen, mevrouw mr. Isabelle Cox, mevrouw mr. Ingeborg Braun, de heer mr. Jan Janssens en mevrouw mr. Karen Verkerk;
- namens het bureau van de KNB: de heer mr. Willem Geselschap, de heer Hans Kuijpers, de heer Hens Meengs en de heer Robin Perik;
- secretaris ledenraad: mevrouw Marleen de Vette;
- toehoorder: KNB: de heer mr. Yves Vrijhof, mevrouw Michelle Gezang, de heer Jochem van Laar en mevrouw Mary van Wensveen;
- notulist: mevrouw Julie van Horn.

Afwezig (m.k.): mevrouw mr. Iris Hoogendam.

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering, heet de aanwezigen welkom en doet enkele mededelingen:

- De voorzitter stelt de toehoorders voor.
- In de Ring Amsterdam is Stefanie Walthaus benoemd als lid van het Ringbestuur en als Ringafgevaardigde naar de ledenraad. Selie Leeuwenkamp vervangt Guido Tjadens als ledenraadslid en stelt zich aan de vergadering voor.

2. Inventariseren rondvraag

De Ring Amsterdam zal een vraag inbrengen in de rondvraag.

3. Vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. Beslispunten

4a. Benoeming nieuw bestuurslid KNB

4.a. Voordracht nieuw bestuurslid

Het bestuur draagt Yves Vrijhof voor als opvolger van Isabelle Cox, die per 1 januari 2025 uit het KNB-bestuur treedt. Yves Vrijhof voldoet aan het opgestelde profiel en heeft een gesprek gevoerd met de vacaturecommissie, die instemt met de voordracht. Yves Vrijhof stelt zich voor en verlaat vervolgens de vergadering.

Besluit: de ledenraad stemt in met de benoeming van Yves Vrijhof tot lid van het KNB-bestuur per 1 januari 2026, voor een periode van drie jaar.

Yves Vrijhof keert terug in de vergadering en wordt op de hoogte gesteld van het besluit.

4b. Benoeming nieuw CvA-lid

4.b. Voordracht nieuw CvA-lid

Anthonine Arts-Zetteler heeft zich bereid verklaard om zitting te nemen in de CvA als opvolger van Mike Rib, die de ledenraad heeft verlaten. De vacaturecommissie sprak met haar en adviseert de ledenraad om Anthonine Arts-Zetteler als lid van de CvA te benoemen. Anthonine Arts-Zetteler verlaat vervolgens de vergadering.

Besluit: de ledenraad stemt in met de benoeming van Anthonine Arts-Zetteler als lid van de CvA per 19 november 2025.

Anthonine Arts-Zetteler keert terug in de vergadering en wordt op de hoogte gesteld van het besluit.

4c. Benoeming vast lid Kamer voor het Notariaat

4.c. Voordracht lid Kamer voor het notariaat Den Haag

De Ringen Den Haag en Rotterdam hebben mr. Merel Zwankhuizen (enige tijd terug benoemd tot notaris) voorgedragen voor benoeming tot vast lid van de Kamer voor het notariaat in het Ressort Den Haag per 1 januari 2026.

Besluit: de ledenraad stemt, conform artikel 97 lid 7 van de Wet op het notarisambt (Wna), in met de benoeming van mr. Merel Zwankhuizen per 1 januari 2026 tot vast lid van de Kamer voor het notariaat in het Ressort Den Haag voor een periode van vier jaar.

4d. Governanceverklaring ledenraadsleden

4.d. Notitie Governanceverklaring ledenraadsleden

4.d. Bijlage I - Concept Governanceverklaring ledenraad [schoon]

4.d. Bijlage II - Concept Governanceverklaring ledenraad [track changes]

De ledenraad wordt verzocht in te stemmen met de vaststelling van de governanceverklaring voor de leden van de ledenraad, zoals opgenomen in de agendabundel. Aanvankelijk stemt de ledenraad in met de vaststelling van de verklaring, maar tijdens de behandeling van agendapunt 7.b. wordt besloten dat de voorzitter en secretaris van de ledenraad de governanceverklaring opnieuw zullen bekijken en onderzoeken of deze kan worden opgenomen in de Verordening Ledenraad 2015, zodat de regeling op een eenduidige wijze wordt vastgelegd, vergelijkbaar met de regeling voor het bestuur van de KNB. De uitkomst van dit onderzoek zal in de volgende ledenraadsvergadering ter bespreking en/of besluitvorming worden voorgelegd.

4e. Reglement benoeming en aftreden leden van het bestuur

4.e. Notitie Aanpassing Reglement benoeming en aftreden van de leden van het bestuur

Naar aanleiding van de notitie worden geen opmerkingen gemaakt. De vacaturecommissie zal – in samenwerking met de voorzitter en de secretaris van de ledenraad – het reglement verder bijwerken volgens de ingeslagen lijn, waarna het reglement in de volgende vergadering ter goedkeuring aan de ledenraad zal worden voorgelegd.

5. Bespreekpunten

5a. Terugkoppeling overleg Tijdelijke commissie toezichtrol ledenraad en bestuur

In het kader van de toezichtrol van de ledenraad op het bestuur zullen, zoals voorheen gebruikelijk alle bestuursleden vanaf mei 2026 verslag doen van de gebeurtenissen in hun portefeuille sinds de vorige ledenraadsvergadering, onder het agendapunt “Rondje portefeuilles”. In de vergadering van heden zullen zij verslag uitbrengen bij de bespreking van de jaarplanning (agendapunt 5.c.)

5b. Voorgestelde wijzigingen Wet op het notarisambt (Wna)

5.b. Notitie herziening Wet op het notarisambt (Wna)

5.b.i Presentatie van data inzake opvolgingsvraagstuk notariaat

Hens Meengs geeft een presentatie over het opvolgingsvraagstuk “Continuïteitsvraagstuk notariaat”. De presentatie zal worden gedeeld via iBabs. Op basis van de demografische ontwikkelingen binnen het notariaat wordt hierbij, breder dan alleen vanuit het opvolgingperspectief, ingegaan op de beschikbaarheid en het aanbod van notariële dienstverlening.

Al enige jaren loopt het aantal notarissen langzaam terug (van 1.259 op 1 januari 2021 naar 1.200 op 1 januari 2025). Daartegenover staat een groei van het aantal toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen. De KNB doet met haar programma futurepro(o)f veel om jonge mensen te werven en te behouden voor het notariaat. Op termijn loopt de totale beroepsbevolking echter terug en zal ook het notariaat alternatieve wegen moeten zien te vinden om de notariële dienstverlening kwalitatief en kwantitatief op peil te houden. Verregaande digitalisering van repetitieve werkzaamheden is daarbij onontkoombaar. In de praktijk blijken digitale oplossingen die beschikbaar zijn en ook door de KNB worden aangeboden nog maar mondjesmaat te worden toegepast in het notariaat. De KNB gaat komende tijd daarom onderzoeken waar dat aan ligt.

5.b.ii 10 thema's met voorstellen modernisering van Wna;

5.b. Bijlage I - samenvatting inhoudelijke analyse van de 10 thema's

Ingeborg Braun licht de notitie toe. De wijziging van de Wna heeft momenteel geen prioriteit bij het Ministerie J&V, terwijl dergelijke wijzigingen wel gewenst zijn. Er wordt gezocht naar een manier om de herziening hoger op de politieke agenda te krijgen.

Op de nieuwe site van de KNB, die naar verwachting live gaat op 6 januari 2026, zullen de nodige documenten en informatie worden geplaatst. Leden worden geïnformeerd over het plaatsen van de informatie en worden ook uitgenodigd om constructieve input te blijven leveren. De herziening blijft een continu proces.

Ingeborg Braun licht het doorlopen denkproces toe aan de hand van twee voorbeelden. Het eerste voorbeeld is het gebruik van de term “kandidaat-notaris”. Het bestuur wil deze term vervangen door de term “notaris-plaatsvervanger” omdat dit beter recht doet aan de rol van de waarnemingsbevoegde kandidaat-notaris maar zonder af te doen aan de uitvoerige procedure om notaris te worden. Een dergelijke wijziging lijkt simpel maar heeft grote gevolgen voor de wetgeving (in casu leidt deze tot wijzigingen in 35 artikelen). Het tweede voorbeeld sluit aan op de voorgaande presentatie. In het kader van de continuïteit van de notariële dienstverlening zou het fijn zijn om meer mensen aan te trekken. In dit kader is onder meer bedacht om juristen met relevante werkervaring eventueel een toelatingsexamen te laten doen voor de beroepsopleiding zodat mensen met relevante kennis en werkervaring in het notariaat terecht kunnen.

Nadir Trabelsi verzoekt om in artikel 42 lid 1 “zo mogelijk beëdigd vertaler is” aan te passen. Dit is een punt dat zal worden meegenomen.

5.b.iii Uitnodiging tot discussie.

Er worden enkele vragen gesteld en beantwoord.

5c. Concept-jaarplan 2026 met bijgestelde begroting 2026 & prognose 2027

05.c presentatie behorende bij concept jaarplan 2026 bijgestelde begroting 2026 en prognose begroting 2027

05.c Prognose 2027

05.c Bijgestelde begroting 2026

05.c Doelstellingen behorend bij (presentatie) concept-jaarplan 2026

05.c Ontwikkeling reserves en weerstandsvermogen

Het “Rondje portefeuilles” keert in de volgende vergaderingen terug op de agenda, maar wordt in deze vergadering in het kader van het jaarplan behandeld. Barbara van Kampen nodigt de bestuursleden uit om de ledenraad te informeren over hun activiteiten.

Ingeborg Braun - kwaliteitsbevordering:

- Toegang tot het recht: lobby en netwerk zijn belangrijk. Het Juridisch Loket functioneert goed en veel loketten hebben een koppeling met een notariskantoor. De samenwerking, die tot nu toe goed verloopt, wordt deze week geëvalueerd. In 2026 krijgt de samenwerking met sociale raadsliden verder vorm en wordt een cursus familierecht georganiseerd.
- Het tweede WODC-rapport wordt dit jaar verwacht; het onderzoek loopt nog. Het rapport kan mogelijk aanleiding geven tot aanpassingen in de Wna.
- De resultaten van het herhalingsonderzoek van Motivaction over klantengedrag worden in het eerste kwartaal van 2026 verwacht.

Karen Verkerk – kwaliteitsbevordering en future pro(o)f:

- Voor AI zijn richtlijnen voor het notariaat gepubliceerd. In verband met beveiliging wordt voorzichtig gebruik van ChatGPT geadviseerd.
- De poortwachtersrol wordt goed vervuld, maar brengt extra werk met zich mee. De KNB ontwikkelt applicaties die in 2026 processen hopelijk kunnen vereenvoudigen.
- De peer reviews zijn aan verandering onderhevig. De herijking is afhankelijk van het BFT, dat haar herijking heeft doorgeschoven naar 2026. De enquête over auditervaringen wordt hierbij gebruikt.
- In het kader van future pro(o)f is fors geïnvesteerd in promotieteams, campagnes op social media en contacten met hogescholen, HBO rechten en universiteiten, wat heeft geleid tot een verhoogde instroom. De nieuwe campagne “De notaris was hier” is in productie.
- Veel tijd wordt besteed aan contacten met notariskantoren die opvolgingsproblemen ondervinden. Overwogen wordt een masterclass of vervolgopleiding notaris-ondernemer te organiseren.
- Het derde jaar van de beroepsopleiding nieuwe stijl wordt ontwikkeld. Voor het nieuwe cohort worden verbeteringen doorgevoerd. Het eerste cohort dat de opleiding in 2026 voltooit, zal een examen afleggen.
- Het is de bedoeling in 2026 een digitale leeromgeving in eigen beheer (brightspace) beschikbaar te hebben.

Jan Janssens – Lobby & Communicatie: Sinds vorig jaar investeert de KNB extra in de lobby. Zo zijn er vorig najaar en begin dit jaar 2 extra lobbyisten aangenomen voor de nationale lobby en een ketenregisseur die de contacten onderhoudt met en onze belangen behartigt bij ketenpartners als de Belastingdienst, het Kadaster en de KvK.

Onze nieuwe lobbyisten hebben het contact met Kamerleden en ministeries aangehaald wat onder meer heeft geleid tot een hernieuwde aandacht voor het initiatiefvoorstel CAHR dat al een

tijdje in de wachtkamer ligt. GroenLinks/PvdA heeft zelfs de wens uitgesproken in haar verkiezingsprogramma om dit voorstel op te nemen in het regkeerakkoord. Moeten ze wel in de regering natuurlijk.

- Ook is er een extra woordvoerder aangetrokken die de publiciteit over de KNB en het notariaat moet versterken. Van zijn hand verschenen recent 2 nieuwe initiatieven, een ledenpodcast en een podcast voor klanten van notarissen. Beiden zijn te vinden op onder andere spotify. Het internationaal netwerk breidt zich sterk uit: Annerie Ploumen, ondersteund door Isabelle Cox, wordt in 2026 inkomend voorzitter van CNUe en in 2027 voorzitter. Zij treden op als internationale lobbyisten.
- Company law en eIDAS in verband met een nieuwe rechtsvorm voor internationaal opererende ondernemingen. eIDAS zal uitmonden in de persoonlijke en ondernemings-rechtelijke wallet; hiervoor wordt een plan van aanpak opgesteld.
- Deelname aan het stakeholders en verkiezingsdiner leveren waardevolle contacten op.

Isabelle Cox – ondersteuning beroepsgroep / Lobby & Communicatie:

- In het kader van het hoofddoel de regie over ICT te hebben en behouden zijn vier grote activiteiten (Kantoor-As-A-Service en Backoffice-As-A-Service, digitale leeromgeving, ICT platform voor het notariaat en ICT platform voor cliënten van het notariaat) en vier strategische programma's (veilig verbinden, informatie ontsluiten, toegang krijgen en delegeren, digitale notariële diensten) georganiseerd. In 2026 is de KNB gefocust op adoptie van digitalisering en daarbij zijn 4 strategische programma's geformuleerd: 1) de poortwachtersrol en hierover adviseren en adequaat integreren samen met de nsl's. 2) eIDAS 2.0: de komst van de wallets en gestructureerde data-uitwisseling. 3) AI: doelmatig adviseren en regie nemen op deze technologische ontwikkeling binnen het notariaat. 4) de Notariële Private Cloud, hoe blijven we in regie veilig binnen Nederland notariële data opslaan teneinde de geheimhouding te waarborgen. Daarnaast zijn er nog diverse ondersteunende projecten en activiteiten

Jeroen Prinsen – financiën:

- De bijgestelde begroting waarvan ICT de grootste post is (ruim 1 miljoen EUR wordt extra uitgegeven ten opzichte van de originele begroting) wordt doorgenomen.
- De belangenbehartiging (nationaal en internationaal) is opgehoogd met 161.000 EUR.
- In de begroting 2027 is in grote lijnen rekening gehouden met dezelfde bijstellingen.
- De algemene reserve is wat hoger dan begroot. Het weerstandsvermogen loopt op van 6 miljoen EUR in 2024 naar 21 miljoen EUR in 2028.
- In de ALV 2026 zullen de contributie en de poortwachterstoelage worden besproken; als gevolg van de wallets is wellicht een andere wijze van financiering wenselijk.

Er worden geen vragen gesteld.

Besluit: de ledenraad stelt de bijgestelde begroting 2026 zoals gepresenteerd, vast.

De begroting 2027 wordt in de ALV van 2026 besproken.

6. Mededelingen ledenraad

6a. CvA en portefeuilles

Met de benoeming van Anthonine Arts-Zetteler is de samenstelling van de CvA voltooid. Een overzicht van de verdeling van de CvA-buddy ringen zal samen met de notulen worden rondgestuurd.

De voorzitter verzoekt de leden van de CvA zich bij de voorzitter of secretaris van de ledenraad aan te melden voor de ICT-commissie, waarvan momenteel alleen Monique Rombouts lid is.

6b. Agenda / vergaderdata 2026

- De eerder op 1 juli 2026 voorgestelde vergadering wordt vervroegd naar 24 juni 2026.

- De ledenraadsvergadering van 11 februari 2026 vangt aan om 9.00 uur en gaat vooraf aan de strategiemiddag.
- De voorzitter dringt er bij de ledenraadsleden op aan om de ALV op 9 juni 2026 bij te wonen.

7. Mededelingen bestuur

7a. Rondje portefeuilles

Is besproken bij agendapunt 5c.

7b. Toelichting op de vraag over governanceverklaring voor het bestuur

7.b. Notitie Governanceverklaring bestuur KNB

7.b. Bijlage I - reglement inzake werkwijze bestuur

Het bestuur heeft artikel 5, lid van de in het reglement van het bestuur opgenomen governanceverklaring uitgebreid besproken met het MT. Het bestuur is het eens met de inhoud van de governanceverklaring zoals opgesteld voor de ledenraadsleden, maar merkt op dat de KNB als beroepsvereniging onder de Wet open overheid (Woo) valt, waardoor deze verklaring het bestuur mogelijk "vleugellam" kan maken. De ringen zijn geen publiekrechtelijke bestuursorganen.

Besluit: de ledenraad komt terug op het onder agendapunt 4.d genomen besluit.

De voorzitter zal met Willem Geselschap en de secretaris van de ledenraad de governanceverklaring opnieuw bekijken en onderzoeken of deze kan worden opgenomen in de Verordening Ledenraad 2015, zodat de regeling op een eenduidige wijze wordt vastgelegd, vergelijkbaar met de regeling voor het bestuur van de KNB. De uitkomst van dit onderzoek zal in de volgende ledenraadsvergadering ter bespreking en/of besluitvorming worden voorgelegd (**actie: voorzitter/secretaris/WG**).

Barbara van Kampen deelt mee dat Iris Hoogendam zich niet herbenoembaar stelt per 15 februari 2026 op welke datum haar termijn afloopt. Het bestuur wil de procedure voor de werving van een nieuw bestuurslid – mede in verband met de eindejaar drukte in het notariaat – in januari 2026 opstarten. Het bestuur zal hierover met de vacaturecommissie in overleg treden. Dat het bestuur gedurende een nog onbekende periode een positie vacant heeft, vormt voor het bestuur dat nu uit zes leden bestaat, geen probleem.

Besluit: het bestuur zal de profielschets in januari 2026 voorbereiden en schriftelijk afstemmen met de ledenraad, en overleg voeren met de vacaturecommissie zodat de werving in januari 2026 kan worden gestart; het nieuwe bestuurslid zal na de ledenraadsvergadering van 11 februari 2026 worden benoemd (**actie: bestuur**). De voorzitter biedt aan dat desgewenst een extra ledenraad (digitaal) kan worden gehouden indien een reguliere vergadering van de ledenraad niet nabij is, zodat na selectie vlot een nieuwe bestuurder benoemd kan worden door de ledenraad.

8. Verslag vorige vergadering d.d. 24 september 2025

8a. Conceptnotulen d.d. 24 september 2025

2025.09.24 Conceptnotulen LR d.d. 24-9-2025_voor vergadering

Vragen vanuit de ringvergaderingen t.b.v. ledenraad van 24 september 2025

Leden Ring Rotterdam va2019

Het verslag wordt met inachtneming van een door Anna Nauta gemailde wijziging vastgesteld.

9. Rondvraag

De Ring Amsterdam vindt het onwenselijk dat een tien jaar geleden uit het ambt gezette notaris in dienst is getreden als kandidaat-notaris. Gevraagd wordt hoe daarmee moet worden omgegaan, mede in verband met de aanpassing van de Wna.

Willem Geselschap verwijst naar de Beleidsregel Integere Beroepsuitoefening die bepaalt dat notarissen 10 jaar lang niet met een notaris mogen samenwerken die is ontzet. De totstandkoming van deze regeling kent een geschiedenis waarin destijds onder meer vanuit het

ministerie is aangegeven dat een beroepsverbod voor onbepaalde tijd niet toelaatbaar werd geacht mede als werd gekeken naar mensenrechten. De vraag is of zo iemand dan ook weer voor benoeming in aanmerking komt. In een andere casus (dezelfde casus die in 2013 de aanleiding was voor het vaststellen van de beleidsregel) stelde het Ministerie zich op het standpunt dat uit het ambt gezette notarissen niet meer mogen worden benoemd. Het is onwaarschijnlijk dat over verzoeken tot benoeming tot (toegevoegd) notaris positief zal worden geadviseerd door de betreffende commissies in geval van een uit het ambt gezette notaris.

Voor de discussie in de volgende ledenraadsvergadering wordt voorgesteld dat het bestuur komt met een notitie over de achtergronden rond de (totstandkoming van) de beleidsregel. (**actie: WG**).

10. Inventarisatie agendapunten volgende vergadering

De ledenraadsleden die van ver moeten komen, kunnen in verband met het aanvangstijdstip van de ledenraadsvergadering op 11 februari 2026 om 9:00 uur overnachten in een hotel. De secretaris van de ledenraad zal eind dit jaar inventariseren wie hiervan gebruik wil maken.

11. Sluiting

De voorzitter richt het woord tot Isabelle Cox, die het bestuur per 1 januari 2026 zal verlaten, en bedankt haar voor haar inspanningen.

De voorzitter sluit de vergadering om 17:10 uur.

Volgende vergadering 11 februari 2026.

Dit verslag is nog niet vastgesteld.

Verdeling buddy ringen per 19-11-2025

Naam CvA-lid	Ring CvA-lid	Buddy ring
Antal DeWitte	Den Haag	
Anthonine Arts-Zetteler	Zeeland/ West-Brabant	
Cor van Dijk	Noord-Nederland	
Lucas Louwerier	Rotterdam	Limburg
Monique Rombouts	Zeeland/ West-Brabant	Oost-Brabant
Nadir Trabelsi	Midden-Nederland	
John Wijnmaalen	Gelderland	Overijssel
Guido Tjadens	Amsterdam	Noord-Holland

Continuïteits- vraagstuk notariaat

Ledenraad 19 november 2025

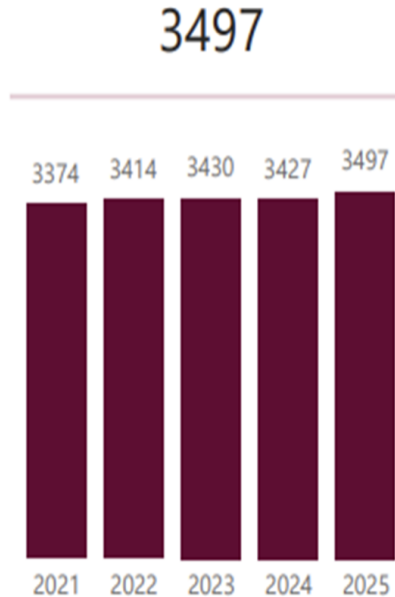
Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

- **Ontwikkeling ledenaantallen**
- **Instroom – uitstroom**
- **Notariële loopbaan**
- **Vervangingscapaciteit**
- **Ontwikkeling akte-aantallen**
- **Ontwikkeling totale arbeidsmarkt**
- **Kansen voor continuïteitsvraagstuk**

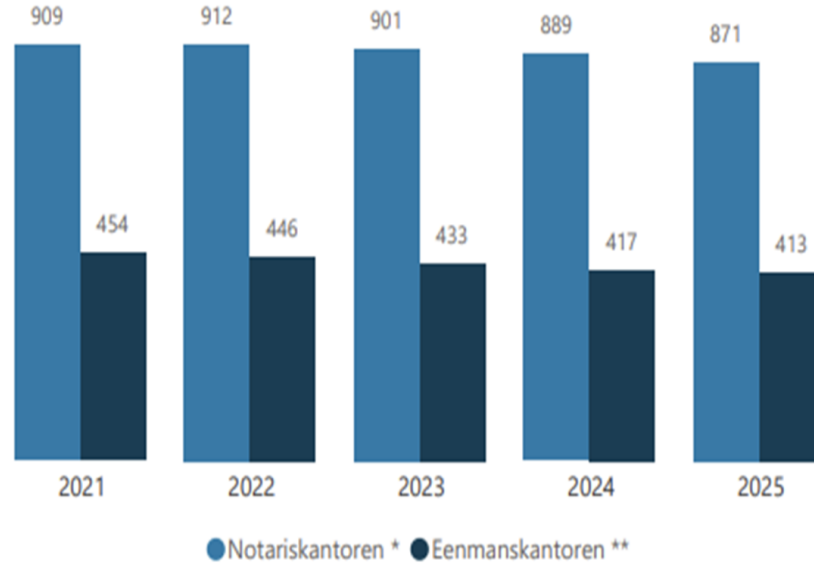

Ontwikkeling ledenaantallen

Totaal aantal leden

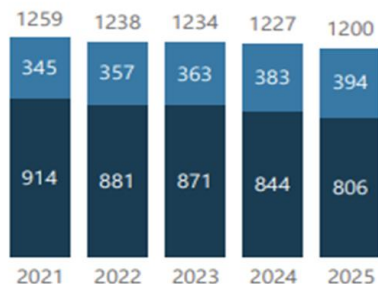
Notariskantoren

Ontwikkeling ledenaantallen

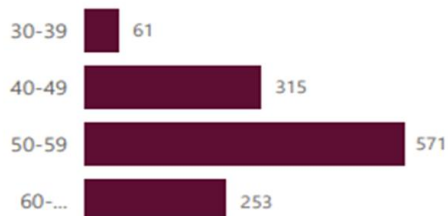
Notaris

1200

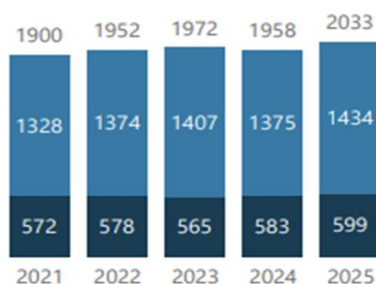
● Man ● Vrouw

Leeftijd

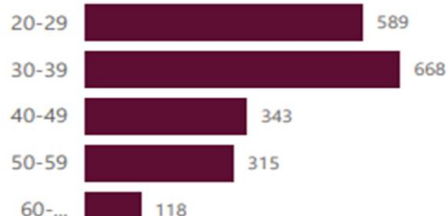
Kandidaat-notaris

2033

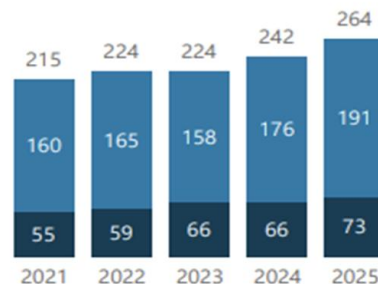
● Man ● Vrouw

Leeftijd

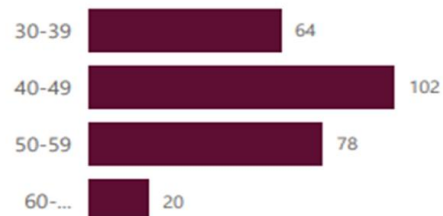
Toegevoegd notaris

264

● Man ● Vrouw

Leeftijd

Ontwikkeling ledenaantallen

Afgelopen 5 jaar is het:

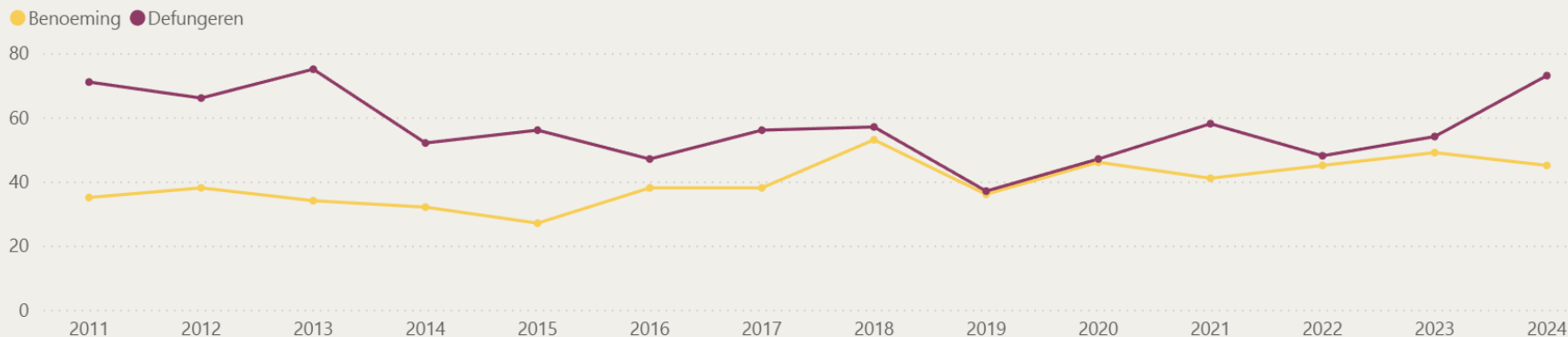
- **Aantal notarissen afgenomen met 59**
- **Aantal toeno's toegenomen met 49**
- **Aantal eenmanskantoren afgenomen met 41**

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

In- en uitstroom notarissen

Aantal benoemde en gedefungeerde notarissen

Over de afgelopen **7** jaar zien we dat:

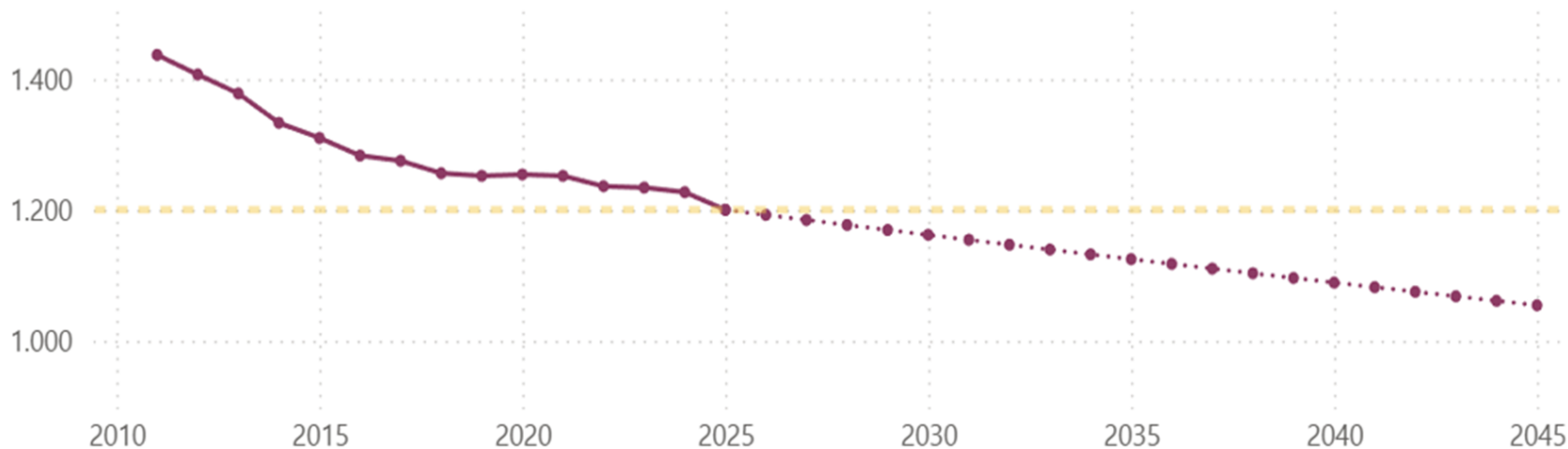
- gemiddeld **53,4** notarissen per jaar defungeren
- gemiddeld **45,0** notarissen per jaar benoemd worden

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

In- en uitstroomtrend na 2025

Aantal notarissen op 1 januari

In- en uitstroomtrend na 2025

Als trend aanhoudt dan is aantal notarissen in

- 2025: 1.200
- 2030: ongeveer 1.150
- 2035: ongeveer 1.100
- 2040: ongeveer 1.050
- 2045: ongeveer 1.000

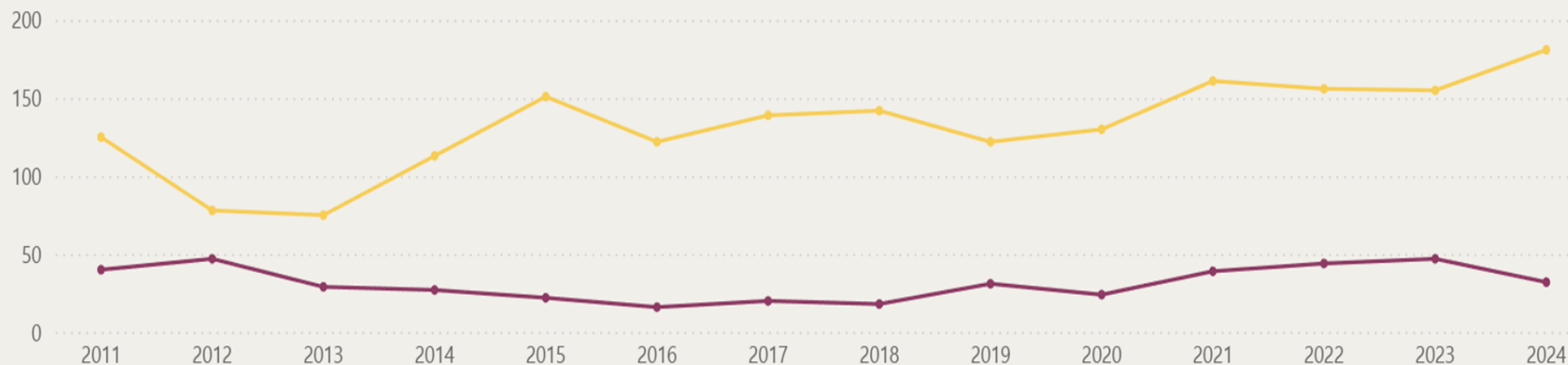

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

In- en uitstroom kano's / toeno's

Aantal instromers en voortijdige uitstromers

● Instromers ● Voortijdige uitstromers

Redenen uitstroom

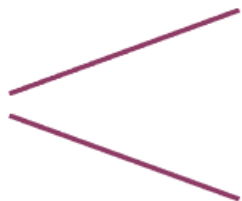
- **Werkdruk**
- **Gebrek aan autonomie**
- **Arbeidsvoorwaarden**
- **Tuchtrecht**

Benoembare kano's / toeno's

1.317

benoembare leden

264

toegevoegd notarissen

1.053

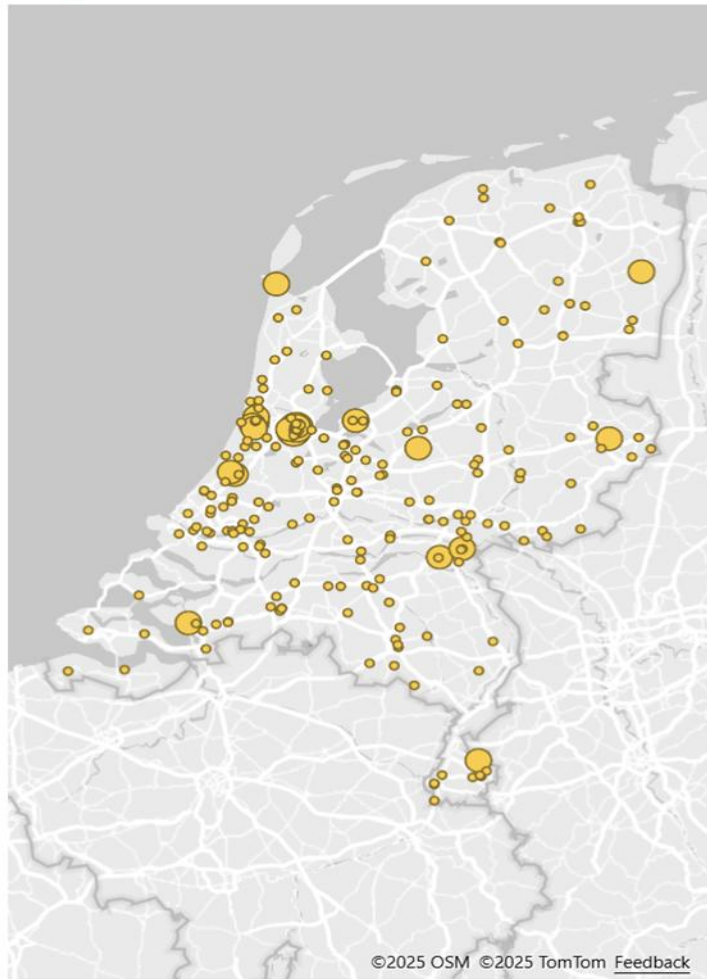
benoembare KaNo's

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

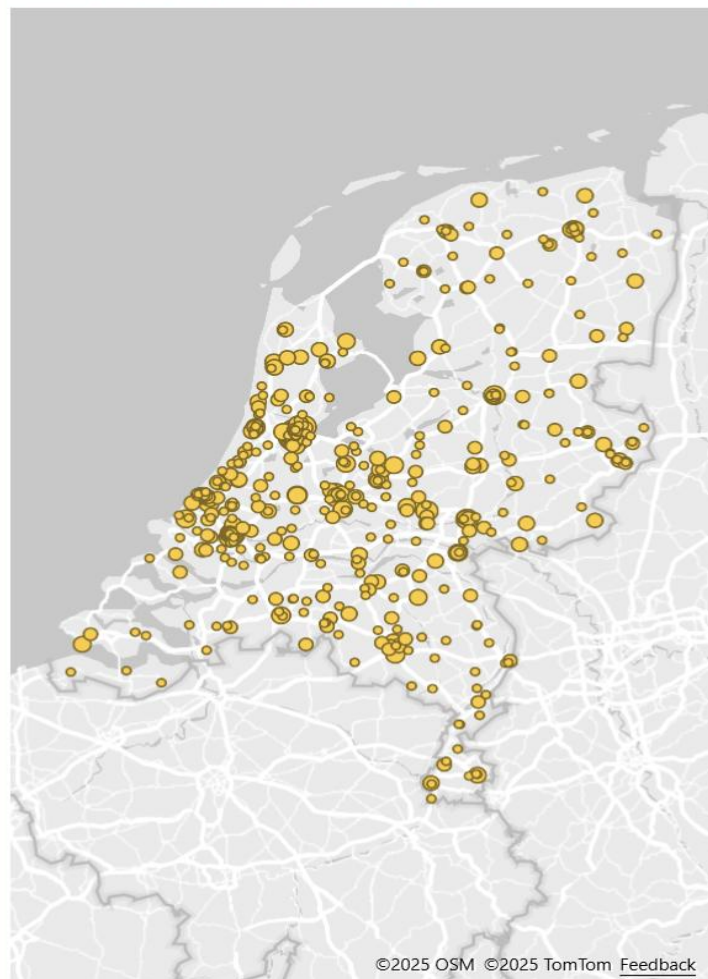
Eenmanskantoren 58 jr+

Eenpersoonskantoren

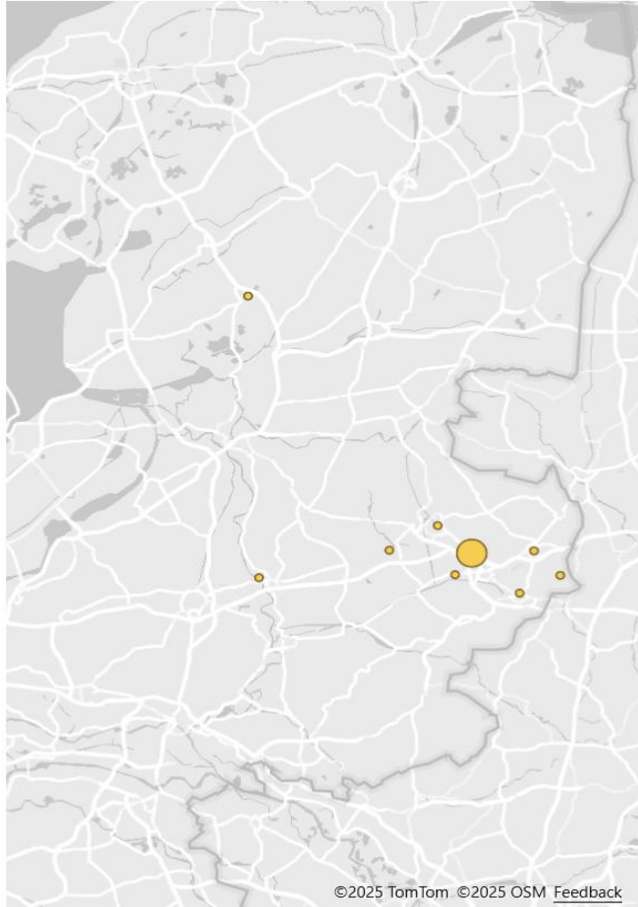
Kano / toeno 30 – 50 jr

Kantoren waar leden werken

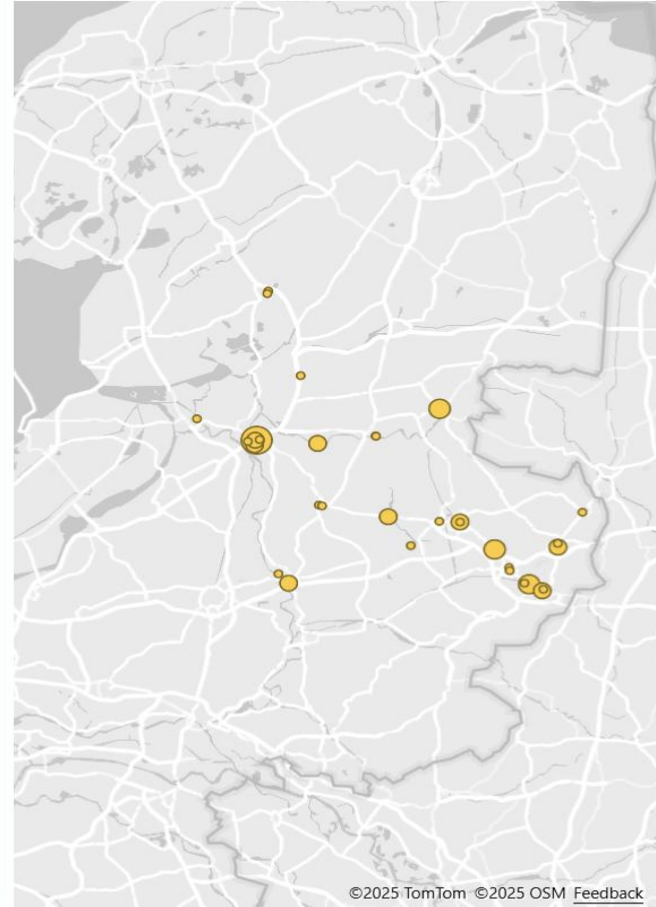
Eenmanskantoren 58 jr+ prov. Overijssel

Eenpersoonskantoren

Kano / toeno 30 – 50 jr prov. Overijssel

Kantoren waar leden werken

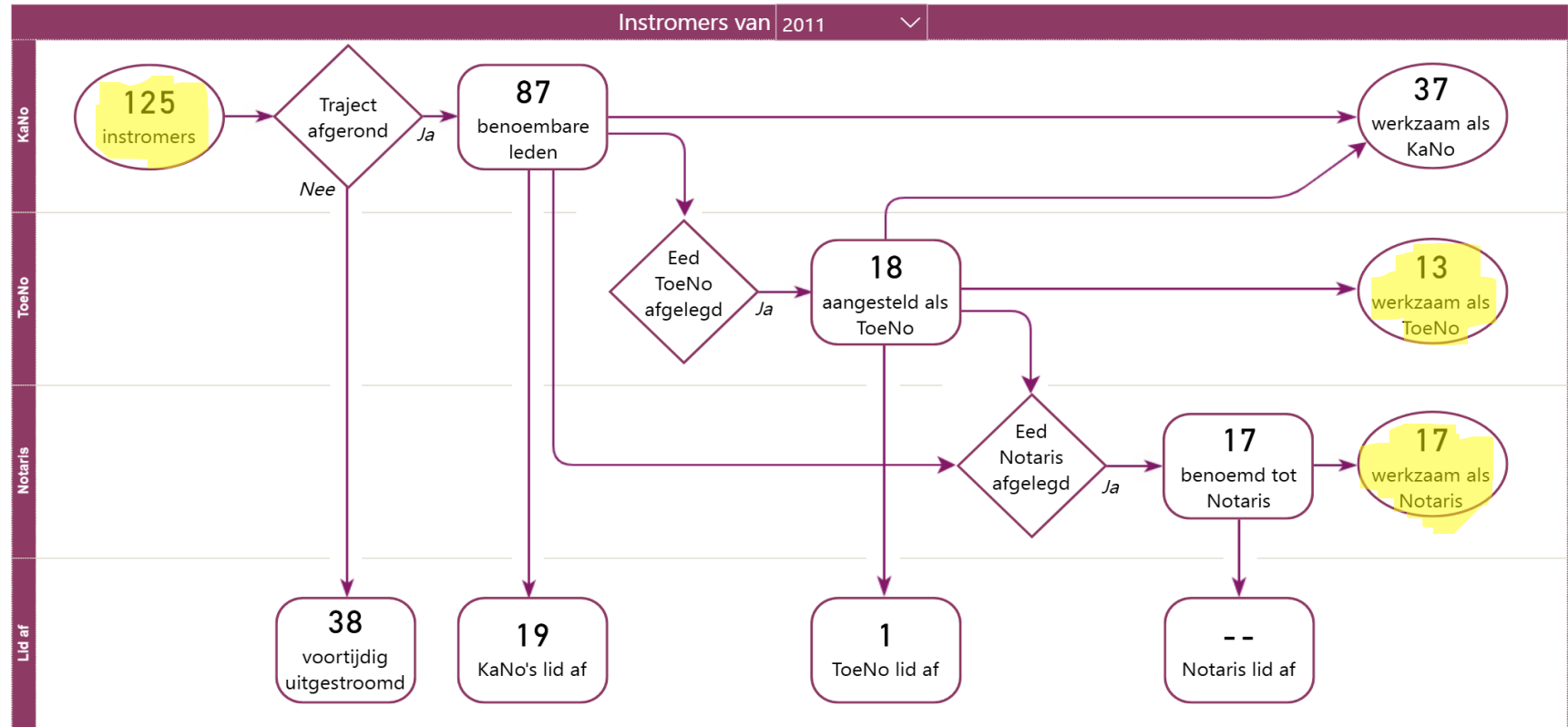

Notariële loopbaan

KNB

Notariële loopbaan

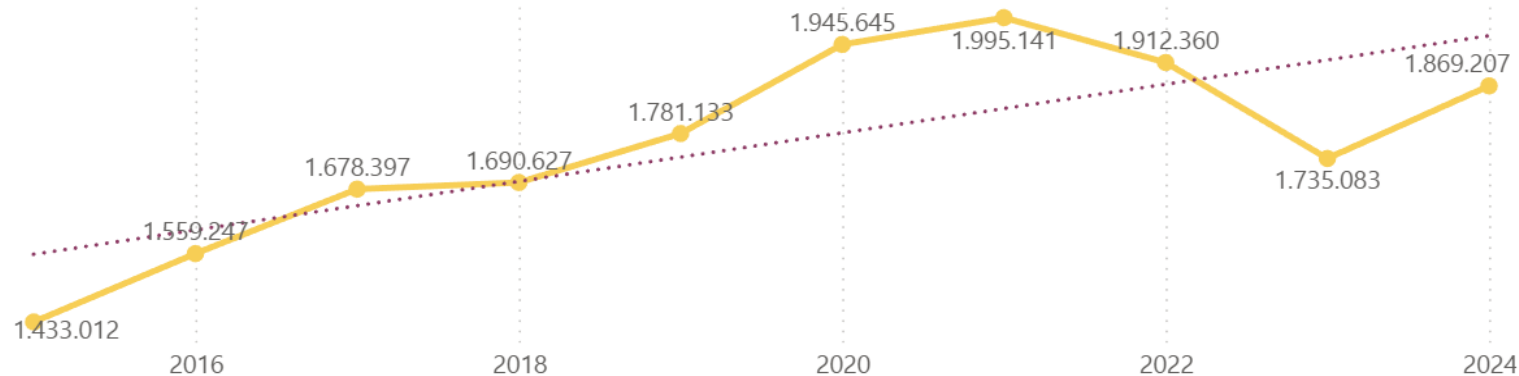

Passeercapaciteit

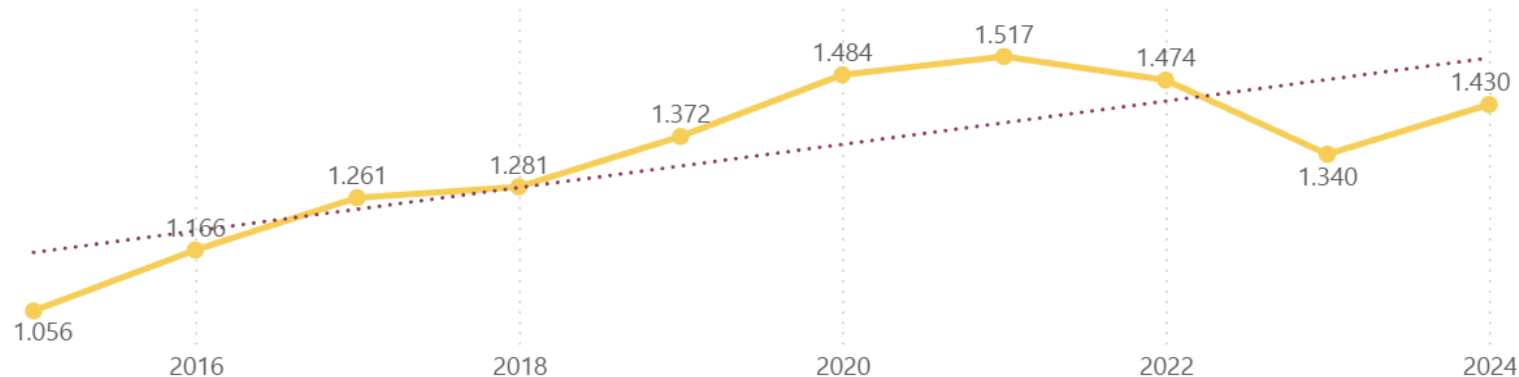
- Passeercapaciteit na 14 jaar is 17 notarissen + 13 toeno's (= 24% instroom)
- Gem. instroom van de afgelopen tien jaar is 146 personen
- Gem. jaarlijkse toename passeercapaciteit is $24\% \times 146 = 29$ (toegevoegd) notarissen

Ontwikkeling akte-aantallen

Aantal akten

Gem. aantal gepasseerde akten per protocolhouder

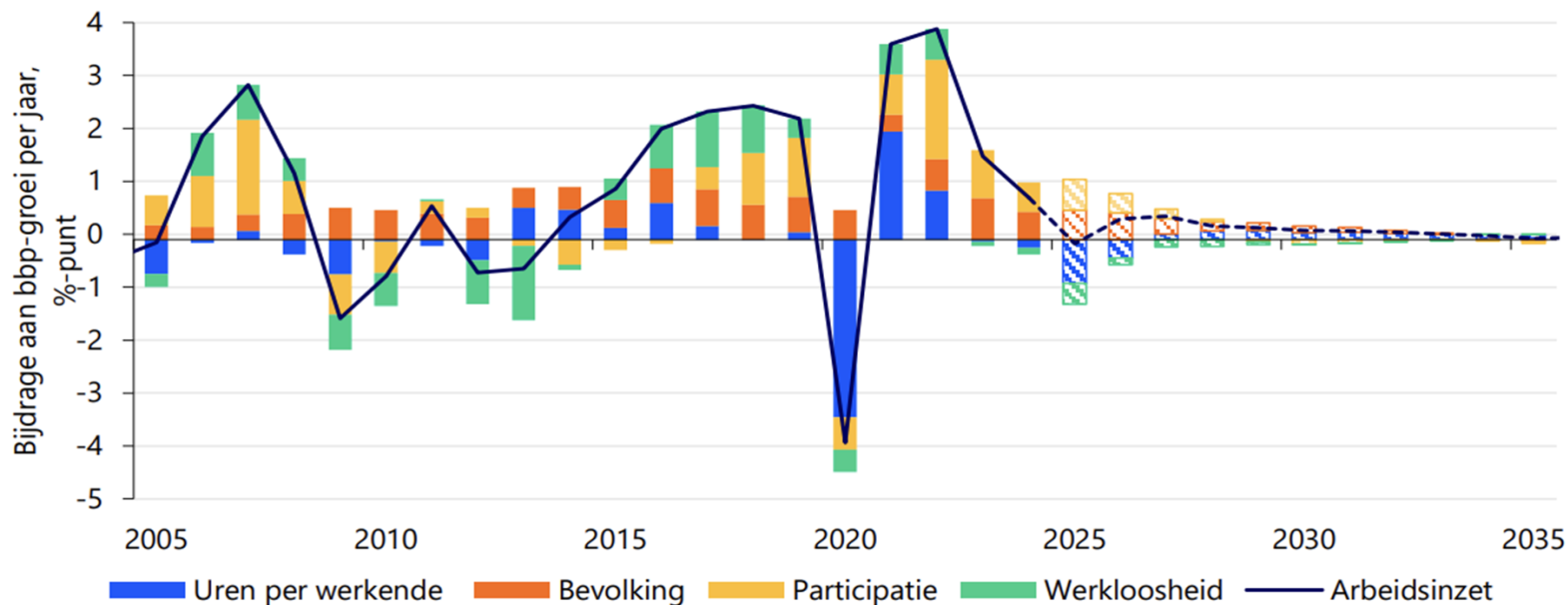
Passeercap. per 'hoofd'

- Gem. aantal akten in 2021 was 1.354 akten
- Gem. aantal akten in 2024 was 1.277
- Totaal aantal akten 2025 is naar verwachting ruim 2.000.000 akten
- Gem. aantal akten in 2025 is ongeveer 1.365

Geen extra handjes meer te vinden na 2030

We verwachten dat het arbeidsaanbod de komende jaren op zijn plafond stuit

Bron: CBS, RaboResearch

Rabobank

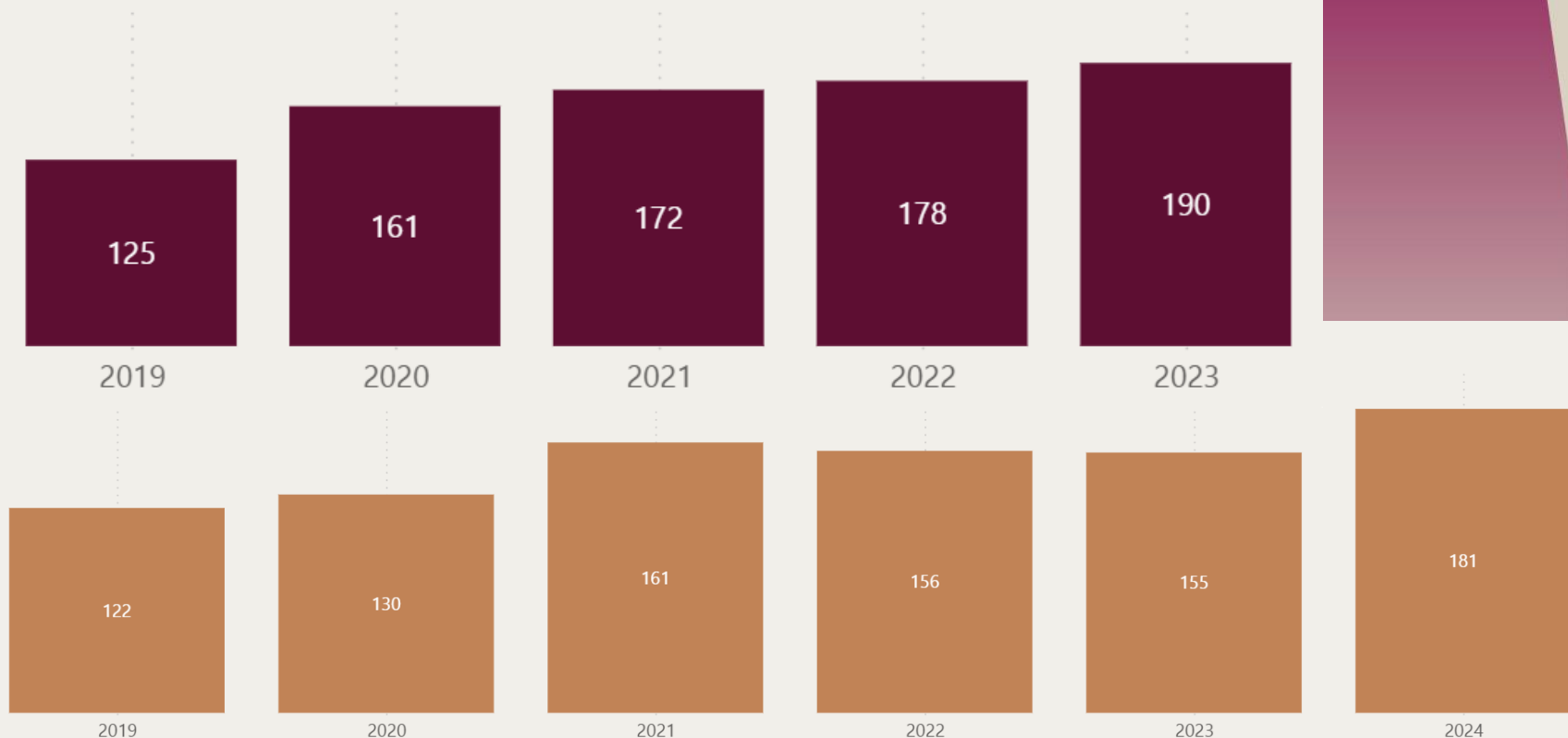

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Wie de jeugd heeft...

Aantal afgestudeerden per jaar

Weergegeven: alle afgestudeerden waarvan de geselecteerde opleiding hun primaire opleiding was

Progr. futurepro(o)f loont

- Wervingsactiviteiten bij uni's en HBO's
- Reclamecampagne (De notaris was hier)
- Progr. 2e helft stage ondernemerschap
- Kantoorondersteuning door bevordering pos. werkklimaat en samenwerking
- Bespreken en faciliteren opvolging

Wat kan kantoor zelf doen?

34 oplossingen voor werkgevers

Klik op een pijl om direct naar een oplossing te gaan

Breder werven

- Laagdrempelig kennismaken [➤](#)
- Studenten interesseren [➤](#)
- Focus op skills [➤](#)
- Werven via open hiring [➤](#)
- Werven in andere regio's [➤](#)
- Werven in het buitenland [➤](#)
- Openstaan voor 55-plussers [➤](#)
- Inzet gepensioneerden [➤](#)
- Inzet mensen met een arbeidsbeperking [➤](#)
- Inzet statushouders en asielzoekers [➤](#)
- Talent binnen eigen organisatie benutten [➤](#)
- Nieuw personeel zelf opleiden [➤](#)

Werk anders organiseren

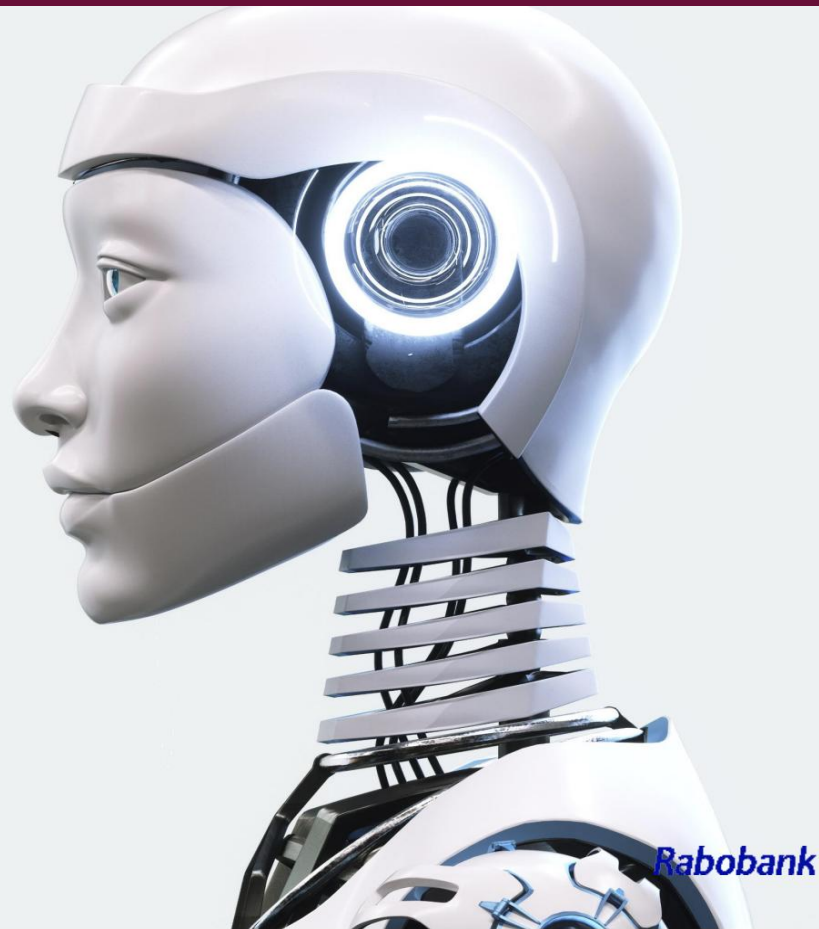
- Werkprocessen kritisch bekijken [➤](#)
- Inzet technologie [➤](#)
- Aanpak administratieve belasting [➤](#)
- Herverdelen van taken [➤](#)
- Leermeesters inzetten [➤](#)
- Combinatiebanen faciliteren [➤](#)
- Meer uren werken mogelijk maken [➤](#)
- Openstaan voor kleine contracten [➤](#)
- Samenwerking op gebied van personeel [➤](#)

Personeel behouden

- Goede onboarding [➤](#)
- Aandacht voor vitaliteit [➤](#)
- Fysieke belasting verminderen [➤](#)
- Werkdruk verlichten [➤](#)
- Aandacht voor werktijden en roosters [➤](#)
- Tevreden en betrokken medewerkers [➤](#)
- Arbeidsvoorwaarden op orde [➤](#)
- Personeel faciliteren [➤](#)
- Ondersteunen bij geldzorgen [➤](#)
- Stimuleren van leren en ontwikkelen [➤](#)
- Generatiemanagement [➤](#)
- Aandacht voor sfeer en cultuur [➤](#)
- Employer branding [➤](#)

Technologie als oplossing

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Internationale ontwikkelingen

- Toenemende digitalisering (AI, wallet, AML data-optimalisatie)
- Noodzaak digitale autonomie (cybersecurity, spionage en druk op de rechtsstaat)

Digitaliseringsagenda KNB

- Digitale poortwachtersondersteuning
- Digitale notariële diensten (o.a. dig. passeren)
- AI-weegschaal
- Autonome notariële cloud
- Ketenintegratie (data-optimalisatie / wallet)
- Informatiebeveiliging

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

KNB – Jaarplan 2026

Continuïteitsvraagstuk notariële dienstverlening

Future-pro(o)f

**Lobby &
Communicatie**

**Kwaliteits-
bevordering**

**Beroeps-
ondersteuning**

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Vragen?

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie